

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בלק

הפיל המתין בתור

לטלפון הציבורי

לקראת שבת מלכתא

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
19:07	19:22	19:26	19:17	19:16	19:25	19:21	19:29	19:28	19:10	כניסת שבת
20:28	20:28	20:26	20:28	20:27	20:28	20:30	20:27	20:28	20:26	יציאת שבת
20:59	21:04	21:00	20:58	20:58	20:59	21:03	21:00	21:00	21:02	ר"ת

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה שלחו מייל ל - Dirshu@dirshu.co.il

יום המישי ח' תמוז תשע"ו | פניני פרשת השבוע פרשת בלק | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

כיצד הגיעו משטחים של חביות יין למערה השוכה באמצע המדבר?

יין, אמרו בניו אחד לשני, באופן כזה לא ישאיר לנו אבינו שום רכוש, מה עשו, השקו אותו יין עד שהשתכח לקחו אותו והוציאוהו מחוץ לעיר ושמוהו במערה המוכנת לקבור בה מתים, וכוונתם בזה היתה כשיתעורר ויראה היכן נמצא, זה יזכירו לשוב מדרכו הרעה, השאירוהו שם והלכו להם לביתם והוא נשאר שוכב במערה ישן בשכרות.

והנה אירע דבר פלא בדיוק באותו מקום עברה שיירת אנשים סוחרי יין טעונים כדי יין בדרכם למקום הישוב הסמוך למדבר, כשהגיעו ליד המערה, הם שומעים קול המולה גדולה מן העיה, והיה נראה להם כקול מלחמה שפרצה בעיה, מרוב פחדם ודאגתם עליהם ועל הסחורה היקרה שבידיהם, חיפשו מקום להטמין את כמות כדי היין שברשותם עד יעבור זעם, ומשמצאו את המערה, פרקו במהירות את כל חביות היין והניחו אותם בתוך אותה המערה.

ובאותה מערה היה ישן שם אותו אדם שבניו הניחוהו בשכרותו כדי להניאו מהרגלו בשתיית יין, והנה משהקיץ השיכור מיינו, לא האמין למראה עיניו, בתוך מערה במדבר כזה שפע של יין!! וכך הוא שותה כאוות נפשו ללא הפוגה, לאחר שלשה ימים אמרו בניו וכי אין אנו הולכים ורואים מה נעשה באבינו? הלכו להם ובאו לאותה מערה ומה הם רואים? אביהם שוכב ונוד היין נתון בפיו, אמרו אף כאן אין הקב"ה מניח אותך והואיל והוא נותן לך אין אנו יודעים מה לעשות נגד רצון הקב"ה עשו ביניהם תקנה שכל אחד ואחד מביניהם ישקה את אביהם יום אחד יין.

אמר על זה הגאון הצדיק רבי אליהו דסלר זצ"ל, התפעלתי מדברי חז"ל אלו, לראות אשר בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו, הוא לא רק בדרך הטבע אלא גם בסיבות רחוקות כמעט על דרך נס בסיבות שונות ורחוקות! ואם כך הוא לא רוצה ללכת בדרך רעה, הרי מידה טובה מרובה וא"כ עד כמה גדולה הסייעתא דשמיא, כי לרע רק פותחין אבל לטוב מסייעין אותו למעלה מדרך הטבע.

הרב בנימין בירנצוויג

"אם יָמֵן לִי בְלֶקֶת מְלֵא בֵיתוֹ כְּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכֵל" (במדבר כ"ב, י"ח)

בלעם הגיע לדרגה והכרה כה גבוהה, עד כי אמר "לא אוכל לעבור את פי ה'!" ואם כן הקשה הגאון הצדיק רבי יעקב ניימן צוק"ל, מה היתה הטענה על בלעם הרי באמת לא רצה לעבור את פי ה'?
אלא מביא בשם הסבא מקלם צוק"ל, שבלעם אכן אמר "לא אוכל" וכוונתו היתה, כי רוצה הוא מאד לעשות כדברי בלק, אך לא יכול לעשות כן מפני דבר ה', וכך באמת היה שלא ויתר על רצונו ועשה עצות כדי שהקב"ה יסכים לרצונו, עד שאכן הרשה לו הקב"ה ללכת עם שרי בלק.

מכאן לימוד גדול לדרך עבודת ה' של כל אחד, יש אנשים שמקיימים מצוות וכוונת מעשיהם לעשות רצון הבורא יתברך שציוונו לקיים מצותיו, ויש אנשים שמקיימים מצוות אבל בלא שום כוונה לרצון ה' יתברך, מצידם הם היו מוותרים על 'התענוג' של עשיית המצוות, ועושים זאת בכורח כמי שכפאום לכך ובכח הרגלם, אנשים אלו בסופו של דבר סרים מהר מן הדרך, ולא נשאר בהם הרבה לחלוחית של מצוות ומעשים טובים אם בכלל, כי כבר למדונו חז"ל (מכות י', ב') 'בדרך שרוצה אדם לילך מוליכין אותו, גם אם יקיים מצוות אבל כוונת רצונו היא שתקבע את דרכו, וכך מכוונים משמים שאדם הולך לפי רצונו וכוונתו.

יש לכל אחד לדעת, שלפי גודל ועוצם כוונותיו בעשיית המצוות ולימוד התורה, כן תסלל דרכו בחייו, אם כוונתו לעשות רצון אבינו שבשמים, יוליכוהו בדרך הזו למעלה להשכיל, ואם ח"ו אין כוונתו לכך, אז יוליכוהו בדרך עקלתון עד אבדן דרך רח"ל.

מעשה נפלא המראה לנו עד כמה 'בדרך שרוצה אדם לילך מוליכין אותו' מסופר במדרש רבה (ויקרא י"ב, ס"ו) מעשה באחד שהיה מורגל מאוד בשתיית יין ובשכרות עד שהיה מוכר את כלי ביתו ושותה בהם

מדוע לא הסתכל המהרי"ל דיסקין בפני עורך הדין שבא להגנתו

קיום ההלכה ללא מורא הגן על הרב במשפטו

שהיה נקרא בפי כל, לא נחו ולא שקטו ועשו כל אשר בידם כדי להציל את המהרי"ל דיסקין מציפורני בית המשפט האנטישמי, הם שכרו עבורו את שירותיו של עורך הדין הגדול ברוסיה, שהיה יהודי מתבולל, כדי שייצג את הרב במשפט הסבוך.

טרם המשפט הגיע עורך הדין אל מקום מאסרו של הרב כדי להיפגש עמו ולתאם עמו עמדות, אך ראו איזה פלא משך כל זמן הפגישה ישב המהרי"ל דיסקין כשפניו נפולות ארצה, ולא הרים את הראש אפילו לזמן מועט, וכך כשהוא רכון על פניו ענה על שאלותיו של עורך הדין. בסיימה של הפגישה שאל עורך הדין את הרב, מדוע אינך מביט בפניי כל עת הפגישה? המהרי"ל השיב באומץ ובנחרצות: 'הרי נאמר בהלכה שאסור להסתכל בפני אדם רשע...' בהגיע עת המשפט לאחר שהוטחו כל טענות התביעה, הגיע עת הסגור לשאת את דברו ולהגן על

המהרי"ל דיסקין זצ"ל

כבוד הרב, וכך פתח עורך הדין את דבריו בפני בית המשפט: 'כבוד השופט, לפני שניגש לשוחח על טענות התביעה, רוצה אני שתכיר מיהו האדם העומד מולך למשפט'. וכך סיפר הסגור לשופט 'בפגישתי עמו לפני המשפט, בהיותו יודע שחיינו תלויים בי, שהרי אם ארצה אגן עליו כהוגן, ואם לא ארצה אשתף פעולה עם התביעה ורע ומר יהיה גורלו, ובכל זאת הוא לא הביט בי, כי חשוב היה לו לקיים את ההלכה שלהם שאסור להסתכל בפני אדם רשע, ולשיטתם רשע אני כי התבוללתי בין הגויים. כבוד השופט!! אני שואל אותך היתכן שאדם שהאמת ההלכתית כ"כ חשובה לו, עד כדי כך שהוא מסכן את חייו למענה, היתכן שהוא גנב? שאלתו הדהדה בחלל בית המשפט והיא הותירה רושם רב על השופט ועל כל השומעים והוא זיכה את הרב.

הרב ישראל ליוש

"הָן עָם לְבָרְד יִשְׁפֵן וּבְגוּיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב" (במדבר כ"ג ט')

סגולתו ומעלתו של עם ישראל הוא בהפרדתו המוחלטת משאר העמים, לאורך כל הדורות כאשר נשמרו ישראל בבדידות, מבלי להתערות במנהגי וחוקי הגויים, נשמרה יהדותם ודרכם ברוח ישראל סבא, גדולי הדורות התבטאו שאף הגזרות הקשות שניחתו על עם ישראל במשך הגלויות הן אלו ששמרו על יחודו של העם היהודי, לבלתי ימשך אחר שכניו הגויים ולא ילמד ממעשיהם.

באומץ לב ובגבורה עילאית עמדו גדולי האומה, ובלא חת ובלא מורא שמרו על אורח חייהם היהודי, התורני, של צאן מרעיתם, ולא זזו ממנו אפילו כמלא נימה, גם כאשר הדבר היה כרוך בסכנת נפשות, כי זהו כל זכות קיומנו, בהיותנו עם לבדד אשר בגויים אינו מתחשב. מלחמה עיקשת ניהל רבה של העיר בריסק הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, עם המשכילים אשר הרימו ראש והפילו חללים רבים מקרב ציבור בני התורה, המהרי"ל דיסקין עשה ככל אשר לאל ידו כדי לבודד את ציבור שומרי התורה מהמשכילים, והם מצידם ארבו לפתחיהם ולא התייאשו, ובכל מחיר ניסו להילחם על לבו של כל יהודי ויהודי, זה מושך לצד הטהרה, ואלו מושכים לא עלינו לצד הטומאה. המשכילים אשר היטב חרה להם מלחמתו של המהרי"ל דיסקין בהם, החליטו שהגיע העת לעצור זאת בכל מחיה, וברוב עזותם וחוצפתם העלילו על המהרי"ל דיסקין עלילת גניבה, המשטרה המקומית אשר לא היתה ידועה באהבתה לתושבים היהודים, צהלה על המציאה הנפלאה שנתגלגלה לפתחה ושיתפה פעולה עם המשכילים הנלוזים ואסרו את המהרי"ל דיסקין והושיבוהו אחרי סורג ובריה, עד אשר יגיע עת המשפט בו ידונו את המהרי"ל דיסקין על דבר הגניבה. בני הקהילה אשר העריצו ואהבו את מורם ורובם ה'שרף מבריסק' - כפי

מי נתן לבלעם את האתון?

אותה אתון נבראה ביום השישי של בריאת העולם, ויעקב נתן לו לבלעם זה האתון, כדי שלא יתן עצה רעה לפרעה שלא יגזור רעה על בניו, ולא הועיל לו, אלא הוא נתן עצת הלבנים לפרעה.

וחשבת, ע"פ מדרש זה יש להוסיף שבלעם קיבל עונש מהקיר (שהיה עשוי מאבנים) גם בשביל שעבר על השבועה, כמבואר לעיל, וגם בשביל שנתן את עצת הלבנים לפרעה. ובזה יבואר מה שכתב רש"י (לעיל פסוק כד) גדר מזה וגדר מזה. סתם גדר של אבנים הוא. (קב וק)

הרב צבי וינברג

"וַתִּלְחֹץ אֶת רֶגֶל בְּלָעַם אֶל הַקִּיר" (במדבר כ"ב כ"ה)

במדרש תנחומא (בראשית פ"ג): עד הגל הזה, זה שאמר הכתוב, ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר (במדבר כב כה). הגל הוא הקיר. לפי שעבר בלעם את השבועה שנשבע ליעקב, שנאמר (בראשית לא, גב) אם לא תעבר את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה, ובלעם זה לבן, שנאמר ארמי אבד אבי (דברים כו ה), ועל שבקש לכלות את ישראל נקרא ארמי, שנאמר, ולכה זעמה ישראל, לכך נפרע הקיר ממנו, לפי שהוא העד על השבועה, כדכתיב, יד העדים תהיה בו בראשנה (דברים יז ז). וכ"כ בתרגום יונתן (לעיל פסוק כד) "ויעמוד מלאך ה' בשביל צר בין הכרמים, מקום שהקים יעקב ולבן גל ומצבה מכאן, ומצבה מכאן, והשביעו שלא לעבור גבול זה להרע".
ודבר נפלא מובא במדרש אגדה (לעיל פסוק כא): אמרו חכמינו ז"ל

בעת עומדי סמוך למיטתו, והחזקתי בזרועו, הביט אלי בעיניים פתוחות ומבלי יכולת לדבר. ועם כל זאת, תיבה אחת שיצאה מפיו בקדושה ובטהרה שמעתי בבירור כיום בהיר, "קדוש! קדוש! קדוש!" קדושה!

הגאון רבי בן ציון יעקב וואזנר שליט"א בן מרן בעל 'שבט הלוי' מספר על הרגעים המרטיטים בפרידת בעל 'שבט הלוי' מהעוה"ז

והנה כל המעיין והשומע על זמן ואופן פטירת אבינו רוענו ימצא פלאות, איך שרובן של סימנים היפים אשר נזכרו פה, נתקיימו בו במלואם פשוטו כמשמעו (מלבד שאר עניינים הנוגעים לכלל ולתלמידיו):

(א) נפטר מתוך שחוק. (ב) כשפניו למעלה. (ג) פניו כלפי העם. (ד) פניו צהובין ואדומין. (ה) בערב שבת. ולא עוד אלא יציאת הנשמה היתה כעשרים דקות אחרי השקיעה, כנס רגליו ויאסוף אל עמיו מימי החול ועולם הזה, עם סיום ימות החול- ונכנס לעולם הבא ליום שכולו שבת עם כניסת השבת, וזכה ממש למה שפירש"י (שם) מעלת הפטירה בערב שבת,

"שיכנס למנוחה מיד" עד כאן לשונו, יודע עתיו ורגעיו. כך נוהג עם פטירת צדיקו וחסידיו האמיתיים. (ו) במוצאי יוה"כ, שפירשו השל"ה הקדוש ושאר ספרים הקדושים דהיינו מתוך תשובה, וכך הוא בערב שבת זמן תשובה (ז) נפטר מחולי מעיים מתמשך וכנ"ל (ח) נפטר בכניסת והתקדש ליל חג הפסח, זו בחירתו של אותו צדיק "אוהב ישראל", לצאת נשמתו בזמן שאין איש,

מרן בעל 'שבט הלוי' זצ"ל

ולא תגיע השמועה לכלל הציבור, רק אחר עריכת הסדר. באופן שלא תערב ותבלבל עריכת הסדר וליל התקדש החג. אולם בשמים אותו לילה כיום יאיר כמאמר חז"ל (מו"ק כה): 'רוכב בערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק'. (ט) ומאז שבעת הימים הראשונים היו מהולים בשמחת ז' ימי החג, להורות שמיתת צדיקים מביאה ששון ושמחה להקב"ה בעלמא דקשוט כנ"ל. (י) ימי השבעה ועיקרי ההספדים נערכו אחר החג כשעדיין היה בין הזמנים, שלא להפריע סדרי הישיבות והכוללים. ונסתיימו בערב ראש חודש אייר, כדי להתחיל זמני וסדרי הלימוד בישיבה ללא הפרעות, שזה היה מעולם כל עיקר מגמת חייו ורצונו, עד אשר מסר נפשו עליו, שה'זמן' בישיבה יפתח בזמן ובהתמדה רבה, וראה זה פלא שכן צוה רבינו הקדוש (שם ע"ב) לחכמי דורו ותלמידיו, הושיבו ישיבה לאחר שלשים יום ופירש"י 'לעסוק בתורה!'

(מתוך רב רבנן בעריכת הרב יעקב הייזלר)

"תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כְּמֹהוּ" (במדבר כ"ג י')

אציין ואעיד את אשר ראו עיניי ושמעו אוזניי, בעת שבאתי לבקר כעשרה ימים קודם פטירתו בביה"ח, בעת עומדי סמוך למיטתו, והחזקתי בזרועו, הביט אלי בעיניים פתוחות ומבלי יכולת לדבר, היה נראה בחוש ובעין איך שמוחו ודעתו לאו בעלמא הדין, כי היה ממלמל בקול ובסיבוב לשונו פסוקים ומאמרים בלי הפסק, מבלי יכולת להבינם, ולעמוד עליהם במה דבריו אמורים.

ועם כל זאת, תיבה אחת שיצאה מפיו בקדושה ובטהרה שמעתי

בבירור כיום בהיה, הלא הוא תיבת "קדוש! קדוש! קדוש! קדוש!" קדושה! שחזר עליה עשרות פעמים בשפה ברורה ובקול גדול ובלבת אש קודש, אשר שמעתי היטב ולא עוד אלא כשהטיתי פעם אחת עיניי לצדדים הרים קולו בחוזק "קדוש קדוש!" הלא דבר הוא, מי שלא ראה מחזה זה, לא ראה בשר ודם מתקדש עלי אדמות כמוהו, והיה המראה לחרדת אלוקים! סימן יפה לו.

אשכנתיא דרבי

ברצוני לסיים יריעה זו, בסימנים מובהקים אשר ניתנו כאותות ומופתים מן השמים, מהם יכירו וידעו כל יושבי תבל, מעט מגודל האבידה שאיבדנו עם פטירת הצדיק, והוא בהקדם מאמר חז"ל (כתובות ק"ג): בזה הלשון, 'והתניא, כשחלה רבי, נכנס ר' חייא אצלו ומצאו שהוא בוכה, אמר לו רבי, מפני מה אתה בוכה, והתניא, (א) מת מתוך שחוק- סימן יפה לו, מתוך הבכי- סימן רע לו. (ב) פניו למעלה- סימן יפה לו, פניו למטה סימן רע לו. (ג) פניו כלפי העם- סימן יפה לו, כלפי הכותל- סימן רע לו. (ד) פניו ירוקין סימן רע לו, פניו צהובין ואדומים- סימן יפה לו. (ה) מת בערב שבת- סימן יפה לו, במוצאי שבת סימן רע לו. (ו) מת בערב יום הכיפורים סימן רע לו, במוצאי יום הכפורים סימן יפה לו. (ז) מת מחולי מעיים- סימן יפה לו, מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים. אמר ליה, אנא אתורה ומצות קא בכינא!" עד כאן לשון הגמרא.

אני זוכר שעברתי ליד בית משוגעים. "רבי", צעק אלי אחד המאושפזים: עכשיו אתה יודע למה המשיח לא בא!

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על "מה טבו אהליך"

הסביה: "בינינו, בשביל מי אתה מחפה בשיש ומצפה את השביל, כדי לנקר לי את העיניים, הלא כן? מן הראוי שתשמע את דעתי. כי אם תעשה כהבנתך ואני לא אקנא, הוצאת כסף לחינם!"
זה שגעון, אין הגדרה אחרת. זו ההגדרה הרפואית, הרמב"ם, גדול

הרופאים, קבע אותה: "לולא המשתגעים היה העולם נשאר חרב" (הקדמתו לפרוש משניות). אדם אינו בטוח שיחיה מאתיים שנה, הרי לא כולם זוכים לכך, אבל בית הוא בונה לדורות, האין זה שגעון? והאמת, לדבריו ראוי היה שכולם ישוחררו מהצבא על סמך הסעיף הנפשי. אלא שגם הרופא נמנה על המשוגעים.

אני זוכר שעברתי ליד בית משוגעים. "רבי", צעק אלי אחד המאושפזים, "עכשיו אתה יודע למה המשיח לא בא!"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

לא, איני יודע.

"כי אני המשיח ואיך אוכל לבוא!"

אה, הבנתי.

"רבי", קרא חברו, "אל תאמין לו, הוא לא המשיח". הסתקרנתי. "איך אתה יודע, אולי כן?" וענה: "כי אני הרבוננו של עולם, ולא שלחתי אותנו טוב, אז הברירה בפנינו: להישאר בחוץ ולשמוע אותם, או להיכנס פנימה ולהיות חלק מהם. לבנות את עצמינו או לעסוק כל חיינו בטיוח עבור אחרים, למצוא חן, להרשים, לגרור או להגרה, להיסחף ולהיגרף, או להפנות המבט פנימה.

להיות "יושב אוהלים" או "איש שדה".

וזה עצוב כל כך. מעורר מחשבות נוגות.

(מתוך והגדת, יום כיפור וסוכות)

בלעם אמו: "מה טבו אהליך יעקב" (במדבר כ"ד ה')

על שראה פתחיהם שאינם מכוונים זה מול זה.

האמת, גם אנו מגוננים על הטרקלין בתריסים ווילונות, כדי שלא יסתכלו אלינו ולא יציצו לבתינו. אבל רש"י כתב (שם, פסוק ב'): "ראה

שאינו פתחיהם מכוונים זה כנגד זה כדי שלא יציץ לתוך אוהל חברו", כדי שהם לא יסתכלו לבתי האחרים. מה יש לך להציץ, מה יש לך להביט, מה יש לך להתעניין!

ודאי שמעתם: עשיר בא לסופר סת"ם המתמחה בכתיבת פרשיות תפילין. מבקש הוא לכתוב ספר תורה בכתב של תפילין של יד. להזכיר: בפרשיה של יד שבע שורות, בשלושה סנטימטרים, בעמוד ספר תורה ארבעים ושתיים שורות. ספר תורה בגובה שמונה עשר סנטימטרים,

תענוג לרקוד אתו בשמחת תורה. ואת ה"הגבהה" יעשו בקצות האצבעות. כמה זה יעלה לו, כבר הזמין ארון קודש מכסף, לוויטרינה... זו מצות עשה מן התורה, לכתוב ספר תורה, מתי הוא יהיה מוכן?..

"תשמע", אומר הסופר, "לא אכפת לי, אבל זה כתב קטן, הוא יוציא את העיניים". "זו המטרה", צלה העשיר. איך קלעת.

אם תשאלו אותו, הכל לשם שמים. הוא מקיים מצווה: "הוי גביר לאחריך" (בראשית כו, כז), לנקר לשני את העיניים.

אני מכיר אברך בני ברק. יום אחד הלך ברחוב רש"י. מישוה בנה שם וילה. עמד בחוץ עם האדריכל, ודן על השביל. שיש שישתלב בחיפוי החיצוני, או אבן ירושלמית שתתמזג בצמחיה.

התערב בדיון: "אני מציע גרניט, ואדניות גרניט בצדדים". השניים הביטו בו, כאילו שמעו חתול מדבה, מי אתה. מה זה ענייך.

עדכונים

שיעורים

מידע

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

שאלו רבינו שליט"א: היכן פגעה בו המחלה? והחולה השיב: "בראש"

ברכותיו וסגולותיו של מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א

שאלו רבינו שליט"א: היכן פגעה בו המחלה? והחולה השיב: "בראש"
לפני זמן מה נכנס אל רבינו שליט"א יהודי והתחנן לברכה עבור בנו
הקטן שחלה ל"ע במחלה הנוראה ה"י, שיברכו רבינו ברפואה שלימה
במהרה.
שאלו רבינו שליט"א: היכן פגעה בו המחלה? והחולה השיב: "בראש"
הרהר רבינו זמן מועט ואח"כ פנה אל אב החולה ואמה:
תלמד את הגמרא שאתה לומד עם פירוש "הרא"ש" ובעז"ה זה יהיה
רפואה לבנך החולה.

כמובן שמאותו היום הקפיד אותו אברך ללמוד את כל סדרי לימודו עם
פירוש הרא"ש, ואכן כדבר רבינו שליט"א כך היה והילד הבריא במהרה
בחסדי שמים.
חלפה תקופה ושוב עלה החשש שהמחלה חזרה ח"ו, ונקבע תור בבית
החולים לילד לבדיקות. יום לפני מועד הבדיקה, נכנס שנית אבי הילד אל
מעונו של רבינו שליט"א וסיפר דברים כהווייתם, וכבפעם הראשונה שב
וביקש את ברכת רבינו. שאלו רבינו "האם אתה ממשיך בלימוד פירוש
הרא"ש? והאב השיב שבוודאי לא אז מהוראת
רבינו ומקפיד הוא על לימוד הרא"ש. "א"כ",
נעמה רבינו ואמר, "אין לך מה לחשוש, הילד
בריא!" למחרת ניגשו האב ובנו הקט לבדיקות
בלב שקט, ואכן הבדיקות העלו שהילד בריא
לחלוטין בחדש ה'!

**אחד נכנס אל רבינו שליט"א והתלונן על קשיי
הפרנסה וחובותיו הרבים.**

מעשה היה באחד שנכנס אל רבינו שליט"א
והתלונן על קשיי הפרנסה וחובותיו הרבים.

אמר לו רבינו: "אתה יודע את כל הש"ס? תלמד את כל הש"ס ותתעשר!
כך כתוב במדרש (תנחומא פ' כי תשא כ"ט) 'כל העוסק בתורה פרנסתו
מן התורה ומתעשר ומצליח', תלמד את כל הש"ס ותבוא לכאן להיבחן,
אם תדע, תתעשר!"
המשיך היהודי ושאל, הרי אצל ר"ע מצאנו (כתובות ס"ג ע"א ובתוס'
שם) שתכף מכשהלך ללמוד כבר נקרא רבי, א"כ יתכן שהעשירות תגיע
מיד כשאתחיל ללמוד...?
"תתחיל ללמוד וכבר תראה בעצמך..."
השיב לו רבינו שליט"א.

הודאה

אחד שאל, קרו לאחרונה במשפחתנו מספר חריג של "כמעט
אסונות". ופירט לרבינו שליט"א מספר דוגמאות של מקרים שכפסע
היה בין בני המשפחה לאסונות נוראיים, ואך בנס ניצלו. ושואל מה
לעשות בעקבות כך?

והשיב רבינו שליט"א "תכתוב קונטרס בענין ברכת 'שעשה לי נס'"

סגולה לנוקים ממוניים

יהודי נכנס ושאל: בתקופה האחרונה אירעו בביתנו לא מעט מקרים של
נזקים שונים בעניני ממון, כגון חפצים שנאבדו ומכשירים שהתקלקלו
וכדומה. מה לעשות?

שאל רבינו שליט"א: "מה אתה לומד?"

והלה השיב מה שהשיב, ואמר לו רבינו "תלמד פרק אלו מציאות
ובעז"ה יסתדר".

(מתוך אורחות ישר גליון מס' 7)

מְבַרְכֶּךָ בְּרִיךְ וְאַרְרִיךְ אָרוּר (במדבר כ"ד ט')

סובל הוא מכאב חזק באחת מעיניו, עד כדי חשש עיוורון באותה העין.
אל חדרו של רבינו נכנס אברך וביקש ברכה לרפואה שלימה. סובל הוא
מכאב חזק באחת מעיניו, עד כדי חשש עיוורון באותה העין.
הרהר רבינו שליט"א בדעתו למשך זמן-מה, ואח"כ שאל את האברך:
"חצי ש"ס כבר למדת?"

האברך, נבוך - משהו, השיב שטרם הספיק ללמוד חצי ש"ס, ורבינו
המשיך ואמר: "הרי העיניים נועדו בכדי ללמוד תורה, ללמוד את כל
הש"ס, אם תחזור לראות בשתי עינייך, תלמד את כל הש"ס?" שאל רבינו.
"כן!" השיב האברך, "אני מוכן לקבל זאת על עצמי". ולאחר ששמע
רבינו שליט"א את הבטחתו ברכו ברפואה שלימה, שיעלמו הכאבים
ויראה בעיניו את דפי הגמרא, ויוכל ללמוד במנוחת הדעת.

ביקש ברכה עבור קרובת משפחתו הזקוקה לרפואה

ת"ח גדול המכהן גם כראש כולל חשוב, ביקש ברכה עבור קרובת
משפחתו הזקוקה לרפואה. ברכה רבינו שליט"א וייעץ לפונה שילמד
מסכת "בכורות" לזכותה ולרפואתה (שרגיל
רבינו לומר שמסכת בכורות עוסקת במומים,
וע"כ לימודה הוא סגולה לרפואה).

אחד הנוכחים בחדר פנה אל רבינו ואמר, הוא
יכול לפתוח כולל חדש שילמדו בו בכורות,
שמה זה עדיף מאשר שרק הוא ילמד לבדו? ...
רבינו חייך אך דחה את ה'טענה' ואמר: "העיקר
שהוא ילמד!"

**ביקש ברכה שיצליח במבחן. שאלו רבינו "על איזה
מסכת אתה עתיד להיבחן?"**

"זה לא בלימוד" השיב האיש במבוכת-מה, "זה מבחן ברפואה..."

יהודי נכנס אל רבינו שליט"א וביקש ברכה שיצליח במבחן. שאלו רבינו
על איזה מסכת אתה עתיד להיבחן?

"זה לא בלימוד" השיב האיש במבוכת-מה, "זה מבחן ברפואה..."
חייך רבינו ואמר: "אם כך, תלמד מסכת נגעים ותדע טוב את כל הדינים,
זה רפואה..." והוסיף רבינו לבאר דבריו בספרו מעשה שהיה עם מרן
החזו"א זצ"ל, שהגיע אליו רופא וביקש מהחזו"א שימליץ לו על ספר
רפואה (א.ה. כידוע מרן זללה"ה היה מפורסם כבקי בחכמת הרפואה),
ניגש החזו"א אל ארון הספרים, הוציא מסכת נגעים, והושיט לרופא..."

תנאים עם הקב"ה

נשאל רבינו שליט"א האם ראוי לעשות "תנאים עם הקב"ה", כפי שיש
נוהגים להתנות "אם יסתדר כך וכך, אתן לצדקה סכום כסף" או שאר
מעשים טובים. והשיב רבינו שליט"א שבתוס' כתוב שכך הוא מנהג הגוים
(עי' ע"ז י"ט ע"א תוד"ה על מנת)

א"כ, הקשה השואל, מדוע יעקב אבינו אמר (בראשית כ"ח, כ"ב) "וכל
אשר תתן לי עשר אעשרנו" וגו' ומבואר שהתנה עם הקב"ה כביכול,
וביאר רבינו שליט"א שיעקב אבינו אמר כך: אם תתן לי - יהיה לי ממה
לתת מעשה, אבל אם לא תתן לי - לא יהיה לי ממה לעשה.

על מה תתפלל?

אחד נכנס וביקש ברכה שיתקבלו התפילות שלו. אמר לו רבינו שליט"א:
"מנין לי על מה תתפלל? שמא תבקש דברים שאינם הגונים?". אני
מתפלל על הגאולה! הביטיח האיש. אך רבינו המשיך ואמר "תתפלל על
התורה! תתפלל שתלמד תורה ותבין", ורק אח"כ בירכו רבינו שליט"א.

הוא קרא זאת בדקדוק, וראיתי כמה התרגש מכך, ודיבר על כך בצורה שלא הכרנו הרבה בימי חייו וניכר היטב כמה הדבר ריגש אותו ודמעות זלגו מעיניו

הגאון רבי בנימין דוד אלישיב שליט"א בן מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל וחתנו של מרן רה"י הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל,
על ההתרגשות של אביו מצוואתו של חמיו

"באתי לבקש אם יהיה ח"ו מצב של ייסורים, לא להשתמש בסממני הרגעה המחלישים את כוח המחשבה וריכוז הדעת, כי האושר הגדול לאדם שהולך מהעולם הזה בדעה צלולה, להיות מחשבתו דבוק בבורא עולם ית"ש ולהשיב נשמתו למקום, בטהרה וקדושה, לזכות לראות אור פני מלך עולמים, וכמאמר רז"ל 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה'."

"הרבה נחת רוח יהיה לנשמה בשעה שהיא נפרדת מהגוף כשהיא עוברת דרך בית זה, בדירה שאנו

גרים בה מצד הרבה טעמים הנוגע לטהרה וקדושה וסניגורים ומליצי יושה, כיון שבית זה היה נשמע מפעם לפעם קול תפילה ולימוד התורה ומיעוט מותרות של תענוגי עולם הזה, וקצת עשיית חסד עם אחרים להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים שזהו מעיקרי חובת האדם בעולמו..."

"עוד דבר אבקש, שלאחר היפרד החיים לצאת מן המאסר

של הגוף שלא יהיה הכרזה בלשון וסגנון המקובל תורה תורה וגו', וכן ביטויים אחרים, אלא רק הרב הגאון שרגלים להכריז ולא יותר. ואבקש

שלא להכניס אותי באולם של הישיבה, אלא על יד הישיבה..."

"כתוב 'למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו', ולכן בני ונכדי היקרים בעלי אמונה ובטחון, שלא יבואו בתביעה לאיזה מינוי שהיית ממלא ושיעבדתי עצמי לצורך תועלת התלמידים..."

"רק בכדי תועלת כל יוצאי חלציי וזוורת הבאים וכן אלו התלמידים שהם כבנים, שנשארו קשורים לכל מה שקיבלו תועלת, אפשר לעשות קונטרס מכתבי חיזוק ויוסיו עובדות שנשארו בזיכרון ודברים הרשומים אצל התלמידים ששמעו במשך השנים אשר מהם יש הרבה דברים שיביאו תועלת שיסדרו בלשון פשוט וברור."

"אבקש מכל יוצאי חלציי, ומכל אחד שקיבל תועלת ברוחניות על ידי, ושבא אליו על ידי נחת רוח, או שלפי מחשבתו הגיע לו על ידי הצלחתו שהשם יתברך מילא בקשתו לטובה בכל ענייניו, שישתדל לעשות עבורי לעילוי נשמתו במשך השנה, באיזה קביעות לימוד התורה כמו לימוד טהרות בעיון וכן כוללים ללימוד סדר זרעים, וכן שאר דברים טובים ובמיוחד מעשי צדקה וחסד, ולחזק את חינוך הבנים והבנות על טהרת הקודש בקירוב לבבות מתוך אהבה ושמחה."

"והנני מבקש מהמקבלים, שברוב טובם וחסדם, יזכרו לעשות לעילוי נשמתו, כי הרי אין גבול ושיעור לדרגות האדם, על ידי המעשים טובים לעילוי נשמתו אזכה, שכל יוצאי חלציי יהיו ויתחנכו כרצון הבורא יתברך שמו לכבודו ותפארתו."

"יהי חסדכם וטובתכם עלי לבל יחד מזכרוכם זכרוני- הכותב מעומק הלב ותפילה, נאום המבקש מיכל יהודה, בנו של אבי מורי משה דוד ז"ל."

(מתוך מוסף שבת קודש יחד נאמן גליון 37)

"וְהָיָה אֲחֵרִיטִי כְּמֹהוּ" (במדבר כ"ג י')

סיפור יוצא דופן שח בפנינו רבי בנימין דוד שליט"א. לדבריו, כפי שידוע, אביו מרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, מעודו היה שקוע כולו בתורה, ולא הראה הרבה סימני רגשות שונים המצויים אצל כל אדם.

אך היתה פעם אחת כשהדבר היה ממש בגדר יוצא דופן, וזאת לאחר פטירתו של מרן חמי זצוק"ל, כשהראו לו לראשונה את צוואתו המיוחדת שכתב בחיי חיותו, בדברים הנוגעים לחיזוק הרבים. הוא קרא זאת

בדקדוק, וראיתי לאחר מכן כמה התרגש מכך, ודיבר על כך בצורה שלא הכרנו הרבה בימי חייו, וניכר היטב כמה הדבר ריגש אותו ודמעות זלגו מעיניו. מה נכתב בצוואה שריגש אותו כל כך?

הצוואה ידועה ויש רבים שיודעים אותה. הוא פותח זאת במילותיו הנרגשות: "בני ובנותי, וכל יוצאי חלציי, נכדי ויניי האהובים לי כנפשי שיחיו, אבוא במילי המועטים לתת שבח

והודאה לאבינו מלכנו בורא העולם המחייה ומקיים את כל הבריאה בטובו וחסדו, על שזכיתי להגיע לשנות הגבורות, וגידל אותי כאב ואם המסורים לבנו בכל מיני המצבים, שמר עלי והציל אותי, וזכיתי לסיעתא דשמיא להיות מיושבי בית המדרש, והגדול שבחסדי שמים הוא שזכיתי ללמד ולחנך את צעירי הצאן, וגם למבוגרים לימוד התורה והבנתה משך כל החיים."

"כבר מלפני כמה שנים מחמת מאורעות הזמנים רציתי להעלות על הכתב כמה דברים הנוגע לעת הפקודה שנפרדת אז הנשמה מהגוף, כי החיים יודעים שימותו, אלא שאינן שמים על ליבם לחשוב ולהתעורר על ידי זה לחזק עצמו בשקידת הלימוד של התורה ובעשיית מעשים טובים, ולמנוע עצמו מכל דבר הפוגם נשמתו, ואשרי לאדם שמקיים בעצמו מה שאמר חז"ל 'ישוב היום שמא ימות למחר'."

"ושלמה המלך ע"ה לימד את בני אדם את הידיעה המביאה תועלת לאדם, לדעת כי לא ידע האדם את עתו, כדגים שנאחזים במצודה, ועוד יותר שהיא מצודה רעה, וכציפורים האוחזות בפח, בהם יוקשו בני אדם וגו', פתאום איך יכול האדם להחשיב עצמו במצבו שהוא עומד, אם יעלה על דעתו וזכרונו כי ח"ו יש בחינה כזאת שהוא נחשב כדגים וכציפורים הנאחזות במצודה ובפח. ולכאורה איך אפשר לדמות האדם שיש לו נשמת חיים שיהיה דומה לדגים?"

"על זה איתא בזוהר הק' ריש פ' מצורע: בזמן ההוא כשהגיע השעה להיפרד הנפש מהגוף, אין הנפש יוצאת מן הגוף עד שמתגלה עליה השכינה, והנפש מחמת שמחתה ואהבתה להדבק בשכינה שבה שורש הנפשיות, יוצאת מן הגוף כנגדה, ואמר אם הוא צדיק אז נפשו מתקשרת ומדבקת עם השכינה, ואם אינו צדיק אז השכינה הולכת לה, והנפש נשארת לבדה והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף."

אדם עמד שם ודיבר בטלפון, ולפתע הוא שומע מאחוריו מישהו גוער בו: "אה, אדוני אולי אתה מוכן לסיים כבר?!" הוא מסתובב אחורה ולתדהמתו רואה פיל!..

הגר"ש לוינשטיין שליט"א מנסה להסביר ולהבין על טפשותו של בלעם הרשע

אלא, כתב הרבינו בחיי דבר נפלא בכוחות הנפש וז"ל:

היה ראוי בלעם שיתמה בפלא הגדול הזה של דיבור האתון, ושירעש מן הנס המחודש והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרך והיה לו לחשוב ולהתבונן כי מאת ד' היתה זאת

הגר"ש לוינשטיין שליט"א

לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור, אבל מתוך אכזריותו ורוע טבעו ומרוב חפצו ללכת, לקח העניין בדרך תמות (תמימות) ולכך השיב כאדם שמדבר עם חברו: כי התעללת בי וכו', עכ"ל

כלומר האדם יכול לראות את הנסים הגדולים ביותר – ולהשאר שווה נפש, ולא לחזור בו מרצונותיו ותשוקותיו! (עיין בספר להתעדן באהבתך, שמות עמ' צז, סיפור נפלא על כך)

(אגישמקע ווארט תשע"ד)

"וַיֹּאמֶר בְּלָעָם לְאַתּוֹן פִּי הִתְעַלְלֶתָ בִּי לֹא יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדֵי (במדבר כ"ב כ"ט) כדי לסבר את האוזן במה שקרה כאן עם בלעם והאתון נעתיק כאן מה שסיפר הגר"ש לוינשטיין שליט"א ונסה להבין ממה נבעה טפשותו של בלעם הרשע:

באמריקה עשו פעם הגויים מתיחה, העמידו פיל ליד טלפון ציבורי, תלו על צווארו (במקום נסתר) מכשיר הקלטה והלכו.

אדם עמד שם ודיבר בטלפון, ולפתע הוא שומע מאחוריו מישהו גוער בו: "אה, אדוני אולי אתה מוכן לסיים כבר?!" הוא מסתובב אחורה ולתדהמתו רואה פיל!... כך עשו לכמה אנשים וצילמו במצלמה נסתרת את תגובותיהם. התגובות היו מגוונות: אחד נמלט משם בבהלה, אחד התחיל לצרוח בהיסטריה, אחד צחק ולעומת זאת חברו בכה, כל אחד ותגובתו הוא, אבל לא היה אחד שאמר לפיל בשוויון נפש: "נכון שאתה מחכה כבר הרבה זמן, אבל הייתי פה לפניך, אז חכה בסבלנות!..."

זה לא קרה, מדוע? כי כשאדם רואה בהמה מדברת (או לפחות כך זה נראה לו) הוא מזדעזע. בלעם לא!

האתון שואלת אותו: "ההסכן הסכנתי לעשות לך כה?" והוא בשוויון נפש, עונה לה על השאלה: "לא". מה אתה עונה? תזדעזע, תברח!

אילו דיבורים דיבר שור ע"י כישוף בתקופת החיד"א?

ובאיזו שפה דיברה האתון?

שבזמנינו העידו מגידי אמת שרשע מכשף עשה ששור אחד ידבר חצי שעה בשם ה' שישמעו לרשע, ומוכרח שהכריח לשד אחד שיכנס שם וידבר. וא"כ רואים שהשדים כן יכולים להוציא שם ה' לבטלה. ולכן כותב שנראה שמה שלא מוצאים שם שמים לבטלה, זה רק כשהן בבחירתם, אך בכח השבעות וכישופים, שמכריחים אותם לעשות כן, זה לא נחשב שם שמים לבטלה.

ב"תפארת יהונתן" (להגר"י אייבשיץ זצ"ל) כתב: שקודם חטא אדם הראשון כל בהמה וחיה היו מדברים ככל האדם, ומעלת האדם מן הבהמה לא היה בדיבור, אלא בהשגה להשיג אור העליון. רק אח"כ שסרת, נתהווה בדוגמת בהמה לעניין השגה, ובהמה היה הלך וחסור לפי ערך האדם. ושפיר הוי אין כל חדש תחת השמש כי כן משמע מלשון הפסוק "ויפתח ה' את פי האתון" שלא היה זה בריאה חדשה ולא היה צריך רק לפתיחת פה האתון לדבר.

אבל בזוהר איתא דמלאך הנקרא כך "פי האתון" ובשמות הקדושים נקרא "קמואל", דיבר מתוך גרונו. והנפקותא בזה הוא שאם המלאך הוא היה הדובר בה ודאי דברה בלה"ק כי אין המלאכים נזקקין ללשון אחרת, אבל אם החמור בעצמה דיברה ודאי דברה בלשון מה שהוא רגיל בפי האדם. ויותר מוכח דדיברה בלשון הרגיל בפי אדם, דכל דברי האתון היו כדי לבייש את בלעם בפני שרי בלק כדמוכח מהפסוקים וכפרש"י ואילו היתה מדברת לה"ק לא היו מבינים מה שמדברת, ע"כ.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"ויפתח ה' את פי האתון ונתאמר לבלעם" (במדבר כ"ב כ"ח)

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בפירושו אהבת יהונתן, שואל: למה לא חרד בלעם מיד כאשר נפתח פי האתון. וכתב: זה יובן שנודע שיש מכשפים הקוסמים ומשביעים את השד בגופן, ואז יפלו לארץ משוללי הדעת כמו חולי הנכפה רחמנא ליצלן, והשד יגיד להם לפעמים עתידות מה שנודע לו, אכן הם לא יבינו מה שיגיד להם השד, רק אחד יושב וכותב דבריהם, כי הם אינם שומעים דבר בהיות שהם בעת ההיא נעדרי החושים.

וזהו היה ג"כ עניינו של בלעם שהיה נופל וגלוי עיניים (במדבר כד, ז) כמו אותם המנחשים הנזכרים למעלה שנופלים והשד מגיד להם. אמנם בינם לבינו שהם משביעים השד בגופן מזמנים להם סופר הכותב דברים עד כי יקיצו משנתם, ואז יגידו להם מה שדברו. משא"כ בלעם גס רוח הלך שפי לבדו (שם כ"ג ג) שלא היה כבודו ליקח סופר, וזהו היה עניינו שהשביע השד באתונו להגיד מתוכו עתידות והוא עצמו היה שומע מה שהאתון מדבר, משא"כ אם ישביע השד בגופו אז יודע הסופר טעם שהוא יודע.

ולפיכך כאשר נפתח פי האתון לא חרד, כי זהו דרכו כל הימים תמיד ע"י כישוף השד באתונו ולכך בתחילת דמיונו סבר שגם עכשיו יבוא הדבור מפאת הנ"ל, ע"כ.

והנה בגמ' מגילה (ג) אמרינן: גמירי (מסורת מאבותנו) שהשדים אינם מוציאים שם שמים לבטלה. והחיד"א בספרו פתח עינים, הקשה על זה:

אם היו שואלים אותנו איזה שלב בעלייה לרגל חשוב יותר לפני ה' יתברך, האם השלב שבו הלך עם המנעלים שלו, והיה טרוד ומודאג על ממונו, או כשהגיע כבר לבית המקדש, ללא מנעליו?

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך, לאיזו דרגה אדם יכול להגיע דווקא בגלל הייסורים

לי שאף אחד לא יחמוד את ביתי - אמשיך ואלך, והכל יהיה בסדר. ושוב הלך כמה קילומטרים, ושוב תקפוהו דאגותיו, ושוב התחזק והתחזק, עד שהגיע סוף סוף לירושלים.

הקטע השני, הפחות דאוג, של העלייה לרגל, היה כאשר הגיע היהודי להר הבית, שם חלץ את מנעליו. כאן הוא כבר שהה לצד השכינה ששרתה בבית המקדש, ושכח מכל הדאגות והטרדות שאפפו אותו בדרך. והיה אם שוב עלתה לרגע מחשבת הממון במוחו, הוא הצליח להסיר ולדחות אותה כלאחר יד, שהרי מה ערכו של עוד פרס וכרם, של עוד פרה וכבש, למול ההנאה וההתעלות הרוחנית שהיו לו בבית המקדש!

אם היו שואלים אותנו...

והנה, אמר הגרש"ז, אם היו שואלים אותנו איזה שלב בעלייה לרגל חשוב יותר לפני ה' יתברך, האם השלב הראשון שבו הלך עם המנעלים שלו, והיה טרוד ומודאג על ממונו, או הקטע השני כשהגיע כבר לבית המקדש, והיה ללא מנעליו?

לכאורה היינו אומרים שהשלב בו הגיעו כבר העולים אל בית המקדש, יקבל עדיפות ראשונה במעלה אצל הקב"ה, שהרי אז ההתעלות היתה בשיאה, והאדם היה דבוק בקונו בצורה נפלאה!

אבל מה לעשות, ממשיך הגרש"ז ואומר, שהשי"ת בעצמו העיד ואמר 'מה יפו פעמיך בנעלים!' אני מעריך יותר את קטע הדרך שבו הלכתם לבית המקדש, כשנעליכם ברגליכם, והיו לכם ייסורים בעניין הממון, ובכל אופן לא התייחסתם לטענותיו של היצר הרע שניסה לפתותכם לחזור הביתה, אלא המשכתם ללכת לבית המקדש, וסמכתם עליו

שאשמור על הממון שלכם, כפי שהבטחתי בתורת.

כי כאשר הגעתם כבר לבית המקדש, ושכינתי שרתה עליכם, הנסיון לא היה כל כך גדול, והיה באפשרותכם להתגבר על דאגת הממון בצורה הרבה יותר קלה.

רואים מכאן, אמר ראש ישיבת 'קול תורה', לאיזו דרגה אדם יכול להגיע דווקא בגלל הייסורים! עד שהשם יתברך מעיד עליו 'מה יפו פעמיך בנעלים'. 'ומכאן יקח כל אדם חיזוק ועידוד למול מה שעובר עליו בחיים. דווקא כאשר הייסורים תוקפים אותך, ומסבבים את כל כולך, דווקא אז הינך חביב לפני אלוהים יותר ויותר מהתקופה שבה היית מצוי בשלווה.

(ברכי נפשי)

"כִּי הִפְתִּינִי יְהוָה שְׁלֹשׁ רְגְלִים" (במדבר כ"ב כ"ח)

וברש"י: 'זה שלש רגלים - רמזה לו, אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה.'

על שלושת הרגלים נאמר 'מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב'. ויש להבין מה פירושו של שבח זה של 'נעלים'? ובמדרש שואל: 'א"ר יודן, אפילו הדיוט מקלס בלשון זה, גנאי הוא לו, ואת אומר מה יפו פעמיך?' דהיינו, המדרש מתקשה להלום את פירושו של השבח בו התעטר עם ישראל, שכביכול המנעלים שלו יפים בשלושת רגליו? היכן שמענו שמעניקים שבח שכזה לבני אדם?

והנה, שמענו מפי ת"ח מפורסם המתגורר בשכונת רמת שלמה בירושלים, פירוש נחמד מאוד לדברי הפסוק, ששמע מפי מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, ולקח מוסר הגון בציודו.

גם מרן זצ"ל אמר שמעולם לא הבין כיצד הפסוק משבח את נעליהם של עם ישראל, עד שעלה בליבו ההסבר דלהלן. וכן הסביר הגרש"ז:

העלייה לרגל התחלקה לשני חלקים. האחד עם נעליים והשני בלי נעליים.

הקטע שבו הלך היהודי עם הנעליים היה מפתח יציאתו מביתו, עד שהגיע לשערי הר הבית, שם חלץ את מנעליו. והנה, בקטע הראשון, שבו היה עם הנעליים, התייסר היהודי על שעזב את מעונו על כל הממון שהיה בו, עם כל

השדות והעצים, הפרות והתרנגולות, ועכשיו הכל מופקר ועומד, והשכנים הרעים שלו עלולים לגנוב לו את הכל.

ונכון, הוסיף הגרש"ז, שהשם יתברך כתב בתורתו (שמות, פרק ל"ד פסוק כ') 'ולא יחמוד איש את ארצו בעלותך לראות את פני ה' אלוהיך שלש פעמים בשנה; אבל אחרי הכל ליבו של היהודי לא היה שקט עליו כל כך. 'אולי אולי יגרמו חטאיו וכו'...

ובאמת, לא פשוט הדבר לעזוב את הבית ללא שומרים. צריך לזכור שבימים ההם לא היו אמצעי שמירה משוכללים כבימינו, ואדם שנטש את ביתו, ועלה לירושלים, הפקיר בכך את כל רכושו וממונו.

נקל לתאר את מסכת התלבטותיו של היהודי הזה, שהלך כברת דרך, ונעצר, ורצה לחזור לביתו, אבל התחזק בנפשו ואמר שאם הקב"ה הבטיח

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-261-3337

מטטרפים ללימוד
'הדף היומי בהלכה'

לשמיעת שיעורי הדף היומי בהלכה הקישו 3
משך שיעור יומי כ-5 דקות

אני אצווה לשרוף את גופי לאחר שאמות, ויצרו את אפרי בתוך צלוחית, ואולי את זה כן יהיה מותר לקבור ליד יהודים והיה זה שכרי...

הסיפור על הכומר מחסידי אומות העולם שרצה להיקבר בכל מחיר בקבר ישראל

עכו"ם אצל ישראל, וברור שלא מצאתי שום צד להקל בדבר. אך מאידך גיסא עומד כאן חסיד אומות העולם ומבקש בקשה.

נכנסתי אל מרן הגר"ש אלישיב והצעתי בפניו את הדברים. פשוט וברור שלמרות שתיארתי בפניו מרן את חסידותו של הגוי הלאה, ועד כמה סייע ליהודים, פסק ואמר שאין כל היתר לקבורו אצל יהודים, אבל הוסיף הגר"ש אלישיב, תסביר לו שאין זו מחמת שנאה, אלא ממניעים הלכתיים גרידא, וכך עשיתי.

הגוי הבין את הדברים, ואמר שדווקא משום שמעריך מאוד את היהדות, הוא מבין שיש דברים שאי אפשר לשנות בה. והנה לאחר זמן הוא מתקשר אלי שנית, ובפיו הצעה. 'כיון שאי אפשר לקבור אותי ליד יהודים יש לי רעיון, אמה. אני אצווה לשרוף את גופי לאחר שאמות, ויצרו את אפרי בתוך צלוחית, ואולי את זה כן יהיה מותר לקבור ליד יהודים והיה זה שכרי...'

ניגשתי שוב אל מרן הגר"ש, שחיך ואמר שאין מה לעשות, וגם באופן זה אי אפשר לקבורו בקבר ישראל. התקשרתי אל הכומר, ומסרתי לו את הדברים כהווייתם, והבעתי בפניו את צערי על כך שעצה זו עדיין לא מהווה פתרון, ואי אפשר למלא את בקשתו, עד כאן הסיפור כפי שהתרחש במציאות.

התעוררות גדולה היתה לי מהסיפור הנ"ל, אומר הת"ח הירושלמי, שהעביר לי את הדברים. עד כמה עלינו להודות ולהלל שאנחנו יהודים! הנה הגוי

ההוא, למרות היותו מחסידי אומות העולם, בכל זאת אין לו בשום אופן הזכות אפילו להקבר בקבר ישראל, ואפילו בתור אפר.

ואילו אנחנו, בני אברהם יצחק ויעקב, זכינו אף לחיות בקרב ישראל כל ימי חיינו! התגדלנו בבתי המדרשות, על ברכי התלמידי חכמים, והעשרנו את נפשנו בתורה וביראה. כמה מאושרים אנחנו! על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שקרבנו לפני הר סיני - - -

(מתוך ברכי נפשי, קדושים)

"תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתָהִי אֶתְרִיתִי כְּמֹהוּ" (במדבר כ"ג י')

הסיפור דלהלן הועבר אלינו על ידי תלמיד חכם המתגורר בירושלים, ששמע את הדברים מיהודי יקר, מתושביה הנכבדים של שכונת 'גוש 80', הנמנה על המתפללים הקבועים בישיבת בריסק, וממתנדבי החברא קדישא בירושלים.

בשיחה אקראית שניהלתי עם איש החברא קדישא, מספר התלמיד חכם, אמר לי הלה שיש לו ידידות קרובה עם כומר שוויצרי אחד. תוך כדי כך החל איש החברא קדישא לגולל בפניי את סיפור חייו, ותיאר מה עבר עליו בשואה האיומה. דע לך, אמה, כומר זה הינו יוצא דופן משאר הגויים שהכרתי, והוא מחסידי אומות העולם ממש.

בניגוד לנוצרים רבים, וכמרים במיוחד, שנטלו חלק נכבד בחורבן

היהדות בשואה, והוכיחו את כוחם בשנאת עולם לעם עולם, הכומר שעליו אני מדבר- התנגד לשנאה זו בכל כוחו, וגם היה שותף אישי בהצלתו. הוא דיבר תמיד על השקר הגדול של הנצרות בימי השואה, ואמר שהוא מאמין גמור בדת ישראל, אומר איש החברא קדישא.

האיש סיפר שמאחר שהכומר ההוא היה שותף בהצלתו, הוא חש לו הכרת הטוב ושומר איתו קשר עד עצם היום הזה. 'עד כדי כך מגיעים הדברים

שלפעמים כאשר הוא מגיע לארץ ישראל, הוא מבקרני בבית?'

בשלב זה נעצר המספר קמעה, ונראה כמהרהר, ואחר כך הוסיף: אספר לך סיפור מעניין שאירע לי איתו לאחרונה. כומר זה, בידעו את האמת, חשקה נפשו להיקבר בקבר ישראל. הוא שלח לי מסמך של צוואה שבו הוא מודיע על ויתור מראש בקבורה של הכנסייה, ורצונו ובקשתו להיקבר בקבר ישראל, ובקשתו שטוחה לפני שאדאג למימוש הצוואה.

עמדתי נבוך, ולא ידעתי מה לעשות, שהרי ההלכה היא שאין קוברין

לא אתמול, לא מחר ולא בשבוע הבא

היום!

מתחילים ללמוד 'הדף היומי בהלכה'

מצטרפים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'

מדוע יהודי טורקיה תלו ביצת בת יענה בבית הכנסת?

להם להתרכז בתפילה ולא להביט הנה והנה, משום שיש בזה דבר מיוחד, שהבת יענה על ידי שמביטה בכיפה גורמת לה להתחמם ולהוציא אפרוחים, כך רצו ללמד את המתפללים על כוחה של הבטה והסתכלות, וזה עניין נאות לתפילה.

ובדרשות אבן שועיב (לתלמיד הרשב"א פר' בלק עמ' שפ"ב ד"ה וכבר) כתב 'וכבר כתבו חכמי המחקר שיש בני אדם מזיקים בהבטת עיניהם כאפעה שממית בהבטת עיניו, והוא דבר מפורסם ומנוסה, ויש חיות ממיתין בקולם עד כמטחוי קשת, ואמרו כי אלכסנדר מוקדון בא עם חילו למקום א' שהיו בו חיות ממיתים בהבטת עיניהם וצווה לחיילותיו ועשו מראות מצוחצחות ושמו אותן נוכח החיות וחזר ראותן אליהם ומתו כולם.'

במאמר "תהלוכות האגדות" (להג"ר יוסף זכריה שטרן זצ"ל פרק ו' דף י"ד, נדפס בסוף שו"ת זכר יהוסף) כתב על עניין כח הנזק שעין יכולה לגרום, והביא שניסו הרופאים והניחו ככר לחם לפני אחד ממחויבי מיתות שהרעיבו אותו ג' ימים מקודם, ואותו חלק מהלחם שהניחו לפניו מבלי ליתן אותו לנגוע בו, רק במבטי עיניו נהפך אח"כ לסם המוות. ועי' תוס ר"ד בבא קמא (פג. ד"ה מה דכתיב) שאדם יכול ליתן עין הרע על עצמו, יותר מכל אשר יתנו בו אחרים.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"וַיִּשָּׂא בְלָעַם אֶת עֵינָיו" (במדבר כ"ד ב') וברש"י, בקש להכניס בהם עין רעה, ועיין בזוהר (ח"א סח:): על בלעם "שהיה לו עין רעה שבכל מקום שהיה מסתכל היה ממשיך עליו רוח משחית ולכן רצה להסתכל בישראל כדי לכלותם".

מבואר שיש כח מיוחד בעין שיכול להזיק, וכח זה נקרא בחז"ל "עין הרע" או "עין רעה".

ובסידור היעב"ץ (במעמדות ליום ראשון על מתניי כלים יז,ג בד"ה כל שנברא ביום הששי), מספר ששמע שהיהודים בארצות תוגרמה (טורקיה) היו תולין בבית הכנסת מול עיני המתפללים "ביצה של בת יענה", וראיית הביצה היתה גורמת

הלכרזא רבתא לשברא

וכשמבדילה בעצמה, יכולה להוציא את חברתה ידי חובה, (לאחר שחברתה כבר אמרה בעצמה "ברוך המבדיל..." או הבדילה בתפילה), ויש שכתב שיכולה גם להוציא קטן החייב בהבדלה רק מטעם 'חינוך'. אולם, אינה יכולה להוציא גדול ידי חובתו; ויש אומרים שבשעת הדחק, כגון שבעלה חולה ואינו יכול להבדיל בעצמו, יכולה להוציא. ואיש שכבר יצא בעצמו ידי חובת הבדלה על הכוס - נחלקו הפוסקים אם רשאי להבדיל שנית עבור האשה, ולכן, באופן שאין איש אחר שיוציאנה ידי חובה, מוטב שתבדיל האשה בעצמה.

[שו"ע רצו, ח, משנ"ב לה-לו, וביה"ל ד"ה לא יבדילו;

ביאורים ומוספים דרשו, 30, 32 ו-34; שו"ע רצט, י]

באילו מקרים רשאית אשה להבדיל על הכוס בעצמה? והאם כשמבדילה יכולה להוציא אחרים ידי חובתם?

הרב יהודה יעקבזון

נחלקו הפוסקים אם אשה חייבת במצות ההבדלה במוצאי שבת; ומברכת הנר פטורה לכל הדעות. ולכן, לכתחילה לא תבדיל האשה לעצמה, אלא תשמע הבדלה מאיש המבדיל. ועם זאת, אם היא מתפללת תפילת ערבית, עליה לומר 'אתה חוננתנו, ואם רצונה לעשות מלאכה טרם שהבדילה בתפילה או שמעה הבדלה, תאמה: "ברוך המבדיל בין קודש לחול".

ואשה שאין לה מי שיוציאנה ידי חובת הבדלה, תבדיל בעצמה ותשתה מן היין, כיון שאף לפי הדעה שפטורה, בידה "להמשיך על עצמה חיוב ולהבדיל", כלשון הפוסקים. ומסיבה זו רשאית לברך גם על הנר.

האם יש עניין שלא לחגור חגורה עם אבזם מברזל בשעת התפילה? ובאיזה אופן מותר להכניס סכין לבית הכנסת?

על מקום הכפרה בשעת הברכה. וגם בנידונו - כתבו האחרונים שאם הסכין מכוסה, מותר להכניסה לבית הכנסת. ועוד כתבו, שבאופן שמותר לאכול בבית המדרש ומכניס את הסכין לצורך שימוש בה בשעת האכילה - מותר להכניסה.

וכדין סכין, כך דין כלי נשק המצויים בזמננו, כגון אקדח ורובה - שאסור להכניסם לבית הכנסת כשהם מגולים. וכשאינן אפשרות לכסותם, ולא להותירם בחוץ במקום השמור כנדרש - יש שהתירו להכניסם, ויש שאסרו; ויש שהורה לפרוק מכלי הנשק את מחסנית הקליעים, כיון שבאופן זה אינו יכול לקצר ימים.

ותפילה שלא בבית הכנסת כשעל גופו תלויים סכין או כלי נשק מגולים - יש אוסרים, משום שהטעם האמור - שהתפילה מאריכה ימים והסכין מקצרת - קיים גם ביחס לתפילה מחוץ לבית הכנסת. ויש מתירים, משום שלדעתם האיסור להכניס כלים אלו לבית הכנסת הוא גם משום כבוד בית הכנסת, ובתפילה מחוץ לבית הכנסת לא קיים טעם זה. ויש שכתב כי על פי הקבלה יש להקפיד שבשעת התפילה לא יהיה על הגוף כל חפץ העשוי מברזל.

[שו"ע או"ח קנא, ו, משנ"ב כב, וביה"ל ד"ה בסכין]

ביאורים ומוספים דרשו, 44, 45, 47 ו-48]

הרב יהודה יעקבזון

בפרשת השבוע, במעשה הריגת זמרי בן סלוא בידי פינחס, נאמה: "וַיָּבֹא פִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקַּם מֵתוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ. ודקדקו חכמינו ז"ל: מתוך העדה, היינו מתוך מקום מושב הסנהדרין, ורק אחר שיצא משם לקח את הרומח, ומכאן שאין מכניסים כלי זין לבית המדרש.

בדומה לכה, כתב בשולחן ערוך שיש אוסרים להכניס סכין לבית הכנסת, משום שבת הכנסת נועד לתפילה הגורמת להארכת ימיו של אדם, והסכין מקצרת ימיו של אדם. ויש שכתב שאף האיסור להכניס כלי זין לבית המדרש הוא מטעם זהה - שהתורה מאריכה ימיו של אדם, הסכין מקצרתם.

מקור טעם זה הוא בציווי של בניית המזבח, שנאמר בו: "וְיָאֵם מִזְבֵּחַ אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה לִּי לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גְּזִית כִּי חֲרָבְךָ הַנִּפְתָּ עָלֶיהָ וְתַחלְלָהּ"; דהיינו, אסור לסתת את אבני המזבח בברזל חד, אשר ממנו עשוי להב החרב. וטעם הדבר מובא בפירושו רש"י: "שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצר ימיו של אדם, ואין זה בדין שיונף המקצר על המאריך".

וברוח דברים אלו, כתב בשולחן ערוך שנוהגים לכסות סכין המונחת

מדוע רש"י הקדים קריאת שמע להנחת תפילין?

והיכן רמז השו"ע את שמו בתחילת ספרו?

(מובא בספרו כרם הצבי כאן) שאולי יש לומר שרש"י מונה את הדברים לפי סדר שנות חיי האדם, כי בילדותו כשמתחיל לדבר ילבישוהו ציצית, וקוראים עמו שמע, ואח"כ כשנעשה בן י"ג למצוות ניח תפילין.

מרח המחבר בעל השו"ע התחיל את ספרו "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו",

וכתב בספר חיי משה בשם ספר שולחן מלכים שרמז בתחילת ספרו את שמו, ש"יתגבר כארי" הוא בגימטריה "יוסף בן אפרים קארו" [846].

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"הן עם פלביא יקום וכארי יתנשא" (במדבר כ"ג כ"ד)

וכתב רש"י: "כשהן עומדין משינתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי, לחטוף את המצוות, ללבוש טלית, לקרוא את שמע ולהניח תפילין".

והקשו המפרשים, מהא דאיתא בגמ' ברכות (יד:) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו, ואיך כתב רש"י דקורין ק"ש ואח"כ מניחין תפילין. וכמה תשובות נאמרו בעניין.

תשובה מעניינת אמר הרב צבי הירש פרבר זצ"ל רב קהילת ישורון בלונדון, בדרשה לבר מצוה בקהילתו

- מדוע דווקא בלעם נבחר לנביא אומות העולם?
- מה טעם החטיא זמרי את הרבים בלא שהרויח מכך דבר?
- מדוע נהגו ישראל לצטט את נבואת בלעם בכל יום?
- כיצד חפץ בלעם לקלל את ישראל, בעודו יודע את האמת?

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

קהילות רבות מצטרפות למהפכת לימוד ה'הדף היומי בהלכה'

אחרי שורה של פעולות שנעשו במטרה להחדיר את לימוד ה'הדף היומי בהלכה', יוצא 'דרשו' לפרויקט רחב היקף של שיתוף פעולה עם הקהילות השונות, ומעמיק את מהפכת ה'הדף היומי בהלכה'

יעקב לוסטיג

יותר מ-400 השיעורים המתקיימים מדי יום ברחבי הארץ, ובמאות השיעורים הנוספים בעוד כמעט 20 מדינות נוספות, ואם במסגרת לימוד פרטי לבד או עם חברותא, בבית או בדרכים.

"מי שנוסע קצת באוטובוסים רואה את המהפכה הזאת הפעולה. כמעט אי אפשר היום לעלות על אוטובוס בינעירוני שמשרת את הציבור החרדי, בלי לראות שניים או שלושה אנשים שיושבים עם משנה ברורה קטן, ולומדים 'הדף היומי בהלכה'. המגמה הזאת הולכת ומתרחבת, ובעזרת ה' היא תוסיף ותתרחב עד שתכבוש כל פינה בארץ ובעולם.

"המטרה של הפרויקט החדש היא לתפוס את מי שעדיין לא נמצאים כאן, להגיע לעוד אנשים, שאולי נחשפו ללימוד הדף היומי בהלכה, אבל עד עכשיו לא חשבו שזה נוגע גם אליהם באופן אישי. כשאנחנו באים אליהם דרך הקהילה שלהם, אם באמצעות האדמו"ר או רבני הקהילה, ואם האמצעות קמפיין מתמשך ועקבי שהם נחשפים אליו בבתי הכנסת של הקהילה, והשיעורים המתקיימים בבית הכנסת שלהם.

"הפרויקט נמצא עדיין בשלב התחלתי יחסית. מדובר כיום על קצת פחות מעשר קהילות שמשתתפות בו, אבל אנחנו ממשיכים לחרוש ולעבד את השטח, זורעים זרעים בעוד ועוד קהילות, עד שיקויים בנו "ומלאה הארץ דעה את ה'". אנחנו בטוחים ומקווים, שבתוך זמן לא רב נראה תוצאות יוצאות דופן, וכבר כעת אפשר לומר שהפרויקט כולו מלווה בסיעתא דשמיא המיוחדת שמלווה את 'דרשו' בכל פעליו הברוכים".

'הדף היומי בהלכה', כבר הפך זה מכבר לנחלת הכלל. בכל מקום ובכל שעה תמצאו אנשים עוסקים בלימוד 'הדף היומי בהלכה'. מאות שיעורים פרושים בכל רחבי הארץ, ומאות נוספים ברחבי העולם היהודי. זקנים עם נערים, תלמידי חכמים מופלגים שממיתים עצמם באוהלה של תורה, ויהודים שיוצאים מדי בוקר לעבודת יומם, כאיש אחד בלב אחד עוסקים כולם בלימוד 'הדף היומי בהלכה'.

ב'דרשו' לא מסתפקים בקיים, ושואפים כל העת להוסיף ולהרבות עוד ועוד לימוד תורה בעם ישראל, עוד ועוד יהודים שיעסקו בקביעות בלימוד ההלכה, ירכשו ידע ויקנו קניינים של הלכה, על כל סעיפיו של החלק הראשון של השלחן ערוך, מהלכות השכמת הבוקר ועד הלכות מגילה וארבע פרשיות.

באחרונה יצא הארגון לפרויקט חדש ומהפכני, מתוך מטרה להדק את הקשר בין 'דרשו' ובין הקהילות השונות, כדי להפוך את לימוד 'הדף היומי בהלכה' לחלק בלתי נפרד מיסוד היסודות של כל קהילה, קטנה או גדולה.

הרה"ג יעקב סירוטה, המופקד מטעם 'דרשו' על הפרויקט הנרחב מסביב: "למעשה כולם יודעים ומכירים את ארגון 'דרשו', ורוב רובו של הציבור גם מכיר את תוכנית 'הדף היומי בהלכה', שבמסגרתה לומדים רבבות יהודים מדי יום משנה ברורה, אם במסגרת הכוללים הרבים שהצמידו את הלימוד שלהם לסדר של 'הדף היומי בהלכה', אם במסגרת

הצטרף עוד היום

הניוזלטר היומי

קבל את הגיליון אליך ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

מה עושים כשמתגלה טעות בספר התורה באמצע הקריאה? האם ניתן לקרוא בתורה עם שְׂקָף שמודפסים עליו הניקוד והטעמים? ומדוע לא קוראים לתורה לאב ובנו או לשני אחים בזה אחר זה?

דיני ספר תורה שהתגלתה בו טעות

- אם התגלתה בין העליות טעות הפוסלת את ספר התורה - יש להמשיך את הקריאה בספר אחר; ואין צורך לשוב ולקרוא מתחילה.
- הפוסקים נחלקו בנוגע למקרה שהתגלתה טעות באמצע הקריאה - אם יש להמשיך את הקריאה מיד בספר אחר, או לסיים את הקריאה בספר הפסול, לברך, ולהמשיך בספר האחר. ולדעת פוסקים רבים יש למצַע בין שתי שיטות אלו, דהיינו שרק אם כבר קראו שלושה פסוקים וניתן להפסיק במקום זה - ינהגו כשיטה הראשונה, ואם לא - ינהגו כשיטה השנייה.
- לדעת פוסקים רבים, אם טרם קראו שלושה פסוקים והתגלתה טעות בספר התורה - ימשיכו מיד את הקריאה בספר השני. וכך הדין גם כשהטעות התגלתה מיד לאחר ברכת 'אשר בחר בנו'.
- אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה באמצע עליית ה'מפטיר' - יש לסיים את הקריאה ללא ברכה, ואין להוציא ספר אחר.
- אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה לאחר העלייה האחרונה, לפני אמירת קדיש - יקראו מיד את ההפטרה עם ברכתיה ללא 'מפטיר'; ואת הקדיש יאמרו לאחר ההפטרה.

טעויות בקריאת התורה

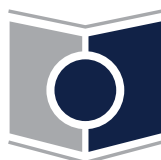
- אם חיסר ה'בעל קורא' או הוסיף אות, או שטעה בטעמים ובניקוד - אם משמעות העניין לא השתנתה, אינו צריך לחזור ולקרוא; ויש אומרים שבחיסר או הוסיף אות, צריך לחזור.
- מילים שיש בהן 'קרי וכתוב', דהיינו שכתובות בצורה אחת ונקראות בצורה אחרת - יש לקרואן כפי ה'קרי' ולא כפי ה'כתוב'.
- מנהג ישראל לקרוא את השם 'יששכר' - 'ישכר', בהשמטת אחת מהאותיות ש'; ויש נוהגים שבפעם הראשונה בה נזכר השם יששכר בתורה קוראים אותו במלואו.

מה עושים כשאין 'בעל קורא'?

- אם אין בבית הכנסת אדם שיודע לקרוא בתורה בדקדוק ובנגינת הטעמים כראוי - יקרא אחד מתוך החומש, ואחר יאזין לקריאתו ויקרא על פיה בקול רם מתוך ספר התורה.
- מן הדין מותר לסדר שְׂקָף פלסטיק, אשר יודפסו עליו הניקוד וטעמי המקרא לפי השורות שבספר התורה, ובשעת הקריאה יניחו את השקף על גבי הספר, אך אין לעשות כן.

דינים שונים בקריאת התורה

- ככל 'דבר שבקדושה', קריאת התורה אינה מתקיימת אלא במעמד עשרה אנשים 'גדולים'. וניתן לקיים קריאת התורה אף עבור ששה אנשים שטרם שמעו את הקריאה, ובלבד שיהיו במקום עשרה.
- מנהג בני אשכנז ששלושה אנשים לפחות עומדים ליד ספר התורה בשעת הקריאה. ונהוג שהעולה לתורה עומד לפני הבימה בצד ימין, וה'בעל קורא' בצד שמאל, והגבאי משמאלו.
- אין להעלות לתורה אב ובנו, או שני אחים, בזה אחר זה, משום עין הרע; ואף אם הם עצמם אינם חוששים לעין הרע. ואם קראו לאדם לאחר בנו, אביו, או אחיו - לא יעלה, אך אם כבר עלה - יברך.
- העולה לתורה צריך ללכת לבימה במהירות, ובדרך הקצרה ביותר, משום כבוד הציבור - שלא ימתינו זמן רב, ומשום כבוד התורה - להראות שהיא חביבה עליו ונחפז לקרוא בה.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: יתגבר פארי

פרשת
בלק

מבית
שבת טיש

תדפיס
מתוך הספר "מדות טיש"
שיצא לאור בעזרת השם
על פרשות השבוע
עם המדורים הקבועים
והאהובים

משבה

מאמר פתיחה

את דברי בלעם על עם ישראל: "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה", דרשו חז"ל במדרש ורש"י מביאו על הפסוק: "כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבש טלית, לקרא את שמע ולהניח תפלין. לא ישכב בלילה על מטתו עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטורפו. כיצד? קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום. בא מחנה וגיס להיזקם, הקב"ה שומרם ונלחמם מלחמתם ומפילם חללים". וכתב הט"ז, מדוע נמשל המשפטים קום בבקר ומתגבר על יצרו אל הארצה? מפני שטבע הארצה שאין לו יראה משום בריה, כמו שאמרו חז"ל שאימת הארצה על פלם, מפני שהוא מלך החיות, וכמו שנאמר בישעיה: "אשר יתגבר הארצה והכפיר על טרפו, אשר יקרא עליו מלא רעים מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה", וכמוהו צריך האדם שלא יעלה על לבו מורא יצרו, אף שהוא תקוף ממונו, ויתגבר עליו בכל כחו. והוסיפו צדיקים על דבריו של הט"ז ואמרו, שלא לחנם נבחר הארצה לשמש פדגמה ומופת להשפמת הבקר, שכן ארצה ארצה, ותוכחת מוסר יש כאן לאדם, שמיד עם קומו בבקר יעמיד את יראת ה' אל מול פניו, כמו שנאמר "ראשית חקמה יראת ה'", וכמו שמוכח בשם הארצי"ל ש"הידאה היא ראשית דעת", ולכן הוסיף הרמ"א והתחיל את הגהותיו על השלחן ערוך בתבות: "שויתי ה' לנגדי תמיד" - "הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים". וכן אמרו, שתבת "הן" היא בגימטריה מודה, כי סדר יומו של בן ישראל, מתחיל באמירת "מודה אני לפניך", בהודיה לקב"ה על שהשיב לו את נשמתו ובקבלת על מלכותו עליו למשך היום כלו.

וכך היה המגיד ממזריטש דורש את לשון הפתח פארי: "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא". מהו כפל הלשון לביא וארי, ששניהם שמות נרדפים לארצה? אלא הבדל יש ביניהם, שכן הכלביא חלש יותר מהארי החזק ממונו, וללמדנו בא הפתח. שאם האדם משפם לקום ממטתו, גם הוא עדין בתחלה בגדר לביא, ואין הוא מספיק חזק להתגבר על יצרו שמטיל עליו עיפות ולא נותן לו להתחיל לעבד את השם יתברך, אזי מפנין שהוא התחיל במצוה, מסיעים לו מן השמים להמשיך, כמו שאמרו חז"ל "הבא לטהר מסיעים אותו", ואז הוא הופך להיות כמו הארי, שהוא חזק מהלביא.

ולא לחנם נסמכה השכיבה אצל הקומה, שהרי אחר הנאמר "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" נאמר "לא ישכב", מפני שקימתו של האדם תלויה בשכיבתו, וכפי ששוכב לישן בלילה כה הוא קם בבקר. כי גם בשעת השכיבה יש לאדם להתגבר פארי על עצת היצר שמונפה את ידיו וגורם לו לעלות מאחר על משכבו, ובכך הוא גורם לו לאחר את קימתו וכל היום שלמחרת עיפות נסוכה על פניו, ואין בכחו לעבד את השם פראוי ולא לעשות את מלאכתו פנדרש. וכן דרשו את דברי הגמרא בבבכות, שאמר רבי יהושע בן לוי לבניו: "הקדימו והחשיכו והפנסו לבית הפנסת, כדי שתייכם יתארכו". וכי מה ענין חשיכה אצל השכיבה בבקר? והרי רש"י מפרש קדם לכן "מקדימים בשחרית ומחשיכים בערבית"? אלא שבשביל להגיע להשפמת הבקר ולהקדים להפנס לבית הפנסת, צריך להתגבר כבר בחשיכה ולהקדים את זמן השנה, ואז אפשר להשפם קום פראוי.

אחד מתלמידיו של רבי יהושע בן לוי בוקסבוים הי"ד, רבה של גלנטה וראש הישיבה הגדולה שבה, שאל את רבו פעם: "מדוע מתחיל המחבר בשלחן ערוך ארבע חיים, במלים 'יתגבר פארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו'. הלא פתוב בתורה י'יהי ערב ויהי בקר יום אחד', ולכאורה היה צריך המחבר להתחיל מהערב, כלומר איה ללכת לישן בערב וכיצד להתכונן לקראת השנה?" חיה רבי יהושע ואמר: "הדבר הרי מובן מאלי, כי אם יהודי הולך לישן כמו סוס, אינו יכול להשפם ולקום פארי..."

מדגש מהות המדה

הסעיף הראשון בטור ושלחן ערוך, עוסק בסדר השפמת הבקר: "יתגבר פארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו". ורגיל היה רבי שמואל שמלקא מסליש בעל "צורח החיים" לומר, שהחלק הקשה ביותר לקיום, מכל סגני ארבעת חלקי השלחן ערוך (שמוספרם הוא 1,705, כמנין "ארח חיים, יורה דעה, אבן העזר, חושן משפט"), הוא סעיף זה שבסמן הראשון, "כי הוא המפתח לכל הספנים, ובלעדיו כל הספנים אין להם קיום, וכמו בית ועליה על גבי שפלי היסוד אין לו קיום". סדר זה של השפמת הבקר, אינו מנהג טוב שמוכח בשלחן ערוך, אלא הלכה פסוקה, וכך צריך האדם לנהג מדי יום ביומו עד יומו האחרון. וכבר יעשו צדיקים וחכמים, כי העצה היעוצה להשפמת הבקר, היא שנת הלילה. כמו שהמליצו ואמרו על דברי חז"ל המוצאים בסדר ברכות השחר: "אילו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא? ואלו הן: פבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשפמת בית המדרש שחרית וערבית וכו'". וכי מה ענין השפמה אצל ערבית? אלא השפמת השחרית תלויה בשנת הערב, מי שמקדים לישן בלילה, יכול להשפם קום בבקר ולהתחיל את עבודת הבורא יתברך בראש צלול וזך. וכך היה רגיל רבי מאיר מפראמישלן להסביר את דברי הרמ"א שהוסיף ב'מפה' על דברי המחבר דלעיל: "ובעת משכבו ידע לפני מי הוא שוכב". וכי מה ענין שכיבה אצל עמידה? אלא, מי שהולך לישן כמו בן אדם, משפם כבן אדם ומתגבר פארי לעבודת הבורא. אבל מי שהולך לישן כמו סוס, גם משפם כמו סוס..."

נאמר במשלי:

"עדמתי עצל תשכב מתי תקום משנתך".
 וכה מתבאר הפתוב: "עד מתי, עצל?"
 עד מתי אתה מבזבז את זמנך בערב לריק
 ולא פונה לישן? "תשכב!"
 כי אם לא - "מתי תקום משנתך"!
 (דברי חיים מוולוז'ין)

נמשל

למה הדבר דומה

מאחר מדי, אמר האב הגון לעצמו, "היה עלי לעשות זאת פאשר היה בני צעיר לימים, ולא עכשו פשהוא כבר אדם בוגר המתקשה לשנות את הרגליו". ישב דייד על פסאו של המנהל הראשי, וחלש על הבגן פלו עם מערכת העסקים המסעפת שבו, והעובדים כבר התרגלו לכה שאזננם מופיע בכל יום רק לקראת הצהרים, והשלימו עם כף מחסר בררה.

שום דבר לא הכין את דייד לאותו בקר קודר. כדרפו, קם בעצלתים בשעה מאחרת, התכונן בעיפות ובאטיות ליציאתו מהבית, ועשה את דרכו אל בגן המשרדים הגדול שבבעלותו. מרחוק כבר גלה ענני עשן כבדים מתמרים מהאזור. לבו החסיר פעימה, והוא החל לפתע לרוץ, כמעט לראשונה בחייו, כדי לראות את מקור עשן הכבשן. ואת אשר יגור בא לו. בעינים נדהמות ראה את הבגן שלו עולה פלו בעשן ולהבות אש מקיפות אותו מפל עבר. את שארית הדרך אל הבגן, עשה בדלוגים מהירים כצבי זריז, וכאשר הגיע אל המקום בנשימה טרופה, פגש שם את כל העובדים שהצליחו להחליץ בדרך נס מהבגן הבווער. "הזמנתם את מכבי האש?" שאג דייד בקול נחר, והעובדים השיבו בחיוב. "אז מדוע הם בוששים לבוא?" שאג בכאב, בעודו רואה את כל חיי קורסים נגד עיניו. העובדים משכו בכתפיהם ביאוש והשלמה, והביטו אל הכביש הראשי כדי לראות אם מכונות הכבוי מתקרבות. דקות ארפות חלפו, פאשר הזמן היה נראה לו לדייד פנצה, ורק לאחר מכן הופיעו סוף סוף הכפאים בלוי זרנוקי הפמים הגדולים שבידם, אולם היה כבר מאחר מדי, ואת הנעשה אין להשיב. בגן המשרדים היה פלו למאכלת אש, ומפל פספו הרב של דייד לא נשאר אלא קמץ של אפר ורמץ ואודים עשנים. "מדוע באתם רק עכשו?" שאג אל הכפאים בכאב, "למה לא הקדמתם לבוא, והייתם מצילים לפחות חלק מרכוש?"! אך הללו משכו בכתפיהם ואמרו: "מה אתה רוצה מאתנו? היה לנו עכוב כלשהו ולכן התעכבנו. אבל בסך הכל אתרנו בכמה דקות בלבד, ואתה עושה מאה ענן כה גדול?"! התשובה הטפשית שלהם הייתה מפרת לדייד עד כאב, והוא חש באותו רגע פאלו הלמו בראשו בפטיש גדול. "זו הייתה הרי תשובתי הקבועה בכל פעם שהייתי מאחר" לחש בכאב, וקלט סוף סוף את מה שפכלם נסו להסביר לו שנים ארפות.

הנמשל

במשל נפלא זה השתמשו בעלי המוסר, כדי להוכיח את המאחרים לקום בבקר ומתעצלים להשפים קום. מופיעים הם באחור לתפלה וללמודים, וטענתם בפייהם דומה לטענתו של דייד "בסך הכל אתרתי בכמה דקות", ולא מבינים מה היא ערפה של דקה אחת, וכמה חשיבה היא ההשכמה בבקר לעבודת הבורא.

מעולם לא חש דייד מחסור מהו. הוא נולד כבן טפוחים להורים עשירים, שלא חסכו ממנו כל מה שלבו חשק ונפשו חפצה, ועטפוהו באהבה ובנתינה עד אין גבול. לא נדרש ממנו לעשות מאומה, שכן בבית שהו באפן קבע משרתים רבים, שעשו את כל העבודות הנדרשות לנהול הבית, ולא הותרו לו מאומה, חוץ מאשר לרביץ כל היום ולהתפנק במטתו. דייד אהב לישן, מאד. את אשמורת הבקר היה פוגש רק לעתים רחוקות אם בכלל, ובדרך כלל היה קם בשעות המאוחרות של היום, פאשר פלם כבר היו שקועים זה מזמן בעסקיהם השונים. מנגינה קבועה הייתה בפיו, כל אימת שהיה מאחר לפגישה כלשהי או לארוע מסים: "אפטר לחשב מה קרה?!" בסך הכל אתרתי בכמה דקות בלבד, ואתם עושים מאה ענן כה גדול? בתשובה זו היה מנופף תמיד בכל פעם שאנשים רגזו על אחוריו, ונסה בכה להצדיק את עצמו. לשוא נסו חבריו וידידיו לדבר על לבו, להפסיק את מנהגו הנלוז ולהתחיל לדיק בזמנים, אולם דבריהם נפלו על אזנים ערלות.

השנים חלפו בזו אחר זו, אביו החל להתפגר ונסה להכניסו אל עסקיו המסעפים, לפדו את רזי עולם המסחר, ודייד שגחן בכשרונות מזהירים ובחוש עסקי מולח, קלט חיש מהר את הענינים, ונראה היה שהוא יכול להצליח בעסקים, אבל עצלותו עמדה בעוכריו. אל משרדו היה מגיע בשעה מאחרת, בעוד כל הפקידים כבר היו שקועים עד צנאר באלף ואחד ענינים הקשורים לעסקים, ואלו הוא עסוק עדן בשפשוף עיניו מקורי שנה עמקה של שחרית. על אף שפסטר לבו ידע כי אם הוא רוצה להצליח בעסקיו ולעשות בהם חיל, עליו להפוך להיות מהירזים המשפיים קום, הכריעה אותו העיפות והעצלות, והרגילות במשך שנים ארפות לרביץ במטה בשעות הבקר, הקשתה עליו לשנות את דרכו. אחוריו התכופים הביאו אותו לחזר שוב ושוב על מטבע הלשון השחוקה שלו, כלפי כל אלו שפכסו על כף שהוא מכריח אותם להמתין לו ללא גבול. "אני מאחר רק בזמן קצר, וכבר פלם רוצים לבלע אותי חיים? מה יש, וכי לא ראיתם אף פעם אדם מאחר לפגישה בגלל סבה לא צפויה?" "אבל אצלך זה קבוע" מחו בני שיחו בתקף, "וזה לא בגלל סבה לא צפויה, אלא בגלל רשלנותך וחסר הרצינות שלך. העצלות הוא סופה שתגרם לך נזק גדול, ולו לעצנתו תשמע, התחל להשפים קום מדי בקר, והפסק לבבו את זמנה הקר לריק בשנה חסרת תועלת", אמרו בתוכחת מוסר, אך דבריהם לא חדרו כלל לאזנו של דייד.

שנים נוספות חלפו, ובמהלכן הזדקן אביו עד שנבצר ממנו להמשיך ולעסק בעניני מסחרו. בלית בררה הפקיד בדידו של בנו את העסק פלו, בצרופי אזהרותיו להקפיד על הזמנים ולהגמל מפנהגו לאחר את קומו בבקר ולהתחיל להתרגל להשפים קום, אולם היטב ידע האב, כי לשוא הוא מנסה לחנך את בנו. "עכשו

מְרָגֵל

הַלְכוּת וְהַלְיכוּת

• שְׁנָה שֶׁל שְׁחִירַת מוֹצֵיָאָה אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, וְחִבְלָה עַל דְּמוּשֵׁת־כַּחַיִּין, וּבִפְרָט בַּיָּמֹת הַקָּיִץ, שֶׁבְּתַחֲלַת הַלַּיְלָה עַל עֲמָדִים יַעֲמֹדוּ, אוֹ לְבַדֵּק בְּחִשְׁבוֹנוֹתֵיהֶם, אוֹ בְּשִׁחוּק וְשִׁיחוּת מֵרַעִים, וַיִּשְׁנִים שְׁנָה שֶׁל שְׁחִירַת עַד שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וְתַפְלָה, וּכְשֶׁעוֹמְדִים מִשְׁנָתָם עוֹלָם חֲשׂוֹךְ בַּעֲדָם, שְׂרוֹצִים לְמַהֵר לַיְלָה לְחַנוּת לְעַסְקָם, וְאוֹמְרִים אַחַר עֲבוּר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע תַּפְלָה חֲטוּפָה וְקַטּוּפָה. (פלא יועץ)

• וְלִכְל דְּבַר טוֹב צָרִיךְ גָּדֵר וְהַכְּנָה, זְהִירוּת מִבֵּיאָה לַיָּדֵי זְרִיזוּת. וְכֵן לַעֲנֹן זֶה, הָאִישׁ הַמְּרָא אֶת ה' וְרוֹצֵה לְקוּם אֲשֶׁמֹרוֹת וְלִהְיוֹת שְׂכִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתְּפַלֵּל עִם הַצְּבוּר, וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְאַבֵּד טוֹבוֹת הַרְּבָה, זֶה דְּרָכּוֹ דְּרַךְ הַקִּדְּשׁ. שְׁלֵא מֵאַחַר לְהִיטֵי גַעוֹר בְּתַחֲלַת הַלַּיְלָה אֶפְלוֹ לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְכָל־שֶׁפֶן לְדַבֵּר הַרְּשׁוֹת וְשִׁמְחַת הוֹלְלוּת, רַק יִשְׁכַּב וְעָרְבָה לוֹ שְׁנָתוֹ, וְיִקְדִּים אֲשֶׁמֹרוֹת, וַיִּשְׁתֶּה קֶפֶה לִישָׁב דַּעְתּוֹ, וְכַדֵּי שִׁיכַל לְנִקְוֹת גּוֹפּוֹ יָפָה וְיִפְנֶה, וַיַּעֲסֵק בַּתּוֹרָה כְּשֶׁעוֹרֵר אֶשְׁרַח חֲנָנוֹ ה'. וַיִּשְׂכִּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וַיִּתְּפַלֵּל עִם הַצְּבוּר. (שם)

• יִרְגִּיל עֲצָמוֹ בְּמֵאֲכָלִים קָלִים וְכַדּוּמָה, שְׁלֵא יִישֵׁן הַרְּבָה, כִּי בַשְּׁנָה לֹא שִׁיךְ הַתְּגַבְּרוּת. (פרי מגדים)

• מִיֵּד כְּשֶׁתְּעוֹר מִשְׁנָתוֹ, הַשְּׁלֵךְ הַכְּסָתוֹת מֵעַלְיָד וְקוּם עַל רַגְלָיו, וְאַל תַּחֲשֹׁב אֶפְלוֹ רִגְעַן בַּעֲנֵן קִימָתוֹ, דְּזֵהוּ פִּתְחוֹ שֶׁל יֵצֵר לְהַתְּחִיל לְפִתּוֹתָהּ שְׁלֵא תִשְׂכִּים לְתַפְלָה. (שבט מוסר)

• כֶּן זֶה בְּכָל עֲנִינֵי עֲבוֹדַת הַשֵּׁם. קִשָּׁה לְקוּם מִהַמְּטָה בַּבֶּקֶר, אֲבָל לְאַחַר שֶׁכָּבַר קָמִים, מְרַגְשִׁים שֶׁכְּמַעֲט אֵין שׁוּם קִשִּׁי, לְאַחַר שִׁיּוֹצְאִים נַעֲשֶׂה קַל. (אור לציון)

• תַּפְלָה וְלִמּוּד דּוֹמִים לְשִׁמְחַת חַתְּנָה. יֵשׁ בָּאִים מְעַט וְהוֹלְכִים, אֲבָל בְּעַלֵּי הַשְּׁמִחָה, בָּאִים מִתַּחֲלַת הַשְּׁמִחָה וְעַד סוּפָה, וְכֶן הוּא בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה, הַלִּמּוּד וְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. מִי שֶׁמְקַדֵּם לְבוֹא וּמֵאַחַר לְצֵאתָ, הַרְּיֵהוּ כְּבַעַל הַשְּׁמִחָה הַקְּשׁוֹר לְקַב"ה מִתַּחֲלָה וְעַד הַסּוּף. (יתגבר כארץ)

• אַרְבַּעַת דְּבָרִים רַגִּיל הֵיזָה רַבִּי יַחְזָקָאל שְׂרָגָא מִשִּׁינּוּבָה לּוֹמֵר: הַתַּפְלָה הִכִּי פְּשׁוּטָה שֶׁמִּתְּפַלְלִים בְּצְבוּר, יָפָה יוֹתֵר מִהַתַּפְלָה הַיָּפָה בְּיוֹתֵר שֶׁמִּתְּפַלְלִים בְּיַחֲדוּת; הַתַּפְלָה הַפְּשׁוּטָה בְּיוֹתֵר בְּזִמְנָה, יָפָה יוֹתֵר מִהַתַּפְלָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר שְׁלֵא בְּזִמְנָה; הַיְהוּדֵי הַמְּכַבֵּד בְּיוֹתֵר כְּשֶׁהוּא בַּדְּרָךְ הוּא פְּחוּת מֵעֵרְפוֹ מִהַיְהוּדֵי הַפְּשׁוּט בְּיוֹתֵר כְּשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ; וְטוֹב יוֹתֵר לְאָדָם לְהַתְּפַלֵּל בִּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ, מֵאֲשֶׁר לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַתַּבָּה כְּשֶׁלִּיחַ צְבוּר. (מאמר יחזקאל)

• יְהוּדָה בְּרַחֲמֵי אֱמוּנָה: הוּי עַז פְּנִמֵּר וְקַל פְּנִשֵּׁר, רַץ פְּצָבִי וְגִבּוֹר כְּאֵרִי, לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיךָ שְׁבַשְׁמִים. לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּגַבֵּר כְּאֵרִי לַעֲמֹד בַּבֶּקֶר לְעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְאַף אִם יִשְׁיָאֲנוּ יֵצְרוֹ בַּחֲרָף לֵאמֹר, 'אֵיךְ תַּעֲמֹד בַּבֶּקֶר וְהַקּוֹר גְּדוּל' אוֹ יִשְׁיָאֲנוּ בַּקָּיִץ לֵאמֹר 'אֵיךְ תַּעֲמֹד מִמְּטוֹתָ וְעֵדִין לֹא שְׁבַעַת מִשְׁנָתְךָ? הַתְּגַבֵּר עָלֶיךָ לְקוּם, שֶׁתִּהְיֶה אֶתְּהָ מְעוֹרֵר הַשְּׁחַר, וְלֹא יִהְיֶה הוּא מְעִירָךְ. (טור אורח חיים)

• תְּגַבֵּר כְּאֵרִי לַעֲמֹד בַּבֶּקֶר לְעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, שֶׁיִּהְיֶה הוּא מְעוֹרֵר הַשְּׁחַר. שְׁוִיתִי ה' לְגִגְדִי תְּמִיד, הוּא כָּל־גְּדוּל בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲלוֹת הַצְּדִיקִים, אֲשֶׁר הוֹלְכִים לְפָנֵי הָאֱלֹקִים. כִּי אֵין יְשִׁיבַת הָאָדָם וְתַנּוּעוֹתָיו וְעֵסְקָיו וְהוּא לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ, כִּי שִׁיבַתוֹ וְעֵסְקָיו וְהוּא לְפָנֵי מְלֶךְ גְּדוּל, וְלֹא דַבְּרוֹ וְהַרְּחַבַת פִּיו כְּרְצוֹנוֹ וְהוּא עִם אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ וְקָרוֹבֵי, כְּדַבְּרוֹ בְּמוֹשָׁב הַמְּלָךְ. כָּל־שֶׁפֶן כְּשִׁיטִים אֶל־לְבוֹ שֶׁהַמְּלָךְ הַגְּדוּל הַקָּב"ה, אֲשֶׁר מְלוֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֵה בְּמַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמַסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם־ה'", מִיֵּד יֵגִיעַ אֵלָיו הַיְרָאָה וְהַהֲכָנָה בְּפִתְחַד הַשֵּׁם יְתַבָּרַךְ וּבְשִׁיתוֹ מְמַנּוֹ תְּמִיד. וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם הַמְּלַעֲגִים עָלָיו בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יְתַבָּרַךְ. גַּם בְּהַצְּנִיעַ לְכַתּוּב וּבְשִׁכְבוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹ, יֵדַע לְפָנֵי מִי הוּא שׁוֹכֵב, וְכִשְׁעוֹר מִשְׁנָתוֹ יְקוּם בְּזִרְיוּת לְעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ יְתַבָּרַךְ וַיִּתְּעַלֶּה. (שולחן ערוך ורמ"א)

• לְפִי שֶׁקָּדָם עֲלוֹת הַשְּׁחַר הוּא צָרִיךְ שֶׁיַּעֲמֹד וַיְכִין עֲצָמוֹ לְעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְאֵין יֵצְרוֹ מִתְּגַבֵּר עָלָיו לִישֵׁן יוֹתֵר מִבְּכָל הַלַּיְלָה, כְּדִי לְבַטְלוֹ מִעֲבוֹדַת יוֹצְרוֹ. (פרישה)

• אִי אֶפְשֵׁר לְאָדָם בְּלֹא שְׁנָה, וְאִם לֹא יִישֵׁן גַּם בַּלַּיְלָה יִשְׁתַּגַּע וַיֵּצֵא מִדַּעְתּוֹ, וְלֹא יִבְלָה אֶת יָמָיו יוֹתֵר מִדֵּי בַשְּׁנָה, אֲלֵא כְּפִי הַדְּרוֹשׁ לְגוֹפּוֹ. (לחם שמים)

• שְׁעוֹר הַזְּמַן הַדְּרוֹשׁ לְאָדָם לִישֵׁן, בַּפְּרָט בִּימֵי הַיְלָדוּת וְהַנְּעוּרוֹת, הוּא שְׁמוֹנָה שְׁעוֹת, שְׁהוּא שְׁלִישׁ הַיְּמָה. וְסִפְּנָה: "כִּי־עֲתָה שְׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוּט, יִשְׁנִיתִי אֵין יְנוּחַ לִי", אִם יִשְׁנִיתִי כְּמִנְזָן א"י = שְׁמוֹנָה, אֵין יְנוּחַ לִי. (הרמב"ם)

• יֵשׁ שְׁנֵשׁאֲרִים לְלַמֵּד בַּלַּיְלָה עַד שֶׁעָה מְאַחֲרַת, וּבַבֶּקֶר בָּאִים לְהַתְּפַלֵּל מְאַחֲרַת לְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע. כִּי צָדַד לּוֹקְחִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁל הַקָּב"ה וּמִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהּ נִגְדוּ, חֵס וְשְׁלוֹם?! וְכָל זֹאת יִחַשֵׁב לְעַצְמוֹ, אֲבָל כְּמוֹכֵן שְׁאֵין לוֹ לְדוֹן אַחֲרִים שֶׁבָּאִים לְהַתְּפַלֵּל מְאַחֲרַת, כִּי יִתְכַנֵּן סְבוּת רַבּוֹת לְמַעֲשֵׂיהֶם וְהוּי דָן אֶת־כָּל־הָאָדָם לְכַף־זְכוּתוֹ. (אור לציון)

גליון רי"ב
שנה ה' תשע"ו

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה לפרשת קליטון על אישור לפרשתנו

סיפורי חז"ל

הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב מעשה באפיקורוס אחד ששאל את רבי אבינא, נאמר בתורתכם "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" משמע שאתם קרויים גויים, ומצינו שנאמר "כל הגויים כאין נגדו" משמע שגם אתם אין נחשבים כלום בעיני הקדוש ברוך הוא, שגם אתם בכלל הגויים. אמר לו ר' אבינא, האם לא למדת את דבריו של נביאכם בלעם שאמר מפורש "ובגויים לא יתחשב" שנתן עדות בפיו שאין אנו נחשבים בכלל הגויים, וזהו שרצה בלעם לומר כאשר מונים את האומות בעולם, אין אומרים שבעים ואחת אומות, אלא שבעים אומות וישראל, נמצא שאין ישראל מתערבים במספר העמים, וכן כשיש המון אנשים במקום אחד ושואלים כמה אנשים נמצאים שם? אומרים כך וכך גויים, כך וכך יהודים, ואף על פי שיש הרבה אומות ביניהם לא מזכירים אותם לחוד אלא כוללים אותם יחד ומזכירים את ישראל לחוד.

(מעם לו"עז)

פרשת השבוע

חבירו צועק לעומתו, וכי מי היה אביך סנדלר פשוט, ואילו אבי היה רב נכבד. ניסה הרב להשתיקם בדברים רכים, אך לשוא, עמד ונקש בחוזקה בשולחן והכריז, שקט! אני רוצה לומר דבר תורה, מאימת כבוד הרב נשתתקו כולם. פתח ואמר, הסוסים והחמורים באו בטענה לפני הקב"ה, מדוע נגרע מכל הבריות שבראת בעולמך? חיות הטרף אין להם אדון, זוכים בלילה להכנס לרפת ולול חם וישנים במנוחה, ואילו אנו החמורים והסוסים, אין לנו לא יום ולא לילה, כשמתחשק לאדון שלנו לנסוע באמצע הלילה, מצליף בנו מכות נמרצות ומעיר אותנו ואנו חייבים מיד לרוץ, וגרוע מכל הצרות, שלא נתת לנו לשון לדבר לפני האדון, שכן הרבה פעמים סובלים אנו מכאבי גב ואין בעלינו יודע מזה, והוא מצליף דוקא במקום הכואב. שמע הקב"ה את טענתם הצודקת ועשה נסיון אחד, נתן רשות לחמור לדבר, הוא חמורו של בלעם בן בעור, ומה יצא מדיבורו? לא דיבר דברים של טעם, לא ביקש לאדונו להיות זהיר מעתה בעת קשירת הרסן ולחוס על בריאותו ומנוחתו, אלא סיפר על יחסו "הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי" ומאז ניטל ממנו הדיבור. סיים ר' משה ואמר, יהודים יקרים: אם כבר ניתנה לכם רשות הדיבור, דברו לענין ואל תשחיתו דבורכם בסיפורי יחוס ובהתכבדות בקלון חבriכם.

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (כ"ד ה) אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות (סנהדרין ק"ה) הגה"ק רבי נפתלי צבי ברלין הנצי"ב מוולוז'ין זיע"א נשאל פעם כיצד הוא יכול לשאת את הרעש הבוקע מבנין הישיבה, ואיך זה לא מפריע לו בשעה שהוא מתגורר בסמוך לישיבה? השיב הרב: האם שמעתם שבעל טחנת קמח יתאונן על הרעש וההמולה שמקימה טחנתו? ברור כי לא יתלונן, כיון שרעש הטחנה מבשר לו כי פרנסתו מזומנת, אדרבה רק לקולה הסואן של טחנת הקמח תערב לו שנתו, ואני, המשיך הרב דומה לבעל הטחנה, קול התורה הבוקע מפיותיהם של בני הישיבה, הינו מקור חיותי והוא נוסך בי עידוד וחיזוק, שאון הישיבה נעים לאוני, ואם חלילה פוסק הקול איני מסוגל לתת תנומה לעיני בשקט שנוצר.

ותאמר האתון אל בלעם הלא אנכי אתנך אשר רכבת עלי וגו' (כ"ב - ל') מסופר על הגאון רבי משה סגל זצ"ל, שהשתתף באסיפת בעלי בתים עשירים בעיני הצלה, תוך כדי מהלך האסיפה סערו הרוחות והתחילו הנאספים לריב, וכל אחד התגאה ביחוסו וצרח כלפי חבירו, מי אני ומי אתה, אני מיוחס וגביר גדול ממך,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:27 ת"א: 8:29 ר"ת: 9:03

פרשת בלק

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:10 ת"א: 7:26

לקט סיפורים מרבינו הקדוש והטהור רבי דוד משה מקרעטשניף
זיע"א ליומא דהילולא ט"ו תמוז

תתברכנה הרגליים שיקנו נעליים אצלך בחנות

יהודי בשם ר' שלום בעל חנות נעליים בירושלים סיפר סיפור פלא: הורי מנוחתם עדן התגוררו ברחובות והיו קשורים לרבינו זי"ע. מה גם שסבי מצד אימי היה דר באחד הכפרים הסמוכים לסיגעט, והיה פוקד מפעם לפעם את מעונו של הסב"ק מוהרא"ז זיע"א. במשך השנים עברנו לדור בירושלים עיה"ק, אולם אימי היתה ממשיכה לפקוד את בית רבינו, ובהזדמנות סיפרה לרבינו שהיא מתעתדת לפתוח "חנות נעליים", אך רבינו לא היתה דעתו נוחה מן הענין ולא המליץ על פתיחת החנות. אך אימי לאור קשוי הפרנסה כן פתחה את החנות. לאחר כמה שנים באה אימי לפני רבינו בנושא אחר, והוא הביע את פליאתו על עצם ביאתה כאשר לא מילאה אחר רצונו בפעם הקודמת. אך אימי שהיתה אישה תמימה ענתה לעומתו: הרי רבינו יודע שבחז"ל בכפרים שסביבות העיר סיגעט היו יהודים תמימים, שכדי לדעת את עתידם היו הולכים ל"מגידות עתידות" נכריות שהיו פועלות באמצעות כישוף. אך אבי ז"ל לא הלך בעצת רשעים, ולא פנה אל רהבים ושטי כזב, אלא היה הולך ומבקש אך ורק את ברכת רביה"ק מוהרא"ז. האם רצון רבינו, שאני, בתו, כן אלך לבקש את עצת המכשפות?... רבינו נהנה מאוד מן התמימות והאמת שניבטה מתוך דבריה, ובירכה מעומק הלב שתזכה להצלחה גדולה בכל ענייניה, ובקשר לחנות הנעלים בירך בלשון קדשו: "געבענטשט זאהלן זיין די פוס וואס וועלן קויפן ביי דיר שוך". [תתברכנה הרגליים שיקנו נעליים אצלך בחנות]. והחנות ממשיכה להתנהל על מי מנוחות עד היום לאוישו"ט.

המאורע המסעיר שברצוני לספר אודותיו התרחש בשנת תשס"ב - מספר בעל החנות בהתרגשות. יהודי ירושלמי בשם ר' אברהם נכנס לחנות ורכש עבור עצמו זוג נעלים. לקוח אחד מיני רבים. אולם הפלא העצום התברר לי לאחר מספר ימים. כאשר הייתי ב'כותל המערבי' לתפילה, מרגיש אנכי נגיעה בכתפי הסתובבתי לראות מי הוא זה אשר קורא לי. ואני רואה את ר' אברהם, הלקוח שלי, כשהוא מגיש לי קופסת פילם. אני פותח את הקופסא ורואה בתוכה "קליע" של רובה חלוד וישן. למראה פני המופתעות הוא התחיל לספר לי את הסיפור המדהים. לאחר קניית הנעלים אצלך בחנות שבתי לביתי, ובערב בשעה שחלצתי אותם, רואה אני את אחת הנעלים והנה היא מלאה דם. נבהלתי מאוד, ונסעתי מהר לבית החולים. שם ערכו לי צילום רנטגן, ולתדהמתי הם שואלים אותי אם נפצעתי בעבר ברגלי. ואז באחת נזכרתי שאכן בתקופת מלחמת "ששת הימים" גרנו אז בשכונת "מאה שערים" ששכנה ממש על הגבול, ובמהלך ימי המלחמה

נפצעתי כאשר "קליע" חדר לרגלי. בעקבות הבלגאן ששרר אז, פציעה קלה כמו שלי לא טופלה כראוי, וברבות הימים נזנח הענין ונשכח ממני. "עתה יש שם תזוזה של הקליע, ואתה חייב לעבור ניתוח כדי להוציא אותו משם, בכדי שלא יודהם המקום ורגלך תהא בסכנה". - אמרו לי בבית החולים בנחרצות. הם חבשו את רגלי וקבעו לי תור לניתוח לעוד כמה ימים. בהיותי בביתי, ראה אותי נכדי שבא לבקרני ושאלני לפשר התחבשות שעל רגלי. סיפרתי לו את הדברים כהווייתן, והוא ביקש לראות את מקום הפציעה. הורדתי את התחבשות והוא התבונן בפצע שנפער. ולפתע הוא צועק. סבא! אני רואה את הקליע מבצבץ מהרגל, ותוך כדי דיבור הוא תופס את הקליע ושולפו בקלות, כאילו נע על צירים משומנים. ועד שלא היה סיפק בידי להבין את המתרחש מגיש לי נכדי את הקליע לידי. מיותר לציין שהניתוח התבטל והרגל התרפאה מעצמה. - מסיים ר' אברהם את דבריו.

ממשיך ר' שלום - אני עמדתי שם מוכה תדהמה והתרגשות, וכשסיים את סיפורו שחתי לו את דבר הברכה שברך רבינו זי"ע את אימי לפני עשרות שנים ש"יבורכו הרגליים שקונים נעלים בחנותה". עתה התברר פשר הפלא העצום, שלאחר שנים של הזנחה, בדיוק כאשר נעלו רגליו את הנעלים המבורכות, התרחש הפלא העצום והקליע המסוכן יצא ללא כל פגע. וכך עמדנו שנינו מודים להקב"ה על חסדיו ועל הכח הכביר שנתן ביד עבדיו הצדיקים, אשר ברכתם קיימת לעד.

'גליה דרעיה ונפל נהורא'

הגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר: פעם שאלתי את מורי ורבי המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל שאלה מסוימת. יעץ לי רבי שאלך לשטוח את השאלה בפני הרבי מקרעטשניף. תמהתי ושאלתי - "לרבי?! ענה לי מורי ורבי: "אומרים שהוא חכם מאד (ער איז א קלוגער יודיל)...". אמרתי: "וכי בשביל כך ללכת לרבי חסידי? הלא ישנם הרבה אנשים חכמים?" ענה לי רבי: "אומרים עליו, שלפני שעונה תשובה מסתכל בתהילים..." כלומר, שיש לו רמזים מן השמים. מסיים הגר"ד שליט"א: "נסעתי, וכשראיתי את האור הגדול הזורח ומבהיק מסביביו, הבנתי לראשונה את משמעות המושג המוזכר בחז"ל, 'גליה דרעיה ונפל נהורא'

קוויטעל על הציון ביומא דהילולא

יהודים החפצים שיזכירו את שמם ושם משפחתם על הציון הקדוש

של הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זצוק"ל

ביום חמישי ט"ו בתמוז

יתקשרו למערכת 052-7144471 בצירוף תרומה להפצת הגליון

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הכרת הטוב כלפי שמיא

בספה"ק "חובת הלבבות" כתוב שמידת "הכרת הטוב" היא אחת המידות הבסיסיות והכרחיות בעבודת השי"ת, והסיבה לכך שהאדם לא מכיר טובה לבוראו, היא מפני שחושב שהכל מגיע לו.

משל לזוג שבמשך שנים רבות גידלו בביתם יתום ודאגו לכל מחסורו. היתום הרגיש בביתם כבתוך שלו, ולא חש שלמעשה עושים אתו חסד במשך שנים כה ארוכות, באחד הימים הגיע עני לבית ונתנו לו נדבה הגונה, ופיו לא פסק מלברך את בעל הבית ולהודות לו על חסדו הגדול. לנוכח ברכות אלו של העני, שאלה בעלת הבית את בעלה: מדוע העני שעשינו לו טובה פעם אחת, מודה לנו כה רבות, ואילו היתום שאנו מגדלים בביתנו ומשפיעים עליו טובה כה גדולה ותמידית, אינו מודה לנו אף פעם? אמר לו בעלה: אם תרצי אוכל לגרום לו ליתום שיתחיל להודות לנו. הוא קרא ליתום ואמר לו: גידלנו אותך במשך שנים הרבה עד עכשיו, ואנו שמחים שהקב"ה זימן לנו מצוה כה חשובה, אולם עכשיו גדלת ויש באפשרותך לעמוד ברשות עצמך, לכן, אני מציע לך שתעזוב את ביתי ותנסה לחיות חיים עצמאיים. הדברים נפלו על לבו של היתום באופן קשה מאד, אך בלית ברירה הוא יצא לרחוב, ניסה להתפרנס ולמצוא אוכל, ניסה למצוא מקום מגורים וכו', לצערו לא עלה הדבר בידו, רעב ונושפל הוא הסתובב ברחובות, כשראה אותו אותו אדם, קרא לו ואמר שהוא רואה שהוא אינו מסתדר לבד ולכן, הוא יקבל אותו שוב בשמחה לביתו כפי שהיה עד כה. מאותה שעה ואילך ידע אותו יתום כיצד להודות למטיבו, העובדה שנישל אותו מכל הטובה שהיתה לו, החדירה לדעתו את הידיעה שעושים עמו חסד תמידי ועליו להכיר טובה ולהודות על כך.

הנמשל: האדם חי בעולמו של הקב"ה, אשר משפיע עליו חסד תמידי ללא הרף, אולם האדם שהורגל לכל זאת, אינו חש בטובה הגדולה ואינו יודע להודות לה' על כך, אולם כאשר האדם נקלע ח"ו לצרה, אזי הוא מבין שכל חייו וכל נשימה שלו הינם חסד שהבורא יתברך מעניק לו באותו רגע, באותה שעה הוא לומד גם כיצד להודות לה' על חסדיו התמידיים, והוא מכיר טובה לה' על כל מה שהוא עושה למענו תמיד.

(מתוך מאמר)

עיניים צופיות

המעשה אירע בעת ביקורו של רבינו זי"ע בארה"ב בשנת תשכ"ח, לרגל נישואי בנו כ"ק אדמו"ר שליט"א מקרית גת. המונים צבאו על דלתות בית האכסניה שלו לחוות בזיו פניו ולהתברך מפי קודשו. בין הבאים היה שאר בשרו מנכדי רביה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זי"ע, שבא להזכיר לישועה ולברכה את אמו אשר לקתה בליבה והיתה צריכה לעבור ניתוח לב בימים הקרובים. הוא לא בא להתייעץ אם לעשות את הניתוח אם לאו, אלא לקבל ברכה שיעבור הניתוח בשלום. וכידוע באותם הימים ניתוח כזה היה כרוך בסיכון רב. כשהגיע תורו ונכנס להתברך, התעניין רבינו זי"ע בשלום קרובתו, וברר את כל פרטי הניתוח. והקרוב הזכיר את שם בית החולים ואת שם הפרופסור שאמור לבצע את הניתוח. רבינו זי"ע הקשיב קשב רב כדרכו בקודש, ולשמע שם הרופא עצר בעדו ואמר בנחרצות. "בשום אופן לא!" שלא יערכו את הניתוח אצל רופא זה. וסיים בברכה שיעבור הכל בשלום ובהצלחה. כאשר יצא אותו קרוב מפתח ביתו של רבינו, היה נבוך מאוד מה עליו לעשות. מצד אחד הניתוח כבר עתיד להתקיים בימים הקרובים, אצל פרופסור בעל שם וידוע כמומחה בתחומו, ומה גם שלקבוע עתה תור חדש לפרופסור אחר יקח שבועות ואולי אף חדשים רבים, כאשר אימו החולנית נתונה בינתיים בסכנה. אולם מאידך גיסא כיצד ניתן לבטל את דברי רבינו שפסק מפורשות שלא לערוך את הניתוח אצל פרופסור זה. לבסוף הרהר בדעתו, שמכיון שהוא לא בא אל רבינו להתייעץ, אלא לבקש את ברכתו, יבצע את הניתוח כמתוכנן ומן השמים ירחמו שהכל יעבור בשלום.

הגיע ובא יום הניתוח. באותו יום עמדו בתור לניתוח אצל אותו פרופסור כמה וכמה חולים, כשהראשונה ברשימה הייתה אותה אשה. הניתוח אמור היה להתחיל בשעה שמונה בבוקר, וכדרך הנהלים, היתה החולה מאושפזת במחלקה כבר מיום קודם, כשכל הבדיקות מוכיחות כי היא כשירה לעמוד לניתוח. אך עם שחר כשעשו לה שוב בדיקות אחרונות, נמצא כי חום גופה גבוה מאוד, ובמצב שכזה לא ניתן לעשות את הניתוח בשום פנים ואופן. לאחר התייעצות בין הרופאים הוחלט כי יתנו לה תרופה להורדת החום, ובינתיים יכנס לניתוח החולה הבא בתור. החולה הבא בתור הוכנס לחדר הניתוח, והניתוח החל. כשהכל הולך כשורה ועל מי מנוחות, עד שלפתע נשמעו צעקות מחדר הניתוח. הרופאים המסייעים פרצו מן החדר בזעקות הצלה כאשר הפרופסור המנתח התמוטט פתאום מול עיניהם ולקה בשבץ מוחי. הבלבול היה גדול, כוחות ההצלה ניסו לייצב את מצבו של הפרופסור ללא הועיל, תוך כדי שהחולה הגוי שכב על מיטת הניתוחים נשכח כליל. כשחזר הצוות הרפואי להמשיך את הניתוח ללא אותו פרופסור, התברר כי אין את מי לנתח. אותו חולה נפח את נשמתו על מיטת הניתוחים. שני גויים נפחו את נשמתם כאחד, ולקרובת רבינו היתה נפשה לשלל.

צ'ין אדם לחברו

סליחה ומחילה ליהודי מונעת

צער מהשכינה הק'

מסופר על הרה"ק רבי חיים בן עטר בעל ה"אור החיים" הקדוש זיע"א (יומא דהילולא ט"ו תמוז), שאדם עשיר תקיף וקרוב למלכות, זלול פעם בכבודו של תלמיד חכם ובר אוריין אחד, לאחד מכן פנה ה"אור החיים" הקדוש לתלמיד חכם הנ"ל וביקש שימחל ויסלח לעשיר, השיבו החכם, רבי: תכף ומיד לאחר המעשה מחלתי לו, לפי שכתוב בוודר הקדוש, שחטאים של ישראל מכבידים על כנפי השכינה, ואם לא אמחל לעשיר הרי כל רגע ורגע יגרם צער לשכינה בגללי, לכן מיהרתי לסלוח לו, ועל ידי זה מנעתי צער מהשכינה הקדושה, כאשר שמע ה"אור החיים" נימוק החכם, קילט את דבריו ואמר: אכן, אסור ליהודי לשמור טינה על חברו, שבכך גורם צער לשכינה.

מוטב להניח ולא לבנות ביהמ"ק

סיפר הגה"צ ר' שלום שבדרון זיע"א, כששימשתי בקודש באחת הישיבות, המשגיח בישיבה שהה בחו"ל זמן רב למטרת גיוס כספים לישיבה, תלמידים מהישיבה ביקשו ממני להשמייע לפניהם שיחות מוסר במקום המשגיח. והשאלה שניקרה בליבי האם לדאוג לבחורים ולחשוש על הפסד רוחני שנגרם להם, בשעה שאינם שומעים שיחת מוסר, או לחשוש שמא אצליח מאד וכך תתגלגל עגמת נפש למשגיח של הישיבה. טרחתי ונסעתי לביתו של הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א וזו התשובה שקיבלתי: "יש לנו קבלה ברורה, כי אם נוצר מצב כזה של

הודמנות לבנות את בית המקדש, אבל יש בזה חשש של חלישות הדעת למישהו, אז מוטב להניח ולא לבנותו"

העונש על צער בעלי חיים

הרה"ק מביטשקוב זיע"א, סיפר פעם סיפור מוזעזע: פעם נכנס יהודי אל אבי הקדוש הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו תמוז) ובלב כבד עד מאד, מספר על חמשת ילדיו, שאילמים המה, רחמנא לשיזבן. שמע אבי הקדוש את מצוקתו, וברחימאיות ביקשו שיגולל מעט מקורות חייו. התחיל הלה לספר, על קורותיו - על דא ועל הא. אך, אבי הקדוש לא היה מרוצה, וביקש להיזכר ולספר עוד על עצמו. התחיל ההוא מחטט בזכרונו, ומנסה לספר עוד ועוד, אך, אבי הקדוש עדיין לא מרוצה. כראות אבי הקדוש שהיהודי לא נזכר, אמר: "נו, הלא אם-כן אהיה אני מוכרח להזכירך... "הזוכר הנך, שהיית שובב גדול בילדותך, מעשי משובה רבים עוללת. פעם גם נקלעו לידך 'חבורה' של חמש ציפורים במכה אחת, והתעללת בהם קשות, לא נרגעה רוחך עד שחתכת להם את המקור. הזוכר אתה?! - שאל רבינו. הנהן הלה בראשו, מבויש. המשיך רבינו: "משום 'צער בעלי חיים' זה, נגזר עליך, שחמשת ילדך יהיו אילמים..." נכלם כולו עמד האיש, ובקול לא-לו התחנן וביקש מרבינו דרך תשובה. משראה רבינו את לבבו הנשבר, רשם מרשם כל שהוא, זכה והלה ראה ישועה.

הילולא דצדקיא

יום ראשון י"א תמוז

רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא - שמ"ה)
הרה"ק רבי צבי הירש מוידויטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי - תקצ"א)
הרה"ק רבי אלחנן וטרמן הי"ד (תש"א)
הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם - תרי"ב)

יום שני י"ב תמוז

רבי יעקב ב"ר אשר (בעל הטורים-ה"א- ק"ח)

יום שלישי י"ג תמוז

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ב"ר יחיאל מיכל מזולאטשוב (תקע"ז)
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר פינחס מקאריץ (אב"ד קאריץ - תקע"ז)

יום רביעי י"ד תמוז

הרה"ק רבי פנחס שפירא מסלאוויטא ב"ר משה (תרל"ב)

יום חמישי ט"ו תמוז

הרה"ק רבי חיים ב"ר משה בן עטר ("אור החיים" הקדוש - תק"ג)

הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף (תשכ"ט)
הרה"ק רבי אריה לייבוש הלברשטאם ב"ר שמחה (אבי ה"דברי חיים"- תקצ"א)
הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא ב"ר אליעזר צבי (תרפ"ט)

יום שישי ט"ז תמוז

הרה"ק רבי דוד היילפרין אב"ד אוסטראה ב"ר ישראל (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר על הרה"ק רבי צבי הירש מוידויטשוב זיע"א (יומא דהילולא י"א תמוז) שפעם התוועד יחד עם הרה"ק רבי אברהם חיים מזולאטשוב בעל "אורח לחיים" זיע"א, בתוך הדברים שאלו רצ"ה על מנהגו לתת סגולות, ענה לו רא"ח כי תפלה עושה מחצה, לכן הוא נותן סגולה על חצי השני. אמר לו רצ"ה אנחנו מתפללים עוד הפעם על מחצה השניה, וממילא אין אנו צריכים לסגולות.

**מבצע שבוע הספר: שני כרכי 'שבת טיש' במחיר מיוחד! בהזדמנות "ביתן הספר"
וכן במשלוח עד הבית הנם! ספרא: 054-8539022**

גיליון מס' 173
שנה 3

פרשת בלק, י' בתמוז תשע"ו

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אליבלעם בריבעור פתורה (כב, ה) - מפרש רש"י, פשלקני הנה שהכל מריצין לו מעות. רמז יש כאן בתבת פתורה שהיא שלחן בלשון ארמית, פי היא נוטריקון פה תורה, לרמז לדברי חז"ל באבות, שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משלחנו של מקום. ולכן נקרא השלחן פתורה, ללמדנו שצריך להיות פה תורה, פה המדבר דברי תורה בשלחן. (דורות ישירים)

הנה כסה את עיני הארץ (שם) - כתב רבי יהונתן איבשיץ, שהקב"ה הקיף את עם ישראל בענני כבוד, שהפשוף תלוי בחמה, וכשהיו מקפדים בעננים לא שלט בהם הפשוף של בלק עצמו. וזו פגנת בלק הנה כסה את עיני הארץ, שהקב"ה פסה את השמש בענני הכבוד ואין הוא יכול לשלט בהם. ורמז לזה בראשי התבות בנקמה עמוד הענן לא סר מעליהם ביוזם ראשי תבות בלעם הס, שעקב עמוד הענן גם בלעם שתק. (מדרשו של שם)

והוא ישב ממלי (שם) - בילקוט ראובני כתב, ממלי ראשי תבות מעבר לירדן ירחו, מקום מושב מנה ישראל. וכן התבות ישב ממלי הן נוטריקון שעור י"ב מילים, בדברי חז"ל ששעור המנהגה היה י"ב מיל. (פרדס רמונים)

לקב איבי לקחתי והנה ברכת ברה (כג, יא) - ב"חסד לאברהם" מובא, שבשנה פשוטה בת שניד ימים, יש בהם רכ"ב ימי דין שאומרים בהם תחנון, וקל"ב ימים שאין אומרים בהם תחנון פי הם ימי רחמים ורצון. בקש בלק שבלעם יקלל את אותם קל"ב ימי רחמים, וזה מה שאמר לבלעם לק"ב איבי לקחתי. ולבסוף לא רק שלא קללתם, אלא גם והנה ברכת ברה, גם את אותם רכ"ב ימים של דין, ברכת והפכתם לימי רחמים. (החת"ס סופר)

מה אקב לא קבה אל (כג, ח) - התבות מה אקב נוטריקון מלך העולם אשר קדשנו במצותיו, פי בזכות המצות שבני ישראל מקיימים ובזכות הנרכות שהם מברכים, אין הם ראויים לקללה אלא לברכה, וכן אמרו חז"ל במדרש, שדוד המלך תקן לברך מאה ברכות בכל יום כדי להציל את ישראל מפגפה. (רוח חכמה)

ספורים בפרשה

לאיביט און בייעקב ולא דאך עמל בישראל (כג, כא) רבי דוד מלזוב, היה ידוע באהבתו הגדולה לכל ברי ישראל, והיה אוהבם כנפשו ממש. מעולם לא הביט און בייעקב וכלל לא האמין שיהודי מסגל לחטא, ובכל ימיו חתר למצא צד זכות בכל אדם מישראל. פעם נקלע יחד עם תלמידו רבי יצחק מוורקא לכפר אחד, וכדרכו סר רבי דוד לבקר בבתי יהודי הכפר כדי לחזקם ולעודדם. היה שם רשע אחד רע מעללים, ורבי יצחק בקש למנע מרבו לבקרו, ועל-אף שמעולם לא היה מדבר סרה ביהודי, חרג ממנהגו וקרא: "אל תלכו לשם, פי הוא רשע". סרב רבי דוד לקבל את הדברים ופנה אל הבית, ובהגיעו ראה מזוזה בפתח. צהלו פניו ואמר לתלמידו: "ראה נא שאינו רשע, שהרי יש לו מזוזה בפתחו!"

מדותיו של רבי יוסף גרינונד מפיאפא בעל "זיחי יוסף", היו מיוחדות ונאצלות. תמיד חפש לסגור על ישראל ולהמליץ עליהם טובה, ובכך הלך בעקבות רבו רבי אהרן מבלז, שהיה מיוחד במדה זו, ועליו ספר מעשה זה. רבי אהרן שמע פעם שני יושבים בבית מדרשו, שמשוחחים ביניהם אודות פמה בחורים צעירים שטפסו על עצים בגנה סמוכה וקטפו משם פרות. "ישתים רעות עשו" אמרו, "גם נטלו פרות ללא רשות, וגם טפסו על העץ ונודאו שברו לו את ענפיו". התערב רבי אהרן בשיחתם ואמר בצחנות: "אדרבה, בשמטפסים על העץ אפשר לישר את הענפים שהתעקמו... וכשהשנים טענו שבכל-זאת לא קבלו את רשותו של בעל-הבית, אמר הרבי שוב: "ומה בכך? הרי זכין לו לאדם שלא בפניו..."

הרעם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב (כג, ט)

רבי משה טיטלבוים מאוהל, פותב בספרו "ישמח משה", פי "באור ליום ו' למנין בני ישראל תקס"ו", ראה בתלמו את באורו של פסוק זה. גם בשעה שבני ישראל נקראים "עם", שהוא לשון גנאי, בדרישת חז"ל על הלשון "פי שחת עמד", מכל-מקום גם אז "לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב".

פאשר בקשו שלטונות רוסיה להחדיר רוחות השפלה ביישיבת וולוז'ין, ובקשו להטיל על תלמידי הישיבה את החיוב ללמד למודים פלליים ואת שפת המדינה, ראה הנצי"ב מוולוז'ין את הסכנה הגדולה שבדבר והעדיף לסגור את הישיבה המפרסמת, מאשר להפגע לדרישות השלטונות. וזה פרש הנצי"ב פסוק זה: "הרעם לבדד ישכן" - אם רוצה עם ישראל לשכן לבטח ולשבת במנוחה, עליו לבדד את עצמו מהגויים. אולם "ובגוים" - אם חושב הוא שבהתקרבותו אל הגויים ולמודו ממעשיהם, יעזר לו הדבר למצא חן בעיניהם, אזי "לא יתחשב" - הגוי אינו מתחשב בכך והוא ממשיך לשנא את ישראל אף יותר, פי "בהלכה שעשו שנא לייעקב".

רבי משה אפרים מסדילקוב בעל "הגל מחנה אפרים", מספר על סבו הבעל-שם טוב, שפעם הלך למקוה בין ישמעאלים, ובשחזר נזהר שלא יגע בו. והנה שמע את אחד מהם אומר לחברו: "הבה ונסתלק מכאן כדי שיהודי זה לא יגע בנו ויטמא אותנו". אמר הבעל-שם טוב: "זה באור הפסוק 'הן-עם לבדד ישכן'. בזכות מה אנו זוכים לכך? בזכות 'ובגוים לא יתחשב' - שהנקרים בעצמם אינם מחשיבים אותנו ומתבדלים מאתנו".

לקבלת הגיליון והנחחות
דוא"ל: 5806777@gmail.com

חדש! ניתן לרכוש את ספרי 'שבת טיש'
במשלוח עד הבית היינם!
ספרא: 054-8539022

זמני השבת - ירושלים
הדלה"ג 7.10 צאת השבת 8.27 רבנו תם 9.03

היה היה

בי לאינחש ביעקב

מגדולי רבותינו הראשונים היה רבנו יחיאל ב"ר יוסף הלוי מפרזי, שפנה בפי בני דורו בפניו "החסיד". הוא נמנה בין בעלי התוספות ומזכר כמה פעמים בתוספות על הש"ס. ביניהם במסכת יומא דף י"ח, שם הוא מזכר בכניו רבי יחיאל מפאריש. כמעט כל ימי חייו, התגורר רבי יחיאל בצרפת, מרפו התורה ביודות הראשונים עוד מימי רש"י ובעלי התוספות הראשונים, ובערב ימיו עלה לארץ הקודש, לאחר גזרת התלמוד הידועה כאשר ראה בעיני עמו וחרג שק על בזוי התורה ולומדיה. כל ימיו שקד רבי יחיאל על התורה, והותיר אחריו חבורים רבים שחלקם נאבדו מאתנו ושקעו בתהום הנשייה. באותם ימים התהלכה שמועה עקשנית, כי בבית מדרשו של רבי יחיאל, דולקת מנוחה מיוחדת במינה, ואודותיה סחו פלם בפליאה והשתוממות. "את הנר", כך ספרו הקריות בלחש, "מדליק רבי יחיאל מדי ערב שבת קודש, והיא דולקת והולכת בכל ימות השבוע, ללא שמן וללא חמר בערה אחר, והשלהבת עומדת כל העת בגאון, יומם ולילה לא תשבת". היו שהוסיפו וספרו, כי רבי יחיאל הוא מגדולי הנביאים בהכמת הקבלה הנסתרת, שבאותם ימים הייתה נחלת יחיד הדור, וידוי רב לו אף בקבלה המעשית. באמצעות חכמה נסתרת זו, כך ספרו יודעי דבר, מדליק רבי יחיאל את הנר המיוחד שלו, ובדרך זו לא נכבית השלהבת כל ימות השבוע.

השמועה על דבר הנר הפלאי, עשתה לה כנפים, ועד מהרה גנבה השמועה לאזניו של מלך צרפת שבזמנים ההם. תחלה לא האמין המלך לשמועה והתייחס אליה כבטול, אולם כאשר הספור חזר והגיע לאזניו ממקורות שונים, החליט לבדק את הדבר. בחשאי שלח המלך שליחים נאמנים כדי לעקב אחר רבי יחיאל בעת למועדו בבית המדרש, ולפליאתו שבו השליחים וספרו, כי אמנם יש אמת בשמועה. "הרב היהודי יושב יומם ולילה ולומד מתוך ספרים עתיקים", ספרו השליחים, "והמקום מואר על-ידי נר גדול שדולק ללא הפוגה וללא שמן שרפה". "ודאי מכשף גדול הוא הרב", שערו שליחיו של המלך, "ובעצרת פשוטיו הוא מצליח להבעיר את הנר ללא שמן". השתומם המלך לשמע תשובתם של השליחים, והחליט לשלח את אחד מחשובי שריו לשאל את פי הרב בעצמו על פשר הדבר. אולם לפליאתו, הכחיש רבי יחיאל את אמתות השמועה, וטען כי אין בכך אמת כלל. "הרי אסור לנו היהודים לעסוק בכשוף כלל", אמר רבי יחיאל, "וכבר התנבא בלעם נביאכם ואמר עלינו **בי לאינחש ביעקב ולא יקסם בישראל**". תשובתו לא הניחה את דעתו של המלך, שנמשך מאז ומתמיד אל עולם המסתורין האפוף ברוח וסודות, והחליט לבדק את הענין בעצמו. לילה אחד, בליל רביעי בשבת, עווד רבי יחיאל יושב ועוסק בתורה פמנהגו בהתמדה, התדפק המלך עם כמה משריו על דלתו. השקט ששרר בבית והקל על רבי יחיאל להתעמק בפניה, הופר בבת-אחת והוא הרים בצער את ראשו מן-הספר. באותם ימים, סבלו יהודי צרפת מהתנכלויותיהם של נוצרים פוחזים, שנהגו להתדפק על דלתותיהם באישון לילה ולדרש בחזקה לקבל לידיהם מזון או חפצים יקר-ערך מקלי הבית. רבי יחיאל סבל אף הוא מהטרדותיהם של אותם ברוזנים ופוחזים, ולשם כך עשה מה שעשה בכחותיו השמימיים, וכל אמת שהפורעים היו מתדפקים על דלת ביתו ומבקשים להרע לו, היה מכה על יתד מיוחדת שהייתה מתקנת בביתו, ומיד הייתה נפתחת הרצפה שבסמוך לפתח הבית, ובגיי-הבלעל היו נבלעים באדמה, ותכס עליהם הארץ. גם הפעם נהג רבי יחיאל פמנהגו, וכשהבין כי כמה אורחים בלתי קרואים מנסים להכנס לביתו, הפכה מכה חזקה ביתד. לחדרתו של המלך, נפערה לפתע האדמה מתחת רגליו, והוא מצא את עצמו שקוע עד מתניו בתוך האדמה. בכחותיו האחרונים נסה שוב להתדפק על דלת הבית, ורבי יחיאל הפכה שוב על היתד, אלא שהפעם לשם שנוי, חזרה היתד לאחוריה וזנקה לעברו. הבין רבי יחיאל כי דברים בגו, וכנראה שאורח רם-מעלה מבקש להכנס אליו. מהר רבי יחיאל לפתח את הדלת והכניס את המלך המבוקש פנימה. יחד עם שריו שנלוו עמו.

מפני כבודו של-מלכות, התנצל רבי יחיאל בפני המלך ובקש את סליחתו על הפחד שגרם לו בעת שנבלע עד חציו באדמה. "מה מבקש אדוני המלך אצלי באישון לילה?" שאל רבי יחיאל את המלך, שנשימתו חזרה אליו לטהר. "שמועה הגיעה לאזני אודות הנר הפלאי שברשותך, הדולק במקשך כל ימות השבוע ללא שמן, ובאתי לבדק את הענין מקרוב. אמנם שלחתי את שליחי אליך לשאל על הדבר, ואתה השבת להם כי אין אמת בדבר, ואין אתה משתמש בכחות כשוף ומעשי להטיס. אולם עתה רואה אני כי יש אמת בדבר". חזר רבי יחיאל על דבריו, והסביר למלך את האסור הגדול לכני ישראל להשתמש בכחות הכשוף ובדרכים שהן למעלה מדרך הטבע, וכדי להסביר את ענין הנר, הסביר רבי יחיאל ואמר למלך: "לא בחזות של כשוף יש כאן ולא מעשי להטיס. בקי אני בהכמת הטבע שהטביע הבורא בעולמו, וידע אני סגלות נפלאות ורוזים נסתרים, ובדברו נטל רבי יחיאל את הנר הגדול שהאיר בקרבתו, והראה למלך כי חמר בערה מיוחד, אותו גלה בטבע, הוא המזין את הנר הגדול ומעניק לו את האפשרות לבער במקשך שבוש ימים. גם את דרך בליעת המפריעים באדמה, הסביר רבי יחיאל למלך בדרך הטבע, והמלך השתומם מאד למראה חכמתו הגדולה של רבם הנערץ של יהודי צרפת, ומאז עלתה קרנו בעיניו עד שהיה בא אליו לעתים לקבל ממנו עצה ותושייה, ויגדל כבודו של היהודים בצרפת בעיני המלך.

מאורות

רבי יעקב הלוי ספיר בעל "אגן ספיר" ז"ל ליום ההולדת "בתמוז תרמ"ה

גדול בתורה ובחכמה, ורב פעלים למען ישבו ארץ ישראל. נולד בשנת תקפ"ב בעריה אושמינא שבמחוז וילנא. בגדותיו, הושפע רבה תקצ"ג, הגיע עם הוריו לארץ ישראל והתיישבו בעיר צפת. חדש לאחר מכן נפטר אביו, ולאחר כשנה נפטרה אמו. בחסדי שמים נצל מהתנפלות הפלחים בשנת תקצ"ד, ובראש חדש אלול תקצ"ו הגיע לירושלים. למד מפי רבי ישראל משקלוב ורבי יגדל מפלנט, ולקיים נעשה מלמד בת"ת "עץ חיים" וכן התמנה כסופר החברא קדישא האשכנזית בירושלים ולסופר עדת הפרושים שבה. נהן בעט סופרים מהיר, וכתב שירים נמלצים לכבוד תומכי הישוב, וכן פרסם מאמרים רבים בכתבי העת ההיא. נסע פעמים מספר בשרד למען וירושלים ובנית בית-התנסות החרפה. בדרך הגיע לקהלות יהודיות רחוקות, בהן קהלת יהודי תימן, עליהם כתב את ספרו המפורסם "אגן ספיר", בו מובאות עדיות מענינות על המסורת והתיקה של יהודי תימן, מנהגיה והליכותיה. הוא היה הראשון שהבין את חשיבות הגניזה הקהילתית ובעקבותיו החלו חוקרים לפרסם גלויים מרעשיים מהקבצי הקדמונים שנמצאו בגניזה זו, שנחשבת לגניזה החשובה בעולם. בערב ימיו זכה לראות את עלית התמונים של יהודי תימן לארץ ישראל בשנת אגלה בתמ"ר - תרמ"ב, שהשפעתו עליה הייתה גדולה. באותם ימים התגורר בשכונת מאה שערים בסמוך לשער התוף שנקרא עלישמו, ושם נפטר בשם טוב והניח גנים תלמידי חכמים.

יוסיף דעת

על הפסוק "ויפתח ה' את פי יוסף והוא ידבר" דרשו חז"ל בבות, כי פי האתון הוא אחד מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. ומפרש הרמב"ם, שאו נגור על האתון שבעתיד שתפתח את פיה, והתוספות יו"ט הסבירו את דבריו, שלא ייתכן לומר שהאתון עצמה נבראה בין השמשות ויחיה זמן רב כל-כך, וכך משמע גם מדברי רבנו בחיי, שדבור האתון הוא שנברא בין השמשות ולא האתון עצמה, וכן מובא במחזור ויטרי. אולם היעב"ץ ב"לחם שמים" תמה על דברי התו"ט מדוע לא ייתכן שהאתון היתה בחיים מברית העולם, והרי גם הפרות שהנשיאים נידבו עד שהקריבו אותם בבית המקדש, קרוב לחמש מאות שנה, וכן מצינו את שיטת רבי מאיר במדרש שהפרות עדיין חיות וקיימות עד היום, ולכן אפשר לומר שהאתון עצמה נבראה בערב שבת בין השמשות ויחיה עד זמן בלעם, וכדברים אלו משמע גם מפרקי דרבי אליעזר, שהחמור שאברהם אבינו נטל עמו לעקידת יצחק, הוא החמור בן האתון של בלעם, והוא החמור שרכב עליו משה בבואו למצרים ועליו הרכיב את אשתו ואת בניו, והוא החמור שעתידי מלך המשיח לרכוב עליו, כמו שנאמר בזכריה: "עני רכב על-חמור ועל-ערי בן-אתנות", והיינו בן האתון. ופרש שם הרד"ל, שאם החמור הוא בנה של האתון, הרי שהיה עצמה בודא נבראה ממש בערב שבת בין השמשות, והיתה בחיים אלפי שנים, והחמור בנה חי עד ביאת המשיח בקרוב ובמדרש תלפיות מוסיף על-כך, שאברהם מסר את החמור ליצחק, ויצחק ליעקב, ויעקב ללוי שיוכל לחזר תנו הגרונות למעשה, ולוי לקחה, וקחה לעמרם, ועמרם נתנו למשה. גם על בעלי חיים נוספים נאמר שחיו שנים רבות, ביניהם עוף החול שלא אכל מעץ הדעת והתברך שיחיה אלף שנה, והוא האורשינה שהתברך על-ידי נח לאחר שחם עליו ולא דרש את מונו, וכן אילו של אברהם שנברא אף הוא בערב שבת בין השמשות, וכתב היעב"ץ שלא הזקין בכל אותו שנים, כדי שלא ייפסל מחמת זקנה.

ולא יקסם בישוראל

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

אל מוציאם ממצרים - אמר מוציאם ולא הוציאם, הגם שר"ל אמרו דאפיק משמע, והזכירו מלאך, אף על פי כן יותר משמע לשון עבר, אם היה אמר הוציאם, ונראה על דרך אומנם ז"ל, בכל דור ודור חוב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, עליבן אמרו יודעי פנימיות התורה, כי כל ליל פסח מתפברים כחות הקדושה מהקלפה ונוספים בעם בני ישראל, והיא הפחינה עצמה של יציאת מצרים, והוא אומרו אל מוציאם, כי לא יציאה ראשונה לבד אלא בכל שנה ושנה מוציאם בנזק, ונתן טעם פתועפת ראם לו, פרוש כי ה' מוסיף ומוסיף אותם לרוקם ואין קץ לרוקמות אשר חשב ה' עליהם עד גדר שלא ישאר שום תערובת נרע בקדושה, והוא אומרו כי לא ינחש ביעקב, ומו לבחינת הפחוש, גם לבחינת הנקראת נחש שהוא ראש הקלפה ס"מ הרשע הנקרא נחש, תעקר ולא ישאר ממנו ביעקב, על דרך אומרו ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, ולא יקסם הוא בחינת טמאה למטה ממנה, ואז יהיו ישראל בגדר שלמות המעלה ותורה מעלתם יותר מן המלאכים, והוא מה שגומר אמר בעת יאמר ליעקב וגו' ואמרו ר"ל שהמלאכים ישאלו לישוראל מה פעל אל:

איביו - פרוש אדום ושעיר, ואמרו ירשה, פרוש שלא תבנה עוד ולא תהיה להם תקומה כשאר האמות שיהיו מהם באמור, ונתן טעם לפי שהם אויבי ישראל וכו': וישוראל עשה חיל - פרוש, באמצעות אבוד אדום ושאר בני שות, ישעו ישראל חיל. פרוש, אשר בלע ס"מ ושאר העמים יוציאם בלעו מפיו, ולפי שניצוצי הקדושה הם מלכלכים פניהם תוך הקלפה וכשהם מתפברים ויוצאים ממנה הם נתקנים, לזה אמר עשה חיל לשון תקון לחיל אשר היה בלעו בהם:

דברי הימים

ב"א בתמוז תרפ"ז אחר הצהריים, אירעה רעידת אדמה קשה בארץ ישראל, שפגעה בירושלים, יריחו, רמלה, טבריה ושכם. מאות ערבים נהרגו ברעידה ובתים רבים נהרסו, אולם מעם ישראל לא נפקד איש בדרך נס. כמה בתי כנסת עתיקים בעיר העתיקה נפגעו כתוצאה מהרעש, בנייהם בית הכנסת העתיק דחסידי קארלין, ובבית הכנסת החורבה נפלה הגבשושית והרסה את בימת העץ של בית הכנסת, שהחולפה בעקבות זאת בבית שיש.

ב"א בתמוז תרצ"ה, נפטר אלפרד דרייפוס, הקצין הצרפתי היהודי, שהואשם בבגידה על לא עוול בכפו, מתוך אנטישמיות ושנאת ישראל. דרייפוס נולד באלזס שבצרפת כצאצא למשפחת טרויוש המיוחסת כצאצאים ישירים של רש"י הקדוש. לאחר שמכתב סודי נמצא לגרמניה שהיה אז בעימות עם צרפת, הוטלה האשמה על דרייפוס היהודי, ולאחר משפט שקרי הורשע ונדון למואסר עולם ולגירוש לאי השדים. המשפט וגזר הדין, גררו עמם גל של אנטישמיות בצרפת כולה. לאחר מספר שנים, פרסם הסופר הצרפתי אמיל זולא מכתב גלוי תחת הכותרת "אני מאשים", ובו האשים את שופטיו של דרייפוס בהטלת אשמת שווא על הקצין היהודי. לאחר משפט נוסף שנערך לדרייפוס, הוקל עונשו, ובעקבות רעורו שהגיש דרייפוס לאחר כחמש שנים, הוכרז כי הוא חף מכל פשע.

ב"ב בתמוז שנת ה'ק"ח, נפטר רבנו יעקב בעל הטורים, בנו של הרא"ש. מגדולי הדור היה, אולם חי בדחקות כפי שכתב שבספרו ש"כמוני היום שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרים, אם אני בכלל עשה שבתך חול". לא ידוע בבירור היכן נפטר, ויש אומרים שעלה בערוב ימיו לארץ ישראל.

תלמיד חכם מפלג היה רבי ברוך, שהתגורר באחת הערים הסמוכות ללאדי, והסתופף בצלו של בעל התניא, רבי שניאור זלמן מלאדי. בשנותיו הראשונות לאחר נשואיו, ישב רבי ברוך על התורה ועלי העבודה, כשהוא עוסק בתורה בהתמדה ללא טרדות של פרנסה, שכן סמוך היה על שלחן חותנו שהיה בעל יכלת, והוא תמך בו בכבוד והרחבה. אלא שגלגל חוזר הוא בעולם, ובבתי אבחת ירד חותנו ממעמדו וידו היתה קצרה לתמוך בחתנו ובני משפחתו. בכאב ובצער נאלץ רבי ברוך לסגור את גמרותו, לטל מעט מעות בהלוואה, ולצאת אל השוק כדי לנסות להרויח מעט לכלכלת בני ביתו. בימים שבין פסח לעצרת, יצא רבי ברוך מביתו אל היריד הגדול שהתקיים בעיר הגדולה, ושהה שם מספר ימים, בהם רכש סחורות שונות, אותן הטעין על עגלתו עד לעיפה, והתכוון לשוב לביתו. הימים ימי ערב חג השבעות, ורבי ברוך עושה את דרכו בחזרה לביתו, אלא שהדרך התארכה יתר על המידה, ובערב החג מצא את עצמו ביער הסמוך ללאדי. יושב רבי ברוך על מרפכתו, ולבו בליעמו. "היכן אני בעולם?" שאל את עצמו, "הר רגיל הייתי לחגג את החג במחצת מזרי ורבי הקדוש, ועתה שקוע אני עד צוארי בעניי פרנסה ומלאכה, עד שנפשי יבשה אין בלי". בהחלטה של רגע, זנק רבי ברוך ממרפכתו, הותיר אותה הפקר מאחורי גוו, והחל לרוץ אל העיירה לאדי הסמוכה, אליה הגיע סמוך לזמן תפלת מנחה בליל התקדוש החג. עם הכנסו, הביט בו רבו בעל התניא לרגע, ומיד אמר לאחד מבניו: "דע לך, שאברך זה הוא חסיד בעל מסירות נפש שלי-משמש". דבריו של הרבי היו לו לכנו לבלא, שכן ראה שהרבי כלל לא שוחח עם החסיד שהגיע זה עתה, וכדי לברר את הענין החליט להתעניין אצל רבי ברוך על קורותיו והתפעל ממסירות נפשו.

במוציא החג, נכנס רבי ברוך להפרד מרבו, ולשמחתו נענה בעל התניא ואמר לו: "דע לך, כי תמצא את העגלה שלך עם הסוסים וכל הסחורה, עומדים על מכונם ולא נפקד ממנו מאומה". שמח רבי ברוך לשמע ההבטחה הפלאית של רבו, ומצא כי שעת כשר היא לשטח את אשר על לבו. "רבי! שקוע אני בעל-פרוץ עד צוארי במלאכה ופרנסה, ואני בטל מתורה ועבודה בהיותי טרוד על-המחיה ועל-הכלכלה". הביט בו הרבי ואמר: "לו לעצתי תשמע, חדל לך מעסקיך לרפש סחורה ביריד ולמכר בעירך. תחת זאת, צא וחכר פנדק דרכים אחר, ושם ימכרו בני ביתך יין-שרף לעוגרים ושבים, ואתה תוכל לישב בשלוח וללמד תורה במנוחת הדעת". יצא רבי ברוך שמח וטוב לב מלאדי, ועשה את דרכו בצעדים מהירים אל המקום בו הותיר אחריו את העגלה והסוסים בערב החג. ובדברי הרבי בן היום, ורבי ברוך מצא את העגלה עם הסוסים עומדים על מכונם, כאשר כל הסחורה הרבה שרכש בידים מרבים בשוק, מוכנים ומזמנים לו ללא שום חסרון. באותם רגעים שרבי ברוך התקרב אל העגלה, עמד שר נכבד מן העבר השני, והתפלל לראות עגלה עמוסה בסחורה, עומדת לבדה באם הדרך, ללא בעלים. כשהתקרב רבי ברוך אל העגלה, התעניין אצלו השר כיצד הותיר את העגלה ללא שומר, וכשהלה ספר לו, כי העגלה עומדת פה כבר שלשה ימים רצופים, ומאומה לא ארע בינתיים, השתומם שבעתים. "רוצה אני כי איש ישר אתה, ולכן רוצה אני להציע לך עסקה נדאית. בבעלותי פנדק גדול שעומד באחזה הגדולה שלי, אלא שלא מצאתי עד כה אדם מזהימן לו יכול אני להחזיר אותו. מציע אני אפוא לך, להפוך ממני את הפנדק ולשלם לי מדי שנה סכום מסוים ומספיק". ראה רבי ברוך לפליאתו, כי ברכתו של הרבי קורמת עור וגידים במהירות מדהימה, ומיד הביע את הספקתו, אלא שהסביר כי אין לו עתה כסף מזמן לרכישת כל הכלים הנדרשים להעמדת הפנדק על-תלו, אך השר מהר להניח את דעתו והודיע לו, כי כל ההוצאות תהיינה על חשבוננו, ועליו להסיר כל דאגה בענין.

אך החל היהודי לברר מעט אודות הפנדק שהציע לו לחכירה, ולחקירתו התברר, כי המקום עוזב זה מכבר, בעטיו של מכשף גדול שמתגורר בקרבת מקום אל הפנדק, ובאמצעות כחות הטמאה שלו הטיל קללה וכשוף על המקום, וכל החוכרים הקודמים לא השלימו את שנתם, רחמנא לצלן. תחלה נבהל רבי ברוך מעט, אולם לאחר מכן התעשת ואמר: "איני מתירא מהפשמים, כי הרי רבנו הקדוש צוה עלי להתפרנס מקד, ולא יתכן שתצא מאתו הרעה". ואמנם, החל רבי ברוך להפעיל את המקום, וראה ברכה בעמלו. תוך זמן קצר עלה בידו לשלם לבעל האחזה את דמי החכירה השנתיים, ועם הרווחים הרחיב את המקום ושכללו ללא הכר. אולם, לאחר מספר חדשים החל רבי ברוך לחוש חלשה מוזרה בגופו, ומחלתו גברה עליו עד שפמעט לא יכול היה ללכת ברגליו. בכחותיו האחרונים עלה רבי ברוך על מרפכתו, ונסע אל רבו ללאדי, והגיע אליו בערב שבת-קדוש פרוש בלך, בבקרו של יום השבת, עלה בעל התניא לקרא בתורה במנהגו, וכשהגיע לעלית חמישי קרא לרבי ברוך לעלות לתורה. החל הרבי לקרא בקול גדול, וכשהגיע לפסוק: "כי לא ינחש ביעקב ולא יקסם בישוראל", התלהב מאד ופניו נעשו בלפיד אש, וחזר וקפל את הפסוק פעמים מספר. מרגע לרגע חש רבי ברוך כי הוא הולך ומבריא, וכשנכנס להפרד מהרבי במוציא שבת, הרגיעו בעל התניא ואמר: "הסר דאגה מלבך, כי בעזרת השם יתברך תשוב לבריאותך", וחזר שוב ושוב על הפסוק "כי לא ינחש ביעקב". כשישב רבי ברוך לביתו, קדמוהו יהודי הפקר וספרו לו בהתרגשות על הפנות הפתאומי שנחת על המכשף ובני ביתו, ויאבדו מתוך הקהל. "מתי ארע הדבר?" התעניין רבי ברוך, ולא התפלל לשמע, כי הדבר ארע בשבת-קדוש בבקר, בשעה שעלה לתורה בלאדי.

משיבת שבת

רבי יחזקאל מקוזמיר היה דורש את הפסוק בפרשה: "אפס קצוה תראה וכלו לא תראה", שכלל בקש מבליעם להביט רק בחסרונות שבקצה עם ישראל, ולא ב'כלו' בעם ישראל בכללותו, אולם בעל-פירוcho התנבא ואמר: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל ב'ישראל', שאין בהם מום וחסרון וצריך תמיד להפך בזכותם. רבי גדליה מליניץ היה אומר, שמשיח צדקנו עתיד ללמד זכות על עם ישראל, ואפלו על הרשעים יחפש לומר שהם צדיקים, ובזכות מליצת הטוב תבוא הגאולה. ורגיל היה לומר כך: "צדיק קטן אוהב רשעים קטנים, אולם צדיק גדול אוהב אפלו רשעים גדולים, ואלו משיח צדקנו יהיה אוהב ומלמד זכות אפלו על רשעים גמורים". וכך היה אומר המהר"ד מפלו בשם אביו רבי יהושע, שהקב"ה בחר במלאך הנוהג להיות ממליץ טוב על ישראל, מפני שהנוהג היה תחלה אדם בעולם הזה וידע את יצרו של האדם ואת הנסיונות העוברים עליו, ורק מלאך כזה שהתנסה קדם לכן בעולם הזה, הוא יכול להמליץ טוב על ישראל, ולא שום מלאך אחר שהיה מתחלה מלאך ולא ידע אדם מהו.

מדת אהבת ישראל והרצון להמליץ טוב על כל אחד, היו במקורו חייו של רבי אהרן מפלו, ולא היה דומה לו במאמציו ללמד זכות על כל בן-ישראל באשר הוא. פעם נכנס אליו האדמו"ר מבוסטון רבי לוי יצחק הלוי הורוויץ, וכשהרבי שאלו לשמו נענה ואמר: "שמי לוי יצחק בן שרה שאשע". לשמע השם, אהה ועדה את רבי אהרן, ומתוך התרגשות שאל שוב לשמו. התפלא האורח לפשר הענין, עד שהבין פי התרגשותו של הרבי מפלו נובעת מכך, ששמו ושם אמו זהים בדיוק לשמו של סגנון שלי-ישראל, רבי לוי יצחק בן שרה שאשע מברדיטשוב, שברדיו דבק ובמסלתו פסע בלי-קיו, להמליץ טוב על ישראל. אחד המשמשים בפלו, ר' מרדכי שמש שהפליג בשנים, זכה לכינוי המוזר 'ר' מוטל גיהנם-שמש'. ולמה נקרא כך? מפני שברשותו היו מפתחות לארונות אחרים בקצר הקדש, ובאחד מהם החזיק נרות שהיה מחלק ללומדי בית-המדרש. באשר היו שואלים אותו לשם מה הוא מחזיק בצדו מפתחות גדול, השיב בדרך שחוק, כי מפתחות הם משערי הגיהנם ואותם הוא פותח בערבי שבתות ומועדים, וסוגרם במוצאי, והוא מכניס ומוציא את מי שהוא רוצה לשם. תשובתו המבדחת של המשמש היתה מעוררת ההנול בקרב באי בית המדרש, אולם למרבה הפלא בפדו המהר"ד מפלו, ולפעמים היה מתענין אצלו על נשמות של נפטרים אם שוהים עדין שם או כבר זכו לזכות נשמתם ויצאו מעמק הבקא. לעתים היה אף דורש מהמשמש 'להוציא' נשמות פלמוניות משאול תחתיות, והוא היה מתופת עמו על-כף, החסידים הבינו כי דברים עמוקים תלויים בשיוחתי של הרבי, ואילו בנו רבי אהרן מפלו היה אומר, שאביו חבב את המשמש ר' מוטל מפני פמה מעלות טובות שהיו לו, ראשית, מפני שהיה תלמיד חכם שעסק בתורה בצניעה וקסתר את מעלותיו מהבריות, למד בכל יום שמונה עשר פרקי משניות וידע אותם בעל-פה, נהג לחלק נרות ללומדי בית המדרש ומלא בגאמנות את תפקידו, ואף היה בעל חסד גדול. אולם מעלה יתרה ויקרה היתה לו שהיה חשובה מפלו, שהיה תמיד ממליץ טוב על כל אחד מישראל ותר אחר למדו זכות עליו, ובכל פעם שהיה שומע מיצד מספרים לרבי על התנהגותם השלילית של יהודים, היה מבקש מהרבי שלא לקבל את הדברים והיה מספר שבחו של אותו אדם, ובגלל תכונה זו שפגל לעצמו, אהבו הרבי מאד וכבדו ביותר הכבוד.

מטעם

ויחרתאף אלקים כיהולך הוא (כב, כג)
 בטעמי זקא סגל, מפני שהקב"ה נתן לו רשות ללכת אבל לא נתן לו רשות לקבל, ולכן היה אף ה' בו כשראה שהוא מבקש לזרוק את קללתו בעם סגלה, עם ישראל שהוא סגלה מכל העמים. ולבסוף אמר בלעם אס-יתרלי בלק מלא ביתו כסף וזהב, וגם שם מטעמות התבות בזקא סגל, כי בלעם הבין שאין בכחו לזרוק את קללתו על עם סגלה, אלא להפך נאלץ לזרוק את סגלתו שלו, הוא הפך והתהב שלא עלה בידו לקבלם. (פרדס סימן)

ותרא האתון

ותרא האתון (כב, כג)
 ג' פעמים נאמרו תבות אלו בזה אחר זה, בתחלה מטעמות בטעם תלישא קטנה, לאחר מכן בקדמא ואולא, ולבסוף במהפך פשטא, וסמנה: קדמ"א = נוסריקון קטנה, קדמא, מהפך, אלתו, (מטות סימן)
לעשות טובה או רעה מלבי (כד, כה)
 תבת טובה מטעמת בטעם תביו, ותבת רעה בטעם אהנה, רמו יש פאן לרשעותו של בלעם, שעל הטובה לישראל עשה בעל-פירוcho ובלב שבו, ולכן היא מטעמת בטעם תביו, ואילו את הרעה לישראל, עשה באתנה ובנתה ריה, (מדרשו של שם)

ויהיו המתים במגפה

אחד מי"א זוגות תבות המתחלפות מרביעי לזקף, כי בקרה מטעם ויהיו המתים במגפה. (המסורה)

מדגש

מסורה תמונה הובאה בספר "מגניזת ישראל בפריז" שנדפס בוניה בשנת תרנ"ד, בזה הלשון: "סמן של 'ותרא האתון' דבלק, אז ישירי-משה ובני ישראל את-השירה הזאת", ולא ידע המפרש את פנות הדברים והשארם בתמיהה. אך בספר "פאת שדר" מצא הספר ברור לכך, שכן שלש פעמים נכתבו התבות ותרא האתון בזה אחר זה בפרשת בלק בספר ב"ב. בפסוק כ"ג ותרא האתון בטעמי מנח תלישא קטנה, בפסוק כ"ה ותרא האתון בטעמי קדמא ואולא, ובפסוק כ"ו ותרא האתון בטעמי מהפך פשטא. וכדי לתת סמן לכך, קבעו במסורה את הפסוק "אז ישירי-משה ובני ישראל את-השירה הזאת", שמטעמות בדיוק לפי סדר זה. התבות אז ישירי-משה בטעמי מנח תלישא קטנה, התבות ובני ישראל בטעמי קדמא ואולא, והתבות את-השירה הזאת בטעמי מהפך פשטא.

ממלכה

בעיר אחת היה בית נכסת ישן, ובמה מראשי הקהל החליטו לבנות תחתיו בנין מפאר. מפנין שהחוצאות היו רבות, העמד הבנין כמשבון להלואות. בסופו של דבר לא שלט החוב והבנין נחלט בידי המלוים, והקהלה נותרה ללא בית נכסת כלל. אמר הרב בכבא: "חז"ל אמרו, שכל הפרכות של בלעם חזרו לקללה, חוץ מבתי נכסיות בפסוק 'מהיטבו אהליך יעקב משכנתך ישראל'. אולם בקהלתנו גם דבר זה הפך לקללה, שכן קדם זכינו לאהליך יעקב, בבהיית אהל ושלוה בו, ועכשי הפכנו למשכנתך ישראל, כאשר בית הנכסת הפך להיות ממשכו..."

כך היה אומר רבי זאנוויל:
זה לא שבת טיש
בלי שבת טיש!

כ"ב שבת טיש המפא"ר, כ"ב מאירם את אור ימים השבת ריבוא חיים באר ומגילת עשרים ומיליון חסידים חסידים שומרים את שולחן השבת לכל המשפחה וחסידים גם את חסידות "שבת טיש" והשבת שלום תיראה אחרת!

חידוש נון לחמין את ספר "שבת טיש"
 במסורה צי רביה חסידים: **ספר: שבת טיש 054-8539022**

מחיר מיוחד
 למועדים מיוחדים
 חסידים מיוחדים

חוב עומד
 רובל מדינת ישראל
 נוסף מכוון א'

לחשיב בכל חיותי החסידים המובחרות
 לפרטים והזמנת מוצרוננו במחיר מיוחד: 02-5866777 • ווא"צ: 5866777@gmail.com

רבי פינקס אליהו מפליץ, בראחיו ותלמידיו של החידושי הר"מ, היה מלמד זכות על-כל-אדם, ומהפך בזכותו. פעם נסע לעירה דובנא, ובהגיעו ראה הקמלה גדולה ברחוב הראשי והבריות עומדים ומתופחים בלהט. הגיעו הדברים לאזניו, כי עלם אחד מבני העירה, יתום מספן וחגר, שמרב תלאותיו והשתבשה עליו דעתו במקצת ולא שלט במעשיו, נתפס בגנבת קמון מקפת הצדקה שבבית-הכנסת. התנפלו עליו כמה מאנשי המקום, הכוהו מכות נאמנות ונמנו עליו לגרשו מן העירה. עמד רבי פינקשע ולבו נכמר בקרבו למראה הצעיר המספן, שעמד בעקשנותו וסרב לעזוב את המקום. נגש אפוא אל ראש המפיס ושאלו בקאב: "האם היית פעם עלם יתום?" הביט בו האיש בפליאה ושיב בשלילה. "והגר היית?" ושוב השיב האיש בשלילה, "ורעבת פעם ללחם?" "לא". "והאם התהלכת בתמיד ללא חנוך וללא בית חם?" וכשגם עקשו השיב האיש בשלילה, הרעים עליו רבי פינקשע בקולו ואמר: "אס-ך, איד מלאך לכך לידן את היתום המספן הלז? והרי חז"ל קבעו שאל תדון את-הברך עד שתגיע למקומו".

בשנת תרנ"ו, הטילו שלטונות רוסיה גזרה קשה על יהודי המדינה, והגבלו מקומות המגורים להם. בעקרה, נצטוו כל יהודי מוסקבה הבינה לעזוב את העיר, אלא אס-יפן יספיקו לזרוע על רכושם. באותם ימים, נמצאו לא מעט יהודים במוסקבה שהיו רחוקים מתורה ומצוות והיו מחללי שבתות, אולם בכל זאת לא נמצא בהם אפלו יהודי אחד שהספיק להמיר את-דתו, ובכלם מכרו את נכסיהם בפרוטות מעשות, ועזבו את מוסקבה בשארית רכושם. היה חפץ חיים" מלמד זכות עליהם והיה אומר שאין להרחיק יהודים אלו, מפני שהם קדשו שם שמים והפקירו את-כל-רכושם כדי שלא להמיר את דתם, מגדל האמונה היוקדת שבהם.

מי שמקנים בעצמו את הנאמרו: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל ב'ישראל", ואינו מחפש אחר הטאי עם ישראל, אלא מהפך בזכותם ומחפש טוב על כל אחד מישראל, סמן הוא אצלו כי "ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" - שיש בו יראת שמים ומזרא ה' עליו. (רבי לוי יצחק מבארדיטשוב)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פרשת בלק

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

"לא איש א-ל ויכזב" - בהנחת העולם הטבעית אין הקדוש ברוך הוא חוזר בו מגזרותיו, אף אם יבין אדם ויתנחם - מתנחם האדם על רעתו ושב בתשובה, אזי ירחם עליו הבורא ויקרע את רע גזר דינו, ויקים בו מאמר הכתוב: "ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה".

אלף קמ"ב ח"ב סי' תתס

תקיעת שופר - תפלה מיוחדת לישראל

"ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" (כ"א)

מדברי הגמרא במסכת ראש השנה (לב א) מבאר שלשון הכתוב: "ותרועת מלך בו" מתיחסת למצות שופר. ויש להבין מדוע בחר בלעם לשבחם דוקא על מצוה זו?

באר הגר"י מבריסק:

בנפש תפלת מוסף של ראש השנה אנו אומרים: "מבין ומאזין מבית ומקושב לקול תקיעתנו", כלומר, שבח מיוחד הוא לבורא יתברך שפוקשבי ומאזין הוא לקול תקיעתנו. למדנו מכאן כי עקר מהותה של מצות תקיעת שופר היא תפלה ובקשה, אלא שבגודל התפלה זו רגילה שאנו מבטאים בה את מלות התפלה בשפתותינו, תפלה זו נאמרת באמצעות תקיעה בשופר.

לאור זאת נוכל להבין את שובח בלעם את ישראל: בגודל לאמות העולם שביקלתם להתפלל רק בפניהם, לעם ישראל מאזין הקדוש ברוך הוא אף באשר הם מתפללים באמצעות תרועת השופר.

ברכת אברהם מגלה יח א

פבוד בית הכנסת - לך הפחות ככבוד הבית

"מה טבו אהליו, יעקב משפנתיו, ישראל" (כ"ה)

בדרך צחות פרש רבי משה פולק רבה של באניאד:

"אהל" הוא כנוי לבית מדרש, כפיתוח (פראשית כ"ה): "ויעקב איש תם ישב אהלים", ויש לפרש את הכתוב כך: "מה טבו" - פסח טוב היה אלו אהליו, יעקב" - בתי הכנסיות ובתי המדרשות, היו מטפחים ומפארים כמשפנתיו, ישראל" - כפתיים ומשפנתים הפרטיים של ישראל.

וידבר משה'

קריאת שמע בפתח אהל מועד

"והמה בכים פתח אהל מועד" (כה)

בתרגום ונתן פרש שבני ישראל בכו וקראו את שמע בפתח אהל מועד. וכבר תמהו המפרשים מה ענין קריאת שמע לענין מעשה פיניחס?

באר החתם סופר: פיניחס המתין לבני ישראל עד שיקראו את שמע ויסמכו בה גאלה לתפלה, שהרי אמרו החכמים (ברכות ט"ב) שכל המוסף גאלה לתפלה אינו נזקק כל אותו היום. ויש לך רמז בפסוק הבאי: "ויקח רמח בידו" - רמח' הוא רמז לרמח תבות שפפרשת קריאת שמע.

*

באפן נוסף באר השפתי צדיק: ברוש"י על הפסוק הנזכר למעלה מבאר שבשעה קשה זו נעלמה ממשו רבנו ההלכה שהבועל ארמית קנאים פוגעים בו, עד שהזכיר לו פיניחס את הדבר.

לפיכך קראו בני ישראל באותה שעה את קריאת שמע שבברכותיה אנו מבקשים: "והא' עינינו בתורתך", כדי שטמכת תפלה זו ידעו כיצד לנהג.

להתעלות בתפלה ככריה חדשה

"ויפתח ה' את פי האתון" (כ"ב)

"נתן בה כת לדבר כענין ה' שפתי תפתח' (תהלים נ"א יז), וכל זה היה כדי שימעורר בלעם לשוב בתשובה" (ספורנו).

תמה המשגיח ממיר רבי ירחם הלוי ליבוביץ זצ"ל (דעת תורה ואתחנן): איזה מקום יש להשוות בין בקשתו של דוד מלפני ה' שישלח לו סיעתא דשמאיא כדי שיוכל לעמד לפניו כראוי בתפלה, לבין הנס העצום של פתיחת פי האתון שנמנה בין אותם נסים שנבראו בערב שבת בין השמשות?

באר הגאון רבי חיים קמיל ראש ישיבת אפקים: אכן כן! מדברי הספורנו התחדש לנו כי באמצעות הכנה נכונה לתפלה, יכול כל אדם לחולל בקרבו בכל יום נס שהוא בבחינת פתיחת פי האתון - להתרומם ממצב של אדם שאינו ראוי להוציא תפלה מפיו, לאדם שנתן בו כת לדבר עם מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו. לכן השווה את פתיחת פי האתון לבקשה שמבקשים אנו קודם התפלה: ה' שפתי תפתח.

עבודת חיים עמי קנד

קדיש יתום מן התורה - מניין?

"תמות נפשי מות ישרים" (כ"ג)

דרש רבי חיים מפרדבורג אחי המהר"ל מפראג: "תמות נפשי מות ישרים" - בלעם התאנה למות כמיתתם של ישראל, שבניהם מעלים את נשמתם אחר הפטירה באמירת קדיש יתום שאחריו עונים עשרה מתפללים את השבח הנשגב: "הא שמיא רבא מברך".

אמן הופכת קללה לברכה

"ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" (כ"א)

כתב בספר 'הגן ודרג משה' (ליום א'): "וכשםברך... מחיב לברך בקול רם כדי שתברו יענה אמן. ואם יעשה כך אזי אם חס ושלום נגזרה עליו קללה, אזי מהפך הקללה לברכה".

רמז לדברים נוכח למצא בפסוק זה: כידוע בקש בלעם לקלל את ישראל בחלקים הזמן הקצר שבו הקדוש ברוך הוא כותב בכל יום. כיון שבזמן זה נתן להספיק לומר רק מלה אחת, בצה בלעם לומר: 'כלם', אלא שהקדוש ברוך הוא הפך זאת למלך' שנאמר: "ותרועת מלך בו" (ע"ד ב, ובתוס' ד"ה רוע).

והנה, המלים 'כלם' ומלך' הן בגימטריה 'אמן' (עם הפולק), מכאן שגניתי אמן הופכת את הקללה לברכה, כדברי בעל ספר הגן.

אראנו לפאות עמי נד

ענין זה נרמז במלה 'ישרים' - ראשי תבות 'י' (ששרה) 'הא שמיא רבא מברך'.

אגרת הטייל ע"פ טייל בפרדס'

תשובה מבטלת את הגזרות

"לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה" (כ"ב ט)

בדרך רמז פרש רבי אברהם אבא הערצל מגיד מישרים דפרשבורג:

בלק התבונן במלחמת יעקב ובני שכם

"וירא בלק בן צפורה את כל אשר עשה ישראל לאמורי" (כ"ב)

יש לדקדק בלשון הכתוב שלפנינו: מדוע לא נקט הכתוב וירא יעקב בלק? ומדוע לא נאמר בלשון רבים: 'את כל אשר עשו ישראל לאמורי'?

באר הגר"י זק"ר: ידוע ומפורסם הוא מנהגם של מלכי ימי קדם, שמתיר היה מנח על שלחנם ספר דברי הימים: שבו נכתבו כל קורות העמים מימי אבות אבותיהם. וזהו שצאמר כאן: "וירא בלק" - בלק התבונן בספר דברי הימים שהיה מנח לפניו. "את כל אשר עשה ישראל לאמורי" - את אפן מלחמתו של יעקב (הפגינה ישראל) כנגד בני שכם, שעל אף שהוא ובני ביתו היו מתי מעט ונהלו מערכה כנגד אמה שלמה, בכל זאת נצחו בה.

בהתבוננו במעשה זה הבין בלק כי הצלחתם של יעקב ובניו לא באה מכות ורועם, אלא בכת התפלה. כפי שדרשה הגמרא (ב"ב כ"ג א) על הפסוק (בראשית מח כב): "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשת" - "חרבי זו תפלה, קשת זו בקשה". כיון שראה כן החליט להתחכם ולהשתמש אף הוא בנשק זה כנגדם, ולמשרה זו קרא לבלעם הרשע שכחו היה בפיו כדי שבכת פיו ירעי את המלחמה לטובת בני עיזון.

כח התפלה תלוי בהכנה שקדמה לה

"וירא בלק... את כל אשר עשה ישראל לאמורי; וירא מואב מפני העם מאד כי רב הוא" וישלח מלאכים אל בלעם בן בער... לקרא לו לאמור" (כ"ב ב-ג: ה)

מוסר נאה על מעלת ההתכוננות כראוי לתפלה דרש הרב הקדוש בעל 'תפארת שלמה' מראדומסק מפסוקים אלו:

כשהבין בלק בעבדה שבני ישראל מתפללים כנגדו ונענים, ואלו הוא אינו נענה ורחוק ה' מישועתו, עמד וחקר את פשר הדברים, עד שהבין כי ההבדל בינו לבין בני ישראל נעוץ ב: "כל אשר עשה ישראל לאמורי" - בהכנה הראויה שעושים הם קודם אמירת התפלה, כלשמתקדשים ומטהרים לפניו, ומתכוננים לקראתה בתשובה ובמעשים טובים.

כאשר התבונן בדרך ודברו ודברו "כי רב הוא" - רב כחה של עבדה זו כדי לרומם ולנשא את תפלתם עד שמי שמים ואין ביכולתו להתמודד כנגדם, אלץ לשלח שליחים לבלעם בן בער "לקרא לו לאמור" - שיתפלל הוא כנגד בני ישראל. זאת משום שבלעם היה גדול בעיניו ומשפך סבור היה כי יוכל לחבל בתפלתם, ולהושיעו באמרי פיו.

כח הפה שיה לישראל בלבד

"ויתרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו" (כ"ב כג)

"כך אמר לו (הפלאה): הפה נתן ליעקב, שנאמר: 'הקול קול יעקב'... (פראשית כ"ב), והאמות כלם - בתרוב חיהם. ואתה תחליף אמונתך ותבא עליהם בשלחם, אף אני אבא עליהם בשלחן לך כתיב: 'וחרבו שלופה בידו' (במ"ד כ"ו).

את מקור דברי המדרש באר בארץ יוסף (שם): שלא כפי שלהלן (פס' לא) נכתבה המלה 'שלפה' בכתוב חסר, בפסוק זה נכתבה בכתוב מלא: 'שלופה'. מכאן למד המדרש כי המלאך התפון לומר בזה לבלעם 'שלופה' - כלומר, כת הפה שיה ליעקב, ואין לה רשות להשתמש בו כנגדו.

"ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" (דברים כ"ו)

"והשחרר... מחיב לברך בקול רם כדי שחברו יענה אמן. ואם יעשה כך, אזי אם חס ושלום נגזרה עליו קללה, אזי מהפך הקללה לברכה".

(ספר 'הגן ודרג משה' ליום יא)

ברכות השחר בחברותא - סגולה בדוקה לשמירה ולברכה.

באי"ל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"אגליון 158.
שנה ג'
פרשת בלק
שנת תשע"ו

להערות, הארות והוספות על הענינים הנכתבים בעלון, לתרומות והנצחות, נא לפנות ל: 0527680034@okmail.co.il או ל: 0527680034 בין הסדרים. או בת.ד. 5397 ירושלים, או בפקס 0722164414 ולציין עבור מערכת עלון כאיל תערוג

פניני הפרשה

להיפך דאפי' מבלעם הרשע אינו נוטל מה שזיכהו, ועדיף לשנות הנהגתו ולא לזעום באותם ימים, הרי רואים את דרכי ה' שאפי' כשהוא משנה הנהגתו הוא אינו משנה מה שנוגע לאחרים, ואפי' שהוא רשע ורוצה לנצל את הזמן הזה לקלל הוא לא לוקח ממנו.

וזה מוטל עלינו ללמוד מזה, עד כמה שלא לקחת מהשני, וכ"ש שלא לפגוע באחרים, הקב"ה רוצה שאדם ילך בדרכיו, אז גם זה צריך לדעת, דאפי' אם צריך לעשות דבר, יעשה לעצמו ולא יפגע בזולתו, וזה בדיוק להיפך ממה שאנשים עושים, דדבר ראשון זה לפגוע באחרים, אבל לעצמו הוא רוצה שישאר, אבל הקב"ה עשה צדקה מיוחדת שלא כעס באותם ימים, וזה אנחנו צריכים ללמוד לא לפגוע באחרים שזה שוקל יותר מהכל, ואם אדם יתנהג כך, יש לקוות שזה יגרום בכללות שישתנה מבט האדם איך להתנהג עם אנשים, וזה יהי' תועלת גדולה מאוד, כי אם זה יהי' כראוי גם החלק של בין אדם למקום יהי' כראוי. מצנינו בשבת (ל"א א') דכשהגוי שרצה להתגייר בא להלל ורצה ללמוד את כל התורה כשעומד על רגל אחת, א"ל מאי דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושא היא זיל גמור.

והנה הלל לא אמר לו שיקיים איזה מצוה של בין אדם למקום, וכגון קריאת שמע שזה דבר גדול מאוד לקבל עומ"ש, **אלא א"ל מאי דעלך סני לחברך לא תעביד**, כיון שזה העיקר שעל ידו הכל יהא טוב, בודאי צריך לקיים את כל התורה, אבל המפתח של האדם להיות טוב צריך להתחיל בבין אדם לחבירו, וכאן הקב"ה בעצמו הראה לנו עד כמה שלא לפגוע בזכויות של אדם, ואם אדם ילך בדרך זה גם התורה והתפילה יהא הכל על הצד היותר טוב, והקב"ה יעזור שכל אחד ישתדל ללמוד מזה, וע"י זה אפשר להיות עובד ה' אמיתי. (ימלא פי תהלתך ימים נוראים שיחה "חומרת הפגיעה בחבירו")

פלא גדול

ויבא אלקים אל בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך (בלק כב, ט) איתא בתנא דבי אליהו (פכ"ח) נאמר ויבא אלקים אל בלעם לילה וגוי (במדבר כב, כ), היה לו לומר לפניו, רבון העולמים לא איש אתה שתכזב, ולא בן אדם אתה (שתגלה) [שתכלה] מעשה ידיך, הללו חביבין בני חביבין, בני אברהם יצחק ויעקב שעשו רצונך, והוא לא עשה כן, אלא שמח שמחה גדולה והשכים ללכת מיד, שנאמר וישכם בלעם בבקר ויחבש וגו', ויחר אף אלקים כי הולך הוא וגו' (שם כ"א וכ"ב), אמר הקדוש ברוך הוא, ראו זה שיודע בי שאני מכיר בלב כל אחד ואחד, עכשיו הלך לקלל את ישראל, לכך נאמר ויחר אף אלהים כי הולך הוא.

ואמר רבנו שבאמת הענין פלא שהרי בלעם היה נביא וידע שהקב"ה יודע כל תעלומות והנסתרות, ואיך היה סבור שאין הקב"ה יודע מחשבותיו, **אלא שכך טבעו של בעל מדות מושחתות שאינו עושה אפילו כדי ידעתו הפשוטה**. (פי' משנת אליהו על תנא דבי אליהו להרה"ג ר"כ שליט"א עמ' תכ)

לא לוקחים מאדם דבר שניתן לו

מה אקב לא קבה א-ל ומה אזעם לא זעם ה'. (בלק כג, ח) ידוע שיש הרבה מצוות שאנשים מזלזלים בהם, יש מצוות של בין אדם למקום ויש מצוות של בין אדם לחבירו, ומיד לאחר בריאת העולם קין והבל נכשלו בחטא של בין אדם לחבירו ע"י קנאה, ועל דור המבול כתוב בסנהדרין (ק"ח א') שלא נחתם גז"ד עד שפשטו ידיהם בגזל, ובכל הדורות רואים שהחלק הזה יותר קשה לאדם, ונכשלים בזה יותר.

בברכות (ז' א') אמרין עה"פ וקל זועם בכל יום, וכמה זעמו רגע, וכמה רגע, אחד מחמשת רבוא ושמונת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה בשעה, וזו היא רגע, ואין כל בריה יכולה לכיין אותה שעה חוץ מבלעם הרשע דכתיב ביה ויודע דעת עליון, השתא דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע, אלא מלמד שהיה יודע לכיין אותה שעה שהקב"ה כועס בה, והיינו דאמר להו נביא לישראל עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו', מאי למען דעת צדקות ה', א"ר אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט, והיינו דקא"ל בלעם לבלק מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה', מלמד שכל אותן הימים לא זעם.

והנה מש"כ קל זועם לכאורה זה סתירה, שהרי זעם זה דבר לא טוב, וקל כתוב בספרים (ע"י בס' שערי אורה) שזה מורה על מידת החסד הכי גדולה, דבחסד יש ג"כ מדרגות, וקל זה המדרגה הכי גדולה של חסד, ובמה שהקב"ה זועם יש חסד, וכמש"כ (פרשת בראשית א' ל"א) והנה טוב, ובמד"ר (ט' ה') כתוב דהיינו המות.

והטעם שזה 'טוב' כיון שזה סיבה אנשים מתעוררים לעשות חשבון במעשיהם ולא לחיות בלי התבוננות, וכמו כן ע"י הזעם שיש עונש יש בזה חסד גדול, וא"כ הזעם שהקב"ה זועם זה חסד, אבל בלעם הרשע רצה לנצל את הזמן הזה של הזעם לקלל את ישראל.

והנה להקב"ה יש הנהגות שמנהיג בהם את העולם, והוא הנהיג שבכל יום יהא רגע של זעם, אבל הרי ביכלתו לשנות הנהגה, וכמו דשינה את הנהגה הרגילה שזועם בכל יום, דבאותו זמן שרצה בלעם לקלל הקב"ה לא זעם, ה' ביכלתו לשנות שבאותו יום בלעם לא ידע לכיין את אותו רגע, שהרי גם זה הנהגה שהקב"ה מנהיג את העולם, שנתן אפשרות לבלעם לדעת את אותו רגע מה שאחרים לא יודעים, ולמה הוא שינה את הנהגה זו ולא את זו?

אלא משמע שהקב"ה לא לוקח מה שזיכה לבן אדם, בודאי שהוא יכול לקחת אבל אינו רוצה לקחת, דאינו פוגע בזכויות של אדם, שלא לזעום באותו יום הוא עושה, אבל אינו פוגע בזכויות אדם אפי' של בלעם הרשע.

וזה להיפך מדרך בני אדם, דבמה שלא נוגע לאדם הוא יכול להיות טוב, אבל מה שנוגע לאדם יש קנאה ושנאה, אבל הנהגתו יתב' היא

לקראת ימי בין המצרים [שיהפכו לטובה בב"א] אנו מבקשים מכל מי שיש בידו ד"ת בהלכה ובאגדה או הנהגה על עניני בין המצרים ות"ב ומגילת איכה ממרן רבנו שליט"א. או הערות והארות על הנכתב בשנים שעברו בענינים אלו שיואיל להעבירם בהקדם למערכת לזיכוי הרבים

ענין בפרשה- בית כנסת

מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל

כבר כתבנו מדברי רבנו בגליון פר' תרומה תשע"ד על עניני בית הכנסת, וכאן נביא עוד כמה ענינים.

מקדש מעט

שיחת רבנו בחנוכת בית הכנסת שע"י קהילת "שערי תבונה" רמות א'
ירושלם- אור לכ"ד תשרי תשס"ב

הגמ' אומרת במגילה (דף כ"ט א') על הפסוק ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, זה נקרא "מקדש מעט". אחרי שבית המקדש חרב בעונותינו הרבים, נשאר מקדש מעט, ומה זה המקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל.

היה במשך זמן גלותינו, המון בתי כנסיות ובתי מדרשות, שהיה שם כל "הלב" של כלל ישראל, קול תורה ותפילה הי' נשמע בכל הבתי כנסיות ובתי מדרשות, ולדאבונינו בשנים שבין ת"ש – תש"ה הכל חרב. יש מקומות ששרפו! יש מקומות שהחריבו בהם ע"י שועשים בהם דברים שזה בניגוד לבית הכנסת כמו קולנוע, מגרש ספורט, וכהנה כל מיני דברים שחיללו את הבתי מקדש מעט רח"ל.

לדאבונינו ביחד עם כל ישראל החריבו את הבתי כנסיות ובתי מדרשות. וברוך השם שחלק מכלל ישראל זכה להשתקם בארץ ישראל, ולבנות שוב את הבתי כנסיות ובתי מדרשות, ושוב לעשות מקדש מעט. עד שהקב"ה ירחם ויהי המקדש האמיתי. המקדש לא "המעט" אלא המקדש "הגדול" אבל בינתיים בונים ב"ה מקדש מעט.

אבל המקדש מעט יש לו קצת דינים של בהמ"ק יש איסור נתיצה. כמו שאסור לנתוך מאבני בהמ"ק ואבני המזבח, ככה יש ג"כ דין בשו"ע (סי קנ"ב) שאסור לעשות משהו שמחריב את המקדש מעט, אפי' לא חורבן ממש, אלא אפי' לקחת משהו מבית המדרש יש דברים שאסור, וכן לשנות משהו שבנו במקדש מעט ואפי' עד כדי כך שיש דיון (עי' ביאור הלכה שם) אם מותר להוציא את המטלטלין, הכסאות והשולחנות של הבית המדרש, ועכ"פ בבחינה מסוימת זה כעין מקדש, רק מקדש "מעט".

א"כ צריך להיות לפי"ז ג"כ כלל מה שיש במקדש האמיתי, במקדש הגדול. צריך להיות גם במקדש מעט. ובמקדש האמיתי ידוע שלא הי' סתם שכל אחד השתתף בממונו, כמו שכתוב בפסוק כל איש אשר ידבנו לבו, ואמנם נדבו זהה תכלת וכו' כל הדברים האמורים בפרשת תרומה. וזה הי' ממון, שנתנו כל אחד, אבל חוץ ממה שהי' ממון הי' ג"כ "הלב" שלהם, ולכן הלב של כלל ישראל הי' בבית המקדש.

ולא הי' כמו בשאר דברים, למשל כשאחד בונה בית. בשעה שהוא בונה את הבית אין שום חילוק מה הוא התכוין, העיקר שיש בית, שאפשר להיות שם ואפשר להשתמש בו את השימוש מה שבו אדם צריך, ואם רוצה שימוש אחר, משתמש שימוש אחר.

אבל לא כן הבית המקדש ולא כן המשכן, זה היה עשוי עם "הלב" של כלל ישראל, ואם הי' הלב של כלל ישראל לא דוקא בזמן שעשו אלא גם בהמשך, כל זמן שהלב של כלל ישראל הי' טוב, הי' שייך לבנית המשכן לבניית המקדש אז הי' קיים, אבל אם ח"ו כלל ישראל ירד, ולא הי' הלב שלהם בדרגה כמו שצריך להיות לבנות מקדש לבנות משכן, אז הי' חלילה וחס החורבן.

והמקדש שלנו המקדש מעט, ג"כ צריך להיות כעין זה. כדי שהמקדש יתקיים, שהמקדש מעט יהי' בו התועלת שצריך להיות ממנו, צריך להיות באותו מדרגה. שבזמן שבונים בונים אותו לשם מקום שיתפללו שם, שיהי' לימוד התורה, שיהי' ליבן של ישראל לאביהם שבשמים, ובלי זה אין לו ערך! הוא סתם בית!

בית זה לא מקדש מעט. וכמו המקדש האמיתי כך גם המקדש מעט צריך להיות עם לב של כלל ישראל. לכל הפחות אלה שמשתתפים בו, אלה שישדו אותו, אלה שבנו אותו, צריך להיות "הלב" שלהם שם.

ובמה הלב שלהם שם, במה? חוץ ממה שכל אחד צריך לעשות את הדברים שבין אדם למקום אבל צריך ג"כ שיהי' בין אדם לחבירו.

אם יש בית כזה שיש שנאת חנם, או מחלוקת, או חלילה וחס מהדברים האלה, אז המקדש לא קיים, זה לא מקדש מעט! זה חלילה וחס להיפך ממקדש. וזה צריך להיות לא רק בשעה שבונים, רק כל הזמן.

ויש לפעמים שדוקא במקומות קדושים השטן עושה את כל השליחות שלו. הוא רוצה לעשות פירוד הלבבות, בין איש לרעהו, ארם אחד נפגע על דבר קטן שהוא חושב שפגעו בכבודו, ועי"ז יש ריב, יש מחלוקת,

ואז חלילה וחס זה לא מקדש! הבית מאבד את הצורה של המקדש. והוא ההיפך ממקדש, ואז ח"ו יש סכנה גדולה אם הוא יכול להתקיים. לכן הדבר העיקר מה שצריך לדאוג, שכל אחד ישתדל עד כמה שאפשר, לתת "מלבו" למקום המקדש, שהלב שלו יהי' מאוחד, עם כל האנשים שמתפללים בו, שלומדים בו, ושנמצאים בו. ואז יהי' המקדש המעט ישמש את תפקידו מה שצריך לשמש.

ולכן זה הדבר מהעיקרים מה שרואים לדאבונינו בכמה מקומות, שיש ריב דוקא במקום הקודש, "מקום המשפט שם הרשע" מקום הקודש שהי' צריך להיות דוקא כולם באהבה ואחוה, יש חלילה וחס ריב!

וזה צריך להיות כל אחד מהמשתתפים, להיות לבם באחדות, ובזכות הזה הקב"ה יעזור, שזה יתקיים הרבה הרבה שנים, וימצא מזה תורה ויראת שמים, ושהאנשים שיתפללו בו, שיכנסו בו, יתחזקו בתורה, ביראת שמים, יתחזקו בכל הדברים של רוחניות.

ועד כדי כך עד כמה צריך להיות הלב של כל אחד ואחד, כמו שמצינו שבית המקדש חרב על שנאת חנם, ומה זה שנאת חנם אומר רש"י בשבת דף ל"ג, **אם על פי דין אין חיוב לשנוא אותו, זה נקרא שנאת חנם!** ולדאבונינו יש מקומות שנכשלים בזה, והדבר הזה הוא מהעיקריים כמו שכבר הזכרנו.

ולא באתי לתבוע חלילה מאף אחד, אלא אדרבה רוצים שכולנו נגיע לדרגה כזאת וכל אחד ירגיש שיש שמחה בלבו אם יש להשני טוב. אם יש לכל יהודי טוב, בפרט יהודי שקרוב אליו, שירגיש שמחה, ועי"ז נהי' אהבת הבריות, אהבת איש לרעהו, אז מקיים במשך הזמן שיהא במקום קדוש כזה דבר לא רק להיפך משנאה אלא יהי' "אהבה". אז המקום הזה יתקיים, ונזכה עי"ז במשך הזמן לזכות למקדש האמיתי לא רק המקדש מעט. אלא המקדש הגדול, שעל ידי זה יהי' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכולם יהיו מאושרים. (ימלא פי תהלתך עניני ציבור)

כנס "מורא מקדש"

בבהכ"נ דברי שיר-ב"ב אור לכ"ט אב תשס"ב

בדבר גודל הענין להיזהר שלא לדבר דברים בטלים בבית הכנסת ובית המדרש, ידוע מה שכתוב בספרים ובזוהר הקדוש (תרומה קלא ע"ב) איזה עונש גדול רח"ל יש אם מדברים דברים האסורים ודברים בטלים בבית הכנסת ובבהמ"ד, וכמדומה שכתוב (שער הכונות ד, ב) על האר"ז"ל שהי' נמנע מלדבר אפי' בדברי תורה בבהכ"נ. ורק ללמוד ממש הי' לומד אבל לדבר הי' נמנע מחשש שמא יבוא לדברים בטלים. וא"כ מה צריך להוסיף?!

וכן ידוע שבעל התוס' יו"ט עשה מי שבירך מיוחד למי שנזהר בזה. וא"כ מה צריך להרבות בדברים?

והרי בלימוד התורה התיבות מה שבו אדם מדבר הם קדושים, אך ע"י דיבורים שלא כדין מטמאים אותם. ולפעמים מצד אחד הוא אומר דברי תורה אבל זה הולך רח"ל לקטרוג, יש ע"ז קטרוג ולוקחים את התיבות ומטמאים אותם.

ממילא בודאי שצריך כל אחד להתחזק, ולראות לא רק לחזק את עצמו אלא גם לעורר את השני שישתדל עד כמה שאפשר לדבר רק דברי תורה!

ובודאי בזכות זה הקב"ה יעזור שכלל ישראל ינצל מכל הצרות, מה שכיום לדאבונינו לא חסר צרות. יום יום נהרגים יהודים, יש קטרוג גדול! ובודאי אם נתחזק בדבר זה זה יציל הרבה מאד.

והקב"ה יעזור באמת שכל אחד מאתנו יתחזק בזה, ועי"ז ינצל מהרבה צרות. ונזכה לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן.

לא לדבר בבית כנסת

בקבלות של רבנו שליט"א לפני ר"ה תשנ"ח נמצא בא' הקבלות, שלא לשוחח שיחת חולין בבית כנסת.

ובאמת בדרך כלל כשהיו מדברים עמו בבית כנסת בשיחת חולין לעצה ותושיה היה משתדל לצאת מבית מדרש ורק אז מדבר עמו.

גדר תנאי בבית כנסת

בבא בתרא דף ג' ע"ב תוד"ה ועי"ל לפוריאי, מבואר בתוס' דהא דאמרינן דבתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשויות יש בזה ב' פירושים,

א' של רש"י ועודן בבנין מותר לאכול ולשתות ולהכנס מפני החמה ומפני הגשמים, ולשיטת הר"י התנאי הוא דלאחר שיחרבו יהא מותר לעשות מהם מה שירצו חוץ מקלות ראש.

הנה צ"ב מה מהני תנאי כיון דהקדושה אוסרת לאכול ולשתות, מאי מהני תנאי להתיר כל הדברים האלה ואיך יש לעשות חצי קדושה? ולא משמע לומר דמה דנאסר מפני שיש לאנשים כח לאסור ע"י הקדושה וכשלא מתנים בפירוש דאין מתכוונים לאסור מתפרש דזה בכונתם, ולכן יכולים לומר דאין כונתם להקדיש ולאסור לאכול ולשתות דהא לא מצינו שבכח אנשים לחדש שבמקום הזה יהי אסור לאכול ולשתות ולהכנס בחמה, וע"כ שזה דין בקדושה שחל על הביהכנ"ס מעצמו בלי שיקדישו לאסור וא"כ מה מהני התנאי?

והנה בהקדש לקדשי מזבח או קדשי בדה"ב, לא מצינו שיכול להתנות לגבי דבר מסוים שיהי מותר להשתמש, ולמה כאן יש כזה דבר?

אמנם גם שם צ"ע מה מהני לב ב"ד מתנה בכמה דברים, ולשיטת הר"י קשה טפי דהא מה דאסור גם בחורבן כל הדברים הא ודאי זה ממילא מחמת קדושתן כשהיו קיימין דלכן גם בחורבן נשאר דין קדושה ואיך יועיל תנאי לענין שלא יהי אסור בחורבן דאיך יפקע הקדושה, ובפרט כיון דקלות ראש נשאר אסור הרי דלא יפקע גם אז הקדושה לגמרי ואיך זה יהי אז קדושה לחצאין.

ובאמת מצינו לענין עיבוד לשמה דמועיל תנאי לעשות דברי חול יעו"ב באו"ח סי' מ"ב וגם זה צ"ב וי"ל. (אילת השחר ב"ב ג, ב)

חנוכת בית הכנסת

שיחה בחנוכת בית כנסת דרכי איש שע"י קהילת ישועות דוד באחוזה ברכפלד.

ידוע שאינו דומה דבר שנעשה ביחיד לדבר שנעשה בציבור, חז"ל הרי אומרים על הפסוק ויקרא כ"ו ח' ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו וגו' והובא ברש"י שם וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדפו, אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה, ויש גירסא למרובין העושין את המצות.

זאת אומרת ההבדל הוא כ"כ גדול שבמקום שחמשה יכולים לרדוף רק מאה אנשים שזה פי עשרים, ואם כן מאה היו צריכים לרדוף רק שני אלפים, אך הם ירדפו פי מאה היינו רבבה כי זה לא דומה אם מרובין עושין את התורה מרובין עושין את המצות שזה הרבה הרבה יותר.

וזה לא מדובר דוקא כשכל האנשים האלה נמצאים במקום אחד, רק בכללות אם בכלל ישראל יש הרבה עושי מצות הרבה לומדי תורה, הזכות היא הרבה יותר גדולה באופן יחסי הרבה יותר ממה שאם עושים קצת אנשים.

אבל יש עוד דבר, במקום שנמצאים הרבה אנשים יש ענין של ברוב עם הדרת מלך, ועל זה יש בגמרא בהרבה מקומות ונעמוד על מקום אחד.

המשנה אומרת ביומא דף ס"ח ע"ב הרואה כהן גדול כשהוא קורא, אינו רואה פר ושעיר הנשרפין, והרואה פר ושעיר הנשרפין אינו רואה כ"ג כשהוא קורא, ולא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ומלאכת שניהם שוה כאחת פ"י שהכהן גדול קורא בפר' אחרי מות אך בעשור לחודש, והיה גם מצוה של פר ושעיר הנשרפים ומי ששומע את הקריאה אינו רואה את שריפת הפר ושעיר ולא מפני שאסור, אלא שאי אפשר כיון שבאותו זמן של קריאת התורה יש את שריפת הפרים.

והגמ' בדף ע' ע"א שואלת פשיטא שאין איסור ללכת מזה לזה, ומאי קמ"ל שאין איסור מתרצת הגמ' מהו דתימא כדריש לקיש דאמר ריש לקיש אין מעבירין על המצות, פ"י שהי' הוה אמינא כיון שעוסק במצוה כששומע הקריאה יהי' אסור לו לעזוב את מקום הקריאה כדי ללכת לראות את השריפה, או מי שרואה את השריפה יהי' אסור לו ללכת לשמוע את הקריאה כי אסור להעביר על המצות קמ"ל שזה מותר, ומפרשת הגמ' מאי מצוה איזו מצוה יש בזה, ברוב עם הדרת מלך בזמן שרואים את שריפת הפר או את הקריאה של הכה"ג מתקיים ברוב עם הדרת מלך.

ולכאורה מה זה שריפת פר הרי באמת אין בזה מצד עצמו כלום שורפים פר ותו לא, אבל כיון שיש מצוה התורה אמרה לשרוף את הפר אז בזמן שעושים את זה יש הדרת מלך בזה מתכבד כבוד הקב"ה בזמן שרואים מצוה שנעשית בציבור, דבר כזה הוא הדרת מלך, ועל זה אומרת הגמ' שהי' סברא שאסור לו לעבור משם מפני שאין מעבירין

על המצות, קמ"ל התנא שאין בזה איסור ומפרש רש"י למה באמת מותר דלאו מעבר הוא מאחר שאינו עוסק בה.

זאת אומרת שנתחדש דין מתי יש דין אין מעבירין על המצות רק בדבר שעושים, אבל כאן שאדם עומד ורואה ולא עושה שום דבר על מצוה כזאת לא נאמרה ההלכה שאין מעבירין על המצות, עכ"פ רואים כי היות שזה מצוה אם זה נעשה בציבור יש בזה הדרת מלך, ובלי מצוה אם ישרפו פר לא יהי' בזה שום דבר, אבל כאן עושים מצוה וכשמתקיים מצוה בציבור אפילו בדבר שלכאורה זה לא כלום, אבל אם הקב"ה אומר לעשות את זה והציבור עושה אז בזמן שנעשה הדבר שהפר נשרף יש ענין של ברוב עם הדרת מלך, ומה זה הדרת מלך כרגיל כשהיו מכתירים מלך היה כל העם מרגיש את השמחה וכך היה בכל הדורות, וגם היום יש בבחינה מסוימת כשמתקיים איזה אדם למשהו אנשים מאד שמחים וחוגגים את זה **וכך יש שמחה גדולה במצוה שנעשית ברוב עם וזה הדרת מלך.**

ובדרך כלל אדם שבא לכזה מקום הוא לא מרגיש מה שקורה, אנשים לא יודעים איך שמתגלגלות מצוות והוא יכול לרכוש מצוות עד בלי סוף רק צריך קצת שימת לב, הנה למשל בני אדם שמתפללים בציבור יודעים שיש חילוק בין ציבור ליחיד, ויודעים שיש מצוה יותר כשנעשה בציבור אבל לא יודעים עד כמה זה חשוב. המשנה ברורה בס' קכ"ה מביא בשם ספר היכלות וז"ל: כי כתבו בשם ספר היכלות ז"ל ברוכים אתם לד' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישים ואומדים קק"ק ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבית תפלתם ונושאים עצמם למעלה, **כי אין לי הנאה בעולם**

כאותה שעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם, באותה שעה אני אוהב בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר זכותם, וממהר גאולתם. עכ"ד המשנה ברורה. והיינו שבזמן שכלל ישראל אומרים קדושה הקב"ה מסתכל אליהם, ויש כ"כ שמחה להקב"ה באותה שעה בזמן שעושים הדרת מלך, א"כ יכולים לראות האיך זה כשמתקיים מצוה בציבור ויש הדרת מלך והיה צריך להיות מלא בשמחה כשהוא רואה שכבוד שמים מתרבה שעושים דבר לכבוד שמים, ואותו הדבר אם אחד רואה כשהציבור אומר קדיש קדושה אמן יהא שמיה רבא כל הדברים שאומרים יום יום היה צריך בזה שמחה על שמכבדים את המלך.

זהו מה שאנחנו צריכים ללמוד, וגם כאן בשמחה זו יש הדרת מלך שמתקיים מצוה בציבור, שחלק מכלל ישראל שמח שנחך מקום שיוכלו לקיים בו מצוות ציבוריות לימוד התורה וקיום המצות ותפילה אמן יהא שמיה רבא כל אלה הדברים שמהדרים את המלך וזוהי שמחה גדולה.

אבל צריך לשים לב על זה כי אם אדם לא שם לב והוא בא סתם לשם סקרנות, אין מזה תועלת רק אדם שידגיש את זה צריך להכניס שמחה בלבו שכאילו מכתירים את המלך וזה כל אחד צריך לקחת מכאן, ולכאורה מאי קמשמע לן אבל אליבא דאמת בחיי יום יום הי' צריך להרגיש שמחה, ובמשך היום היה צריך להיות מלא עם שמחה בזמן שאומר אמן יהא שמיה רבא בזמן שאומר קדושה, בזמן שעושה כל הדברים שבציבור היה צריך להיות לו שמחה גדולה שרואה האיך שנתרבה כבוד שמים, והקב"ה באמת יעזור שכל אחד ואחד יתחזק בזה, לראות בכל דבר ודבר שנעשה בציבור כבוד שמים וימלא כל לבו בשמחה עד שיצא אחרי התפילה מלא בשמחה שזכה להיות ברוב עם הדרת מלך, וכל אחד ואחד ישתדל מה שיותר להכניס בלבו על שכבוד הקב"ה מתרבה, וכעת ברוך ד' אנחנו רואים שעושים שכבוד שמים יתרבה על ידי שעשו בית הכנסת וכל הציבור משתתף בזה יש בזה משום ברוב עם הדרת מלך, וכל אחד צריך להיות שמח שזוכים שכבוד שמים מתרבה, ויש ע"ז מאד לשמוח וגם ע"ז שיש אנשים שעושים את זה ומשתדלים שיתרבה כבוד שמים והקב"ה יעזור לכולם שיזכו לקיים עוד מצות עוד הדרת מלך עד שכל אחד יזכה לעלות מאד ע"ז שירגיש שמחה על שכבוד שמים מתרבה ואז כל אחד יתרומם, וצריך להרגיש שהוא מתעלה וע"ז שירגיש עליה כל אחד יזכה ברוחניות ובגשמיות יהיה מאושר ויזכו לגאולה האמיתית במהרה בימינו אמן סלה.

מכתב לחנוכת בית הכנסת

בס"ד. לכ' קהילת ... יצ"ו

שמחתי לשמוע שזכיתם להקים בית כנסת בו כל אחד יכול לשפוך שיחו ותפלתו וליחד לבלבו עם קונו, ביחד עם בני תורה האהובים מאד בעיני השי"ת. ומאד ראוי שהמקום קדוש זה לא יתחלל ח"ו ע"י דיבורים המתנגדים לקדושה, וישמש רק לדיבורים ודברים שבקדושה ויהי נועם הי' עליכם, וגם הספר תורה שזכיתם להכניס לקרוא בה כמו שאמרו שכמו שניתנה במורא ברתת ובזיע לכן יהא ניכר מורא שמים וכובד ראש, ויה"ר שיתקדש שם שמים במקום זה.

הכ"ח.

יום היארצייט של מרנא הגאון רבי אריה לייב עפשטיין זצ"ל בעל האור השנים נלב"ע י"ג תמוז תקל"ה

הוצאת ספר אור השנים

רבנו שליט"א טרח והוציא בעצמו לדפוס לפני שנים רבות את הספר אור השנים לר' ארי' לייב עפשטיין בעל הפרדס זצ"ל ספר שהוא אחד משני הספרים הבודדים שקיבלו הסכמה מהגר"א, ובו מביא את ההכנה לפני כל מצווה ומצווה והסביר רבנו שליט"א שהסיבה שהדפיס את הספר היות והוא מועיל ליראת שמים. ורבנו היה הראשון שהדפיס אחרי השוואה את הספר הנ"ל.

וסיפר רבינו שבזמנו היה העתק אחד אצל הרה"ג דוד שמידל שליט"א, ולא היה אפשר להשיגו כאן בארץ ישראל ורבינו הדפיסו מחדש בשנת תשכ"ז.

עוד אמר לי הוצאתי מכספי, כדי להוציא לאור את הספר 'אור השנים', והוסיף ואמר שיש הנהגה משמים שאם אדם מוציא ספרו של צדיק, בזכות זה מוציא ספרים שלו, עוד הוסיף רבינו שאחר זמן רב ראה את הברכה שכתב המחבר בהדקמה לאור השנים מהדו"ב, למי שיייע להדפיס ספרו, וז"ל 'וכל המסייעים לזכות הרבים כאשר כוונתי אליהם **אפרש שיחתי יבקע כשחר אורם יאריכו ימיהם ושנותיהם** השקט ובטח במחניהם יזכו לראות בניהם ובנותיהם וזרעם וזרע זרעם בכל טוב כחפציהם'. בתחלה לא ידעתי מברכה זו. ואמר רבנו בענותנותו דמי יודע אולי מה שהתפרסם ספרו אילת השחר הוא בזכות ברכתו של אותו צדיק.

הדפסה בשנת תשמ"א

בשנת תשמ"א כמה ת"ח רצו להוציאו ספר זה שוב, וביקשו מרבנו שיכתוב הקדמה על הספר, ואכן כתב הקדמה נלהבת (בעילום שמו) לבאר גודל התועלת בהנהגה ע"פ ספר ק' זה, באופן קיום המצוות,

הקדמת רבנו

וכך כתב: ימלא פיניו שבח והודי לשמו יתברך על שהחינו וקיימנו והגיענו להו"ל ספר אור השנים, מהגאון הקדוש ר' ארי' לייב עפשטיין ז"ל אבד"ק דקעניגסבורג. הספר, הוא מנין המצוות מסודר לעבודת האדם מדי יום ביומו, בצירוף אמירה בפה לפני כל עשייה שהוא מזומן לקיום המצווה. והנה עיקר עבודת האדם בעוה"ז הוא בעשיית המצוות, ומקרא מלא הוא בסוף קהלת 'סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם' וכיון שזה תכליתו, מובן מאליו, שכל מה שמרבה בעשייתו הוא עולה יותר ברום המעלות. ואף דהדברים פשוטים לא נתמעט חשיבות הדברים לשנן לנו את זה, כדי לחזק בליבנו את זה, ועל יסוד זה סובב והולך הספר. ומאריך שם רבנו בענין המצוות ונדפס בימלא פי תהלתך (ח"א עמ' ע"ח – ע"ט).

ומסיים: והנה הספר הזה שלפנינו, שכולו בנוי על התכלית הזו, לחזק בלבבותינו ענין המצוות, עשייתם, וזכירתם, להלהיב לב האדם לפני עשייתו, שידע מהו רוצה לעשות, **ולב מי לא יבין שספר כזה נחוץ מאד בכל הזמנים**. בדורות הקודמים חיו הרבה צדיקים, שהי' ניכר מכל אורח חייהם, איך שהם חיים ברוח זה שהמצוות הן נשמת אפם. אמנם ע"י ירידת הדורות נתמעטו מאד הצדיקים, וספר כזה משנה צורך הוא לנו, כי בספרים מסוג זה, במיוחד יש אפשרות לתאר לעצמו עובד ה', **שמכל תנועה נראה עבודתו ליוצרו**, בקיום כל מצווה באהבה ובהתרגשות. נראה להביא ברכה לתוך ביתנו ללמוד ממנו, להרבות במעשה המצוות, גם זכותו של המחבר, יעמוד לנו לזכות להיות מהזוכים ומזכים בקיום המצוות כרצונו יתברך.

ברכת המחבר

ואמר רבינו שליט"א שהסטייפלר זצ"ל אמר שיוסיף לכתוב עוד כמה מילים אחרי מה שאכתוב, אבל לבסוף ראה את הדברים ואמר שאין מה להוסיף.

ענין הספר

רבינו הוסיף שענין הספר אור השנים הוא דביקות במצוות. וכענין שהיה בשנת (תשס"ה) בשעת השתיה בבוקר אמר רבינו בן אדם אם ראשו על כתיפו יכול להיות דבוק בהקב"ה ובקיום המצוות כל הזמן, ואיך? הנה כתוב בספרים דאם אדם חושב בימות החול על דבר מסוים שדבר זה בשבת אסור, מקיים בזה המצווה 'זכור את יום השבת לקדשו', ולפי"ז ה"ה להיפך יכול לחשוב על דבר שזה מותר אף בשבת, וכגון שותה מים עם דבש וחושב לעצמו אם צביעה קלושה זו של דבש נחשב צביעה באוכלין לענין שבת או לא, דסוף סוף המים מקבלים איזשהו מראה, ובכך מרויח מצווה שחשב על שבת, ולא דוקא לענין שבת אלא בשאר דברים נמי וכגון שאוכל מאכל וחושב לו שהוא מאכל היתר ללא חשש ערלה וטבל וכדו', וע"י שמתבונן בזה נעשה דבוק בהקב"ה ובמצותיו, ורק צריך לזה שימת לב.

גליונות רבנו

על הספר של רבנו ציין רבנו הרבה הערות, ובעיקר דברים שצ"ע בכונת המחבר, ואכ"מ, ובתחילת הספר רשם רבנו בכת"י להגיד על כל דבר שכתוב הריני מקבל עלי' בלי נדו'. [ומקורו מדברי האור השנים מ"כ כ"ד].

הערות בדבריו

על הפסוק (שופטים יז, י) 'ושמרת לעשות ככל אשר יורוך' הביא רבנו באילת בשחר: והנה במכות י"ג ב' איתא דהשמר זה לאו ולפי"ז מי שאינו עושה כהוראת ב"ד עובר גם בלאו זה, ואולי משו"ה כתוב ושמרת לעשות ולא כתוב ועשית הרמב"ם והחינוך כתבו שהעובר ואינו שומע בכל זמן לעשות כמצות השופט והחכם הגדול עובר באיסור זה, והמנ"ח מצווה תצ"ו מקשה מנ"ל זה הרי פשוטו של מקרא נראה שמצווה זו נאמרה רק על פסק ב"ד הגדול שיושבים בלשכת הגזית ועליהם נאמר להלן פסוק י"א הלאו דלא תסור עי"ש ובספר אור השנים כתב דכל המבטל מצות עשה דרבנן עובר בלא תעשה ועשה אלו. (אילת השחר שופטים יז, י)

חומר דרבנן

ובאילה"ש שבת כג, א כ' מלא תסור. יל"ע דהרי על לאו לא מברכים ולמה כאן מברכין על קיום לאו דלא תסור? ועיין בסידור אור השנים שכתב דבכל דרבנן יש לאו ועשה לאו דלא תסור ועשה דועשית ככל אשר יורוך ואף שבגמ' כאן לא הביאו פסוק זה צ"ל שהוא אסמכתא. ואמר רבנו בע"פ: ובספר אור השנים כל דבר דרבנן כותב לקיים ועשית ככל אשר יורוך, ול"ת לא תסור, יוצא לפי"ז דיש חומר בדרבנן מדאורייתא דהוה גם עשה וגם ל"ת, ואילו בדברים של דאורייתא היו רק איסור.

ענין לשם יחוד

בענין לשם יחוד וכו'. אמר רבנו עמש"כ בנוב"י מהדו"ק יו"ד סימן צ"ג בענין לשם יחוד. והנה באור השנים לבעל הפרדס כתב לשם יחוד על כל עשיית מצווה, ואדונו הגר"א נתן הסכמה על ספרו ושם לא כותב את השם, ומשמע דבלא אמירת שם טוב לומר לשם יחוד קב"ה ושכינתו, והמנ"ח מצווה תצ"ו מקשה מנ"ל זה הרי פשוטו של מקרא נראה שמצווה זו נאמרה רק על רבנו שליט"א רגיל לומר בליל פסח את נוסח הכוונה של בעל האור השנים לפני כל מצווה.

המנהג להיות ער בלילה

אמר רבנו על מה שנהגו בישיבות כשמגיעים לגיל כ' להיות ערים כל אותו הלילה וללמוד, דמקורו מדברי בעל האור השנים בספרו הפרדס וז"ל קבלתי מרבי המובהק החר"ף והבקי הישיש מוה' יצחק אייזיק זצלה"ה שבליל הנכנס ל"ד שנה משני האדם אחר י"ג שנה שלימות, וכן בליל הנכנס לכ"א שנה אחר כלות כ' שנה שלימות כאשר יסכים האדם בדעתו באותו לילה לעבודת השי"ת ויתעלה כן יצמיח ויעלה והוא בדוק ומנוסה עכ"ל. ואמר רבנו שאם מחמת זה שיהיה ער יפסיד רק סדר א' זה שווה לעשות כך, אבל אם יותר מכך לא כדאי לעשות. [ומרן הגר"ח שליט"א אמר לנו שכשהוא נעשה בן כ' אמר לו אביו הסטיפעלר להיות ער כל הלילה משום דברי בעל הפרדס].

מכתב ברכה מרבנותינו שרי התורה שליט"א

מרן ראש הישיבה הגר"ל שטיינמן שליט"א

ומרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א להוצאה החדשה של ספר אור השנים היצא בימים אלו

בס"ד. חשוון תשע"ו

בואו ונחזיק טובה לידידנו הרה"ג ר"י אוהב ציון שליט"א שמוציא לאור מחדש ברוב פאר והדר את ספרי בעל הפרדס שאנחנו [- מרן הגר"ח ק] מצאצאיו זללה"ה, יה"ר שיקיים בהנ"ל ובכל המסייעים בידו ברכת המחבר זללה"ה יבקע כשחר אורם יאריכו ימיהם ושנותיהם השקט ובטח במחניהם יזכו לראות בניהם ובנותיהם בכל טוב.

חיים קניבסקי

ג"א מצטרף א.ל. שטיינמן

גליון זה מוקדש לרגל שמחת נישואי
בת הרה"ח ר' יעקב יהושע אנגלנדר
ונכדת הרה"ח ר' אליהו אנגלנדר שליט"א
יהי רצון שיזכו להקים בית נאמן בישראל
על אדני התורה והיראה
ולהעמיד דורות ישרים מבורכים

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי וגו'" (כב, כט)

יש לתמוה אחר שראה נס כזה שהבהמה התחילה לדבר איך לא נבהל ולא חזר בתשובה רק נעמד להתוכח אתה כאילו לא קרה דבר (ועי' במדוש שש"י מואב תמהו מאד שלא ראו נס כזה מימיהם). וי"ל שהרשע הזה רצה להראות לשרים כאילו הבהמה רגילה לדבר אתו תמיד והוא מתוכח אתה ומסביר לה כדי שיראו חשיבותו אבל הסוף הי' שהבהמה נצחתו ולא הי' לו מה לענות לה ונשאר בבושה נגד השרים.

(טעמא דקרא)

"הן עם כלביא יקום וגו'" (כג, כד)

וברש"י: לחטוף את המצוות ללבוש טלית וכו'.

ש. מה הכוונה "לחטוף" את המצוות?

ת. אף שיש זמן גם אח"כ, מ"מ משכימין לנץ, וזה נקרא "לחטוף".

צער בעלי חיים

שמעתי מרבינו שליט"א: אם צער בעלי חיים אסור מן התורה (עיין בבא מציעא דף ל"ב), באיזה פסוק הוא נאמר? שאלתי למרן החזו"א ואמר מפרשת בלק דכתיב מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים. (ועי' ספר מורה נבוכים להרמב"ם ובספר חסידים סי' תרס"ו, וברש"י שבת קכ"ח, ב' כתב שנלמד מ"עזב תעזב עמו", ועי' מאירי ב"מ ל"ב, ב').

(דרך שיהא)

עלי שי"ח

"היהדות בגרמניה"

באחד מימי השבוע נכנס אל רבינו אחד הרבנים הגדולים בגרמניה, בעיר פרנקפורט דמיין. אותו רב שליט"א תיאר לרבינו על המצב שיש שם, כשבועים אלף יהודים ורח"ל רובא דרובא שם אינם יודעים מאום ביהדות. לא שבת ולא מילה, לא כשרות ולא טהרה, ממש גוים לכל דבר, ה' ישמרנו. והוא משתדל מאוד לעורר את זיקת היהדות ולהאיר את נצוץ שלהבת התורה בהם. ואכן, כ"ה לאט לאט הוא מצליח להחזיר עוד ועוד יהודים לחיק היהדות. מרן שליט"א: כדאי להמליץ להם לבוא לארץ ישראל. זה עצמו מצוה. לגור פה. מרן שליט"א: אתם יודעים למוז'?

הרב שליט"א: כן. אני מל גם קטנים וגם - ובעיקר גדולים שחוזרים בתשובה. אבל, מאוד מאוד קשה כי גם אלו שמתחזקים ביהדות ומתחילים לשמור שבת, עדיין קשה להם להסכים למילה, כי הם מאוד חוששים מזה. אני מביא להם רופאים גדולים שסיכרו להם שלא יקרה להם שום נזק. מרן שליט"א: דבר גדול מאוד, הלוואי ותזכו כמו יהושע בשעתו, לעשות 'גבעת הערלה'... שתזכו למוז' את כל אלפי האנשים... ואגב (בחיוך), מצד הדין אפשר היה לכפות עליהם למוז', מדין כופין על המצוות... מילה בעל כרחו שמה מילה... אלא שאני לא יודע אם אתם יכולים... הרב שליט"א: אם אמוז' מישוה בעל כרחו, זה יהיה האיש אחרון... כי מיד אח"כ השלטונות ישימו אותי על זה בבית סוהר...

הרב שליט"א: יש לי שאלה שמתעוררת הרבה. לפעמים בני זוג יהודים מבקשים שאסדר להם חופה וקידושין כדין. אלא, שהרמה של הידיעה שלהם ביהדות מאוד מאוד קטנה. והם לא שומרים תורה ומצוות, ובמקרים רבים הגבר אינו מהול. כעת, הוא לא מוכן עדיין למוז' עצמו. האם מותר לסדר לו קידושין, ואז הוא יתקרב יותר לתורה ומצוות ואח"כ אי"ה אצליה לשכנע אותו לעבור ברית מילה?

מרן שליט"א: ערר דינו כגוי לענין הרבה דינים, ואף שהוא תינוק שנשבה מ"מ שימוז' עצמו קודם ורק אחרי זה יתחתן. (ועי' בשו"ת מנחת יצחק ח"ד סי' י' שהביא הוראת הגר"י אברמסקי זצ"ל שלא לסדר קידושין לערל ואע"פ שמן הדין כשר לבוא בקהל מ"מ משום תורת כפיה על המצוות מחויבים שלא לסדר לו וע"ע מש"כ היעב"ץ במגדל עוז נהל הי"ב אות ל"א אע"פ שהרפה היא לבת ישראל להינשא לערל) הרב שליט"א: ואם הוא מבטיח בהן צדקו שבהמשך הוא ימוז' עצמו? בפרט שהוא רוצה בליבו למוז' אלא שהוא מפחד מזה.

מרן שליט"א: 'מפחד' זה לא תירוץ.

ובירכו מרן שליט"א שיהיה בהצלחה ושלא יצא תקלה תחת ידו.

דבר העורך

מה טובו אוהליך יעקב

השבוע נכנסתי אל מרן שליט"א, לצורך ענין פרטי. והנה, אני מבחין כי לפני ניגש אברך רציני וכן עליה שהגיע ממרחק, עם בנו הקטן בן החמש. הבן מחזיק סידור תפילה. והוא ניגש ואומר בהתרגשות למרן שליט"א שברוך ה' בנו הגיע לרגע הגדול, והמרגש, והשבוע הוא קיבל ב'תלמוד תורה' בו הוא לומד, סידור תפילה להתפלל בו. והוא הגיע הנה לקבל את ברכת הרב שליט"א. הילד היה מרוגש ושמח מאוד. התרגשות טהורה של תינוק של בית רבן.

מרן שליט"א התענין לשמו של הילד, ושם אמו, ובידך אותו בחוס, תוך כדי שהוא מסמן לילד להראות לו את הסידור. הילד, כמובן, הביא את הסידור, מרן פותח מעיין קצת ואז אמר לאבי הילד: הסידור יפה מאוד. אבל, על הילד לזכור תמיד: העיקר בתפילה, לשמוע מה שאומרים! שישמע ויבין את פירוש המילות ואז בס"ד תתקבל תפילתו לפני אדון כל.

והדברים מתאימים ביותר לפרשת השבוע 'מה טובו אוהליך יעקב משכנתך ישראל' ואומר התרגום ירושלמי "מה טבין הינון משכנין דצלי בהון יעקב אבוהון ומשכן זמנא דעבדתון לשמי ומשכניכו חזור חזור לכוון דבית ישראל".

בברכת שבת שלום

יצחק זוסטאטס (ב"ב)

דקדוק הלכה

מה אתה חושב כי אחרי שבעים שנה הוא ישנה, ולכן הוא אמר כי אם לא יהיה עוד פתח הוא לא יוכל לבא.

תשמע טוב יש כאן עבודת חיים, יהודי של שו"ע, ממתי שהוא הגיע לכלל הבנה כך גדל וכך חונך כי התכנית חיים היא עפ"י שו"ע ללא סטיה ימינה או שמאלה, כשצריך לקום קמים כשלובשים את הבגד לוקחים ביד ימין וכו' יש תכנית מפורטת ונצמדים אליה במלואה איך לשכב איך לקום וכך מתחילת היום עד סופו ללא סטיה כלשהי וכך בכל יום וחוזר חלילה.

אם לכתחילה צריך לקום לותיקין אז קמים כל יום אבל כל יום ממש בשבת ובחול בימי שמחה ובימי עצב בזמן ובבין הזמנים, לא משנה אם הלך לישון בשתיים או בארבע או בכל שעה אחרת וכך בכל הלכה מנהג וכדו' כל מה שקיבל מרבתי הכל.

סיפר לי סופר סת"ם כי יום אחד רבינו דופק בדלת ביתו בבקשה למדני את אומנות הכתיבה, אמרתי לו כך אמר אותו סופר ר' חיים חבל על זמנך עדיף שאתה תלמד, ר' חיים חיך והודה לי והלך, למחרת פגשתי חבר שגם הוא עוסק במלאכת הכתיבה והוא אמר לי כי ר' חיים דפק אצלו בדלת וביקש ללמוד אצלו והוא אכן התחיל ללמד אותו, המעשה הזה מלמד אותנו כמה דברים, ראשית כי אם כתוב בגמ' שת"ח צריך לדעת כתב אז הוא צריך לדעת, ואם כן צריך ללכת ללמוד, ללא חכמות, שנית כי רבינו מוצא זמן לכל דבר, גם את זה הוא עוד הספיק ללמוד לכתוב, ושלישית כי אם הסופר אומר לו כדאי לך ללמוד ולא לכתוב הוא לא מתווכח ואומר לו שאינו צודק, אלא הוא שותק מחיך והולך, [במאמר המוסגר, רבינו אכן למד לכתוב והתחיל לכתוב כדי לקיים בעצמו מצוות כתיבת ס"ת אבל לאחר שראה כי אין כתבו נאה חדל מכך, כך שמעתי].

ראיתם פעם עבד זה תמונתו הוא לא רואה את עצמו חפשי בכלום, הכל מתוכנן שיעבוד מוחלט עד כלות הכוחות.

ואם ישאל השואל אבל מה כל זה שייך אלינו, זה מעבר לכוחות, תשובת הדבר, כי נכון זה לא דבר שניתן לחיקוי, אבל כן ניתן לחיקוי ההבנה וההשגה והשינון כי עבדי ה' אנחנו, כפשוטו, וככל שהשגה זו תגבר כן ממילא יגבר כוח קבלת העול.

אוי אבל זה חיים קשים, זה מעייף, זה כבד מדי, ידיד היקר לך נא לרחוב רשב"ם תפגוש יהודי כולו מלא בשמחה, אז כנראה שאם זה מגיע מהמקום הנכון זה עושה טוב ומאוד טוב, ונשנן לעצמנו את דברי רבי יהודה הלוי "עבד ה' הוא לבדו חפשי". כי אלוקים עשה את האדם ישר והם ביקשו חשבונות רבים, יהודי יקר אם תלך ישר תגיע רחוק.

לחיות עם שו"ע כולל שלושה דברים ראשית לדעת הכל, ושנית לקיים הכל, ושלישית תמיד, זה עבודה של עבד, ואם זה לא מגיע עם עבודה פנימית זה קשה מאוד, רק אדם שחי כסדר עם הרגשה ותחושה אני עבד של הקב"ה, יוכל לעמוד בזה לחיות עם שלטון עצמי להיות כפוף לדבר ה' זו הלכה כל יום כל יום ובכל פסיעה שיני המלומדה לא יכולים לזה כי זה מפרך אם זה לא בא עם עבודה פנימית, ללמוד את כל התורה כולה לדעת הלכה למעשה מה צריך לעשות ופשוט לקיים הכל זה בכלל לא דבר פשוט.

שמעתי מאדם גדול כי אנשים סבורים כי לקיים מצוה זה דבר פשוט אבל האמת היא כי כדי לקיים מצוה בשלמות זה עבודה גדולה.

רבינו שליט"א כל הנהגתו ע"פ שלשת החלקים, גם התאמץ ללמוד הכל ולדעת הכל להלכה ולמעשה וגם מתאמץ בכל הכוח לקיים הכל כפי הכתוב והרי החיים של יהודי מרגע שפקח את עיניו עד שהולך לישון מודרכים הכל מסודר ורגע אחר רגע הוא כפוף וכופף את עצמו לנהוג כהלכה, הספר שונה הלכות נכתב גם למטרה זו להכין הכל כדי שיהיה מתומצת כל תהלוכת היהודי מבוקר עד ערב ולקיים הלכה למעשה. [ופעם סיפר רבינו שמלכתחילה כשכתב את השונה הלכות לא היה בדעתו להדפיסו אלא כתבו לעצמו כדי לדעת איך להתנהג אך אח"כ נוכח לדעת שיש בזה תועלת לרבים והחליט להדפיס].

בביהכ"ס לדרמן נבנה גשר שיחבר בין ביתו של רבינו שליט"א לביהכ"ס, העילה לבנית הגשר היה מפאת הקושי שהיה לרבינו לרדת מביתו ולעלות, ולכן מזה תקופה רבינו היה מנוע מלבא להתפלל בביהכ"ס וצערו היה רב, ולכן בנו את הגשר שרבינו יוכל לבא לביהכ"ס תמידין כסדרן, ואכן בס"ד מאז בניית הגשר רבינו מגיע כל יום לביהכ"ס להתפלל עם הציבור, והנה למרות שבביהכ"ס לדרמן משתדלים שיהיה לכל היכל שני פתחים בצפון ובדרום כאשר נבנה הגשר לא נתנו את הדעת על זה ועשו לו פתח אחד.

בפעם הראשונה שרבינו בא להתפלל בביהכ"ס דרך הגשר הוא שמח מאוד כי מקום תפילתו הקבוע שנים רבות היה בביהכ"ס לדרמן, וחז"ל האריכו מאוד במעלת הקובע מקום לתפילתו, ורבינו במשך השנים הקפיד מאוד להתפלל תמיד רק בביהכ"ס לדרמן ובמקום קבוע, לאחר התפילה כשבא רבינו לצאת הוא שאל והיכן הפתח השני לצאת בו וכשלא היה אמר רבינו א"כ הוא לא אוכל לבא עוד פעם, כי אין לי כוח לצאת מהפתח ולעלות הביתה, [במאמר המוסגר, אכן הדבר תוקן ונעשה עוד פתח וכך מתאפשר לרבינו לבוא תמידים כסדרן], ומה פירושם של דברים, שימו לב, רבינו מאז עמדו על דעתו עוד לפני בר מצוה ממתי שלמד כי בביהכ"ס יש שני פתחים נכנסים בזה ויוצאים בזה נהג כך שלש פעמים ביום בכל תפילה נכנס בזה ויצא בזה, אתה מבין, כבר שבעים וכמה שנה היהודי הזה נכנס כל תפילה בפתח הזה ויוצא בפתח השני נו אז

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק

{ אז נדברו }

פרשת בלק ע"ז | גליון מספר: 309 | לסדר: " הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

לבלעם יש רגע עם בורא עולם... ו... ולנו??? כמה רגעים לנו???

בלעם היה המומחה מספר אחד בעולם לזהות את השעה שהקב"ה כועס בה!!! הייתה לו גם טביעות עין אדירה לזהות מה הכי מכעיס את הקב"ה!! ויש לציין שהוא באמת היה אלוף בזה... ולדאבוננו הרב הוא באמת קלע למטרה... בלק עשה כמו ילד טוב מה שבלעם אמר... ונפלו רבבות רבבות מעם ישראל... **אנחנו צריכים ללמוד ק"ו מבלק... ולהבין שמידה טובה מרובה!!!**

וככל שלבלעם היתה טביעות עין חדה מאוד לדעת מה מכעיס את הקב"ה... כך בדיוק!!! לחכמי ישראל... יש טביעות עין עוד יותר חדה מבלעם... והם יודעים לזהות מה משמח את הקב"ה... ואם בלק עשה כמו ילד טוב מה שבלעם אמר לו... והוא הצליח לעורר כזה חרון אף איום ונורא... אז אם אנחנו גם נעשה אזנינו כאפרכסת ונקשיב למה שחז"ל מלמדים אותנו מה משמח ועושה נחת לאבא שבשמים... אז נוכל להשפיע ישועה ורחמים עד אין סוף **כן! צריך לדעת:** שלבלעם אמנם היתה הגאונות לדעת איך להכעיס את הקב"ה **ולאחרית את העולם!** ולנו יש את הגאונות איך לעשות נחת רוח לקב"ה **ולתקן את כל העולם...**

בשביל לקבל מידע שהקב"ה שונא זימה... היה צריך להביא את אבי הנביאים הגוי שהוא יגלה מאחורי הפרגוד מה מכעיס את הקב"ה... אבל לקבל מידע שהקב"ה אוהב צניעות... בשביל זה לא צריך ללכת רחוק!! אתה יכול ללכת לכל בית יהודי... ולשמוע שהקב"ה אוהב צניעות... זה כל בית יהודי יודע... וכאן המקום שלנו לקחת בחשבון: שהרבה יותר ממה שהקב"ה שונא זימה!!! הוא אוהב צניעות!!! ואם כזה חרון אף הגיע בגלל שנאת זימה... מידה טובה מרובה לכל מי שיקח עוד פסיעה בענייני קדושה וצניעות...

בשביל להמשיך קללות על העולם... היה צריך להתחנן לאותו שתום העין שיואל בטובו להגיע... וגם אז להקריב שבעה מזבחות ושבעה פרים ושבעה אילים וכולי האי ואולי... אבל בשביל להמשיך ברכות על כל העולם... מספיק שאתה- הגוזל הרחום של הקב"ה... תישא אליו עיניים... ותצפץ בקולך ותגיז: אבא... אני רוצה להתקרב אליך... אני צמא לקשר איתך... ו... ובאותו רגע אתה ממשיך אינסוף געגועים והמיית רחמים מאבא שבשמים על בניו השרוים בגלות... יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראייך!!! לא יותר... רק תראי לי אותך... רק השמיעיני קולך... אבא שבשמים מתגעגע... ומתגעגע לכל אחד ואחד מאיתנו ביחידות... אנחנו לא צריכים לחזר אחר איזה מישהו מיוחד... אנחנו לא צריכים לחלות פניו של מישהו... הכל ישיר... הראיני את מראייך... השמיעיני קולך...

לבלעם היה לוח זמנים מאוד קצר עם הקב"ה!!! כי הקב"ה כועס רק רגע אחד ביום!!!

נו... מה כבר אפשר לעשות ברגע??? כמה אנשים כבר אפשר לקלל ברגע?? אז אמנם תוס' אומר: שאפשר להתחיל אז... ו... וכל הזמן שיבא לאחמ"כ נגרר אחרי הרגע הראשון... נו... אז תחשוב... בלעם במשך היום צובר רשימה ארוכה של אנשים שהם על הכוונת... רשימה ארוכה של משרד הפנים... ו... ואז רגע לפני שמגיע הההרגע... בלעם נושם נשימה עמוקה ומתחיל לירות צרור שמות של אנשים מלווים בקללות שרק בלעם יודע להגיז אותם בנשימה אחת בלי לגמגם... זהו!!! נגמר הרגע?? עכשיו בלעם יצא מכלל שימוש עד... עד מחר...

זה בלעם!!! אבל יהודי?? ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו!!! כל דמעה... פותחת שערי רחמים... כל צביטה בלב זה עת רצון... שערי אונאה לא ננעלו... דוד המלך לא פספס שום הזדמנות... כל צער שהיה לו... כל מערה שהוא נכנס אליה... הוא מיד חיבר עליה פרק שלם בתהילים!!! הוא מיד גייס אותה לזעקה ותחנונים... ואני תפילתי לך ה' עת רצון!!! אני רק מתפלל וזה נהיה עת רצון... יהודי לא צריך לחכות לשבריר רגע של הכעס שניתן רשות לבלעם!! יהודי בכל רגע נתון יכול להיכנס לחדר... ולישא עיניים מצפות לאבא שבשמים... ואז- **"איז לי הנאה בעולם כמותה שעה פעיניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם, כמותה שעה אני אוחז ככסא ככודי כמות יעקב ומחזקו ומנקהו ומזכיר גלותם וממהר גאולתם"**

לבלעם יש רגע!!! רק רגע יש לו תקשורת עם הקב"ה... אתה יודע למה יש לו רק רגע?? כי סוג המערכת יחסים של בלעם עם הקב"ה זה מערכת יחסים של רגע!!! רגע פה רגע שם... יש כל מיני רגעים במשך היום שבלעם מוכן ליישר קו עם בורא עולם... אבל בין רגע לרגע תתן לי את החיים שלי... תן לי לעשות מה שבא לי... חכה בורא עולם... עוד רגע אני איתך... ככה?? אתה מוכן לתת רק רגע לבורא עולם?? אז גם הוא מוכן לתת לך רגע!!! אבל יהודי?? ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך!! והייתם קדושים לאלוהים... אין רגע!! אנחנו שייכים לאבינו שבשמים עשרים וארבע שעות ביממה!! שישים שניות בדקה!! אם ככה... אז גם הוא שייך לנו עשרים וארבע שעות ביממה... שישים שניות בדקה... בכל קראנו אליו!!!

המשך עניין זה בעמוד 2 בגיליון זה...

גיליון זה נתרם בחלקו
בברכת מזל טוב לרב
פנחס רובין הי"ו לנישואי
בתו בשעה טובה ומוצלחת
עם החתן נחום יצחק

פרידמן הי"ו.

בורא עולם בקנין

השלם זה הבנין

גיליון זה נתרם בחלקו
לעילוי נשמת הגאון ר'
יהושע ישעיה ב"ר
אהרן נויבירט, בעל
שמירת שבת כהלכתה,
נלב"ע ג' תמוז התשע"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

גיליון זה נתרם בחלקו
לזכות ר' אהרן בן רחל
הי"ו, לרפואה שלימה
בקרוז, פרנסה טובה
והרבה נחת מכל יוצאי
חלציו אמן.

להשתתפות

בהוצאות הגליון:

- בבנק באמצעות

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

- בדואר לכתובת

זבולון 9 חיפה

משפחת פולק

תודה מראש!!!

“

מיום חמישי בשבוע הבא יצאו אי"ה שתי חוברות
העוסקות בענייני הזמן:

על אלה אני בוכיה

ובו מאמרים בענייני בין המיצרים...

עירי עירי

ובו מאמרים בסוגיית ההתמודדות בשני חודשי
הקיץ הבוערים... עיני- תמוז! עיני- אב!

בפלא': 0548446691

**כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים
הממונים שבשיבות**

**הבהרה: המאמרים הנכתבים בחוברת אינם חדשים, אלא
לקט מגיליונות משנים עברו בענייני דיומא,
לקוראים במייל החוברות תישלחנה בע"ה בהמשך...**

מה קרה?? למה שתי חוברות??

אז זהו!!! אני רוצה לשתף אותך בהתלבטות מזוית של
כותב גיליון... כל שנה מחדש... כשמוגיעה התקופה של
בין המיצרים... מצד אחד ענייני דיומא זה בית המקדש!!
ורק בית המקדש!!! לא לחינם אנחנו נוהגים מנהגי
אבלות... המטרה היא באמת להיות שרוי בזה... ולא
להתעסק בעניינים אחרים... **אבל מצד שני:** זה בדיוק
יצא גם ערב בין הזמנים!! ולא סתם... אלא חודש אב
שצריך הרבה רחמי שמים לצלוח אותו בלי להיכשל
ברוחניות... ואני בתור כותב גיליון... שיושב מול נייר חלק
ושואל את עצמי מה הנושא!!! על מה יותר חשוב
לכתוב... האם על בית המקדש שזה ענייני דיומא!!! או
חיזוק בענייני פגעי בין הזמנים הממשמש ובא? אז בדרך
כלל: הסכנות וההתמודדויות של בין הזמנים גוברים
ודוחים כל נושא אחר!!! פעם אפילו קרה שניגש אלי
בחור בליל ט' באב ואמר לי שמחר הוא נוסע הבייתה...
ומחכה לו בבית התמודדות קשה ומרה מול מחשב
אינטרנט פרוץ בחדר האישי שלו. היעזתי ברוב חוצפתי
ושלחתי אותו לאדם גדול בעיצומו של ליל ט' באב...
אותו רב ישב איתו במשך שעתיים על הריצפה והם
דיברו על דא והא ומה ואין... בקיצור: הרב התפנה
בעיצומו של ט' באב לדבר על דברים שלא קשורים בכלל
לאבלות... כי... כי כשיש לך עסק עם חולה... אז מותר
לפעמים גם לאכול בעיצומו של תשעה באב...

על כל פנים!!! להוציא חוברת בעיצומו של ימי בין
המיצרים על בין הזמנים ולהתעלם כמעט לגמרי מבית
חיינו... **זה לא בא בחשבון!!!** יש גבול כמה הרחוב יכול
להכתיב לנו את הסדר יום... ואילו לכתוב לבחור ישיבה
מאמרים על בית המקדש... כשהראש שלו נמצא בנסיעה
עם טרמפים לטבריה מיד בי' באב... זה ניתוק
מהמציאות!!!

לכן!!! מחוסר ברירה הוחלט להוציא שתי חוברות!!!
חוברת אחת שתעסוק בענייני בין המיצרים... שאכן על
אלה אני בוכיה... וחוברת שניה שתעסוק ב"עיני עיני!!!"
שידוע ע"פ הארז"ל שכל חודשי השנה מכוונים כנגד
איברי הראש... וחודש תמוז מכוון כנגד עין ימין... וחודש
אב מכוון כנגד עין שמאל... ו... ובימים כתקנם אזי
העיניים היו מאירות בחודשים אלו... אבל בעוונותינו
הרבים... עיני עיני יורדה מים!! ובחודשים אלו בוכים אנו
על חורבן בית המקדש... ו... ובמקביל אלו הם שני
החודשים שבהם אני הכי מתמודדים עם שמירת
העיניים...

בחוברת שניה זו- עיני עיני... ליקטתי כמה מאמרים
בענייני שמירת העיניים... היא מיועדת עבור מי שחושב
שזה יכול להביא לו תועלת... והלוואי...

מה בין אלוהים של גוי לאלוקים חיים של יהודי...???

כשבלק בן צפור פחד מעם ישראל... השרים שלו לא כ"כ הבינו אותו... **בדיוק אתה** מפתח?? הרי אל תשכח שאנחנו
מואבי!!! והקב"ה הרי צויה את עם ישראל בפירוש לא להתגרות במואב... אז ממה אתה מפתח?? זה הרי אבסורד...
עד היום אף אחד לא פחד... לא עוג... ולא סיוח... ולא אדום... ולהם לא היה צ'ק בטחון... הקב"ה לא ציווה שלא
להתגרות בהם... ודווקא אנחנו מואבי!!! שהקב"ה נתן לנו ביטוח!!! וציווה את עם ישראל שלא לעשות כלום
למואב... דווקא אנחנו צריכים לא לפחד... ככה טענו שרי למואב לבלק... אה... טענה טובה...

ענה בלק לשרים... הוי... באמת... אתם כאלה תמימים!!!!

מה... נולדתם היום?? הרי גם לי יש אלוהים... וגם לכם יש אלוהים אחרים... נו... ואני צריך להגיד לכם איך זה עובד
עם אלוהים אחרים??... יום אחד אתה מיישר איתו קו... משתחוה אליו... מקריב לו... הכל... אבל למחרת אתה קם
על רגל שמאל... ופתאום לא בא לך לשמוע בקול האלוהים... מה אתה עושה באותו רגע?? חותך עליו!!! מצפצף
עליו... עושה מה שבא לך... **היה או לא היה?? בלק טען:** אני בטוח במדת האחוזים שזה מה שיקרה עם ישראל!! נכון
שהקב"ה אמר להם לא להילחם בנו... אבל כמו שאנחנו יום אחד שומעים בקול אלוהים יומיים לא... ככה גם הם...
בלק ראה שהשרים לא לגמרי קולטים את חוסרת הסכנה... אמר להם בלק: אתם רוצים מדגם?? רוצים שאני אוכיח
לכם שאני צודק בתיאוריה שלי??... בואו תראו... יש לנו נביא מאוד מאוד "קדוש" שקוראים לו בלעם... מבחינתנו
הוא האדם הכי נאמן לאלוקיו... נכון?? בא נעשה לו תרגיל... עוד באותו יום בלק מרים טלפון לבלעם... בא... בא
תקלל את עם ישראל... מה עונה לו בלעם?? **באן ד' לתתי להלוך עמכם!!** בלק מחייך לשרים שלו... חכו חכו... בלק
שולח מייל לבלעם עם תצלומים מהריבים... תקשיב... כך וכך מסדרי כבוד!!! כך וכך מיליוני דולרים אני שולח לך
בשחור... רק תבא...

הופה!!!! בלעם פתאום מסכים... אני הולך אתכם...

אה... אתם רואים... טען בלק: הנה לכם!! האדם הכי נאמן לאלוקים שאנחנו מכירים... לא זז בלי רשות האלוקים!!
הוא אמר לכם אתמול בפירוש שאלוקים לא מרשה לו... רק הראיתי לו כמה דולרים... ו... והבן אדם פתאום שכח
הכל... פתאום עושה מה שבא לו...

נו... אתם רואים?? ככה זה כולם!!! כולם דתיים... כולם משתחווים... כולם אומרים שיש להם אלוקים... עד... עד
הכסף... אם ככה... אותו דבר עם ישראל... בורא עולם אמר להם אל תצר את מואב... אבל למחרת הם יראו את הכסף
והזהב שלנו... ו... והם יסדרו את העניינים.

אז זהו!!! שזה ראש של גוי!!! זה נאמנות של גוי לבוראו!!!

אבל עם ישראל?? הבנים האהובים והאוהבים של אבא שבשמים???

אם הקב"ה אמר "אל תצר את מואב" זה קירי!!! יתהפך העולם!!!! ואנחנו לא ניגע במואב לרעה... **עכשיו רק שתיבן
את העוצמה:** הרי מה קרה בסוף... **בלק הוא זה** ששכר את בלעם... **והוא זה** שעשה שלום עם מדין בשביל להילחם
בישראל... ואז כתוצאה מכל הבחישה של בלק- בלעם נתן עצה להחטיא אותנו... **בלק גירר** את מדין שאכן יחטיאו
אותנו... מדין הלכו **בפקודת בלק** ובלעם והחטיאו אותנו... ו... ואכן נפל עם רב מישראל... **ו... ו... וכעת אנחנו
אוחזים בפרשת מסות... והגיע השלב לנקום!!!!** לנקום נקמת ישראל!!! נו... עכשיו אני שואל אותך?? מי הקדקוד
הראשי שצריך לחסל אותנו?? מי הטרוויסט המבוקש מספר אחד שאנחנו אמורים לחסל אותו ראשון?? מי עומד
מאחורי כל מה שקרה פה??

האם מדין?? או בלעם?? או בלק- מואב?? תקיף בעיגול את התשובה הנכונה... נו... תגיד אתה?? **ברור שמואב!!!**
מואב הם המוח שעומד מאחורי הכל!!! הם התחילו ראשונים... והם אלו שצריך להתנקם בהם ראשונים!!! **אבל
לא!!! סטופ!!!** הקב"ה אמר: אל תצר את מואב... אז קירי!!! אנחנו לא נוגיע בהם לרעה... אנחנו נהרוג את כל
מדין... נהרוג שם כל זכר... נהרוג את בלעם... אבל את רב המחבלים בלק בן צפור וכל המואבים?? אותם אנחנו
נשאיר בחיים ולא תיפול משערת ראשם ארצה!!

למה?? כי ככה כתוב בתורה!!!!!! ככה בורא עולם אמר!!!

נו בלק... עכשיו אתה מבין למה עם ישראל הוא העם הנבחר??

עכשיו אתה מבין למה אף אחד לא יכול עלינו?? למה בלעם לא יכל לקלל אותנו??

עכשיו אתה מבין למה בורא עולם אוהב רק אותנו??

כי אנחנו היחידים שנאמנים אליו בכל מחיר שבועלם!!! ואם בתורה כתוב משהו... יתהפך העולם... ההרים ימושו
והגבעות תמוטינה וי"ד אחת שבתורה לא תזוז ממקומה...

אצל גוי אלוהים זה תחביב... יום אחד הוא שומר אמונים לאלוהים אחד... למחר הוא מקבל כריז'ה ונוטש
אותו והולך לאלוהים הבא בתור... אבל אצל עם ישראל?? אין כזה דבר!!! **לא זביט און ביעקב ולא ראה
עמל בישראל!** אין פזילות ואין כריזות... נאמנות מוחלטת... אין אצל עם ישראל לקום על רגל שמאל
ולחשב פתאום מסלול מחדש... **הן עם כלביא יקום וכארי יתעא**... רק קמים בבוקר והדבר הראשון "שמע
ישראל ה' אלוהינו ה' אחד... רק הולכים לישון שוב כרע שכב כארי ואומר שוב: "שמע ישראל!!" אנחנו
עושים את הקב"ה חטיבה אחת בעולם- את ה' האמרת היום והוא כנגד משיב לנו כפלים אהבה ועושה
אותנו חטיבה אחת בעולם- וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה...

לכל אחד מאיתנו יש את הרגעים הקשים... את ימי השנאה... את הרגעים של המעידה... שהם הרגעים
החלשים שלנו... את הימים העייפים שלנו... ש... שמהם לא תצמח הישועה... בהם אני לא אצליח לעשות
נחת רוח מיוחדת לקב"ה... **אז זהו שלא!!! ההיפך הגמור!!!** אם דווקא את הרגעים הקשים והיקרים
האלו נגיים כדי להראות לאבינו שבשמים את הנאמנות שלנו אליו בכל מצב... גם הוא יראה לנו כפליים
אהבה ונאמנות... וישמור לנו רגעים קשים אחרים... שמכל הכיוונים יראה שכפירים רשו ורעבו... אבל
דורשי ה' לא יחסרו כל טוב!!! ודע לפני מי אתה עמל ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר
פעולתך...

דווקא מוישי ואיציק היו קמים כל בוקר בשעה 6.30... ומעולם הם לא הפסידו אפילו ק"ש מג"א... הנוכחות של יורם בבית ממש ממש לא הזיקה להם... אדרבה מאז הם קמים מעצמם... אפילו לא צריך לריב איתם על זה... **ואתה יודע למה???** דווקא בגלל שהעבדים הם כאלו חרפנים!!!! דווקא בגלל זה כל מי שנמצא בד' אמותיהם... רואה את הפרצוף המזופת שלהם מרוח על המיטה כ"כ הרבה שעות... הוא פשוט לוקח תשעה צעדים ותשעה קבין של שינה אחורה!!! ו... ו... וקם הכי מוקדם בבוקר... **היתה לי תקופה קצרה** בישיבה שהתחלתי משום מה לקום ותיקין... הייתי קם כשהיה עדיין חושך!!! הייתי מתגבר כארי!!! והולך להתפלל ותיקין... ואז לאט לאט ירדתי מזה... עד שחזרתי להתפלל בישיבה... לאחר תקופה... ישבתי לעצמי וחשבתי... מה... מה קרה לי באותה תקופה?? למה בער לי ללכת לותיקין?? מה הקפיץ אותי מהמיטה כל בוקר בשעה מוקדמת כ"כ?? מי רדף אחרי???

חשבתי וחשבתי... ואז נפל לי האסימון!!! באותו זמן חורף שכנעו אותי בהנהלת הישיבה להיות חבר חדר של שלושת החרפנים הראשיים של הישיבה!!!! ברוב שעות היום היה חושך בחדר... ש... ש... שקט... ישנים... הייתי נכנס לחדר וכמעט מברך: אשר יצר אתכם בדין... ועוד אחת מהמיטות היתה קומותיים... אז בכלל... זה היה נראה כמו קבורה בקומות... בקיצור: אני מגיע בבוקר **וישנים**... מגיע בצגרים **וישנים**... אחרי צגרים **ישנים**... (בלילה דווקא ערים...) המחזה הזה של הפרצופים המרווחים ודבוקים למיטה במשך רוב שעות היממה... **גרם לי לפתח מין ריאקציה למיטה!!!!** כשהייתי שוכב במיטה דקה נוספת יותר ממה שצריך הייתי מרגיש ש... שאני כמותם... זה יצר אצלי מין דחף של **להוויציא!!!!** להוציא מלב!! כמו כן להוציא מהלב של עצמי... שאני כן!!!! כן קם!! כן מתחיל יום!!! כן בן אדם מן הישוב... ו... ו... זהה!!!! זה מה שהקפיץ אותי באותה תקופה כל לפנות בוקר מהמטה... רק בשביל להוכיח לעצמי שאני לא כמותם... על זה!!! על זה אמרו חז"ל: **עשרה קבין של שינה ירדו לעולם... תשעה נטלו עכדים והשאר נטלו כל העולם... מה הפשט???** בזכות מה רוב העולם קמים כל יום בשעה שש בבוקר?? רק בזכות אותם עשר אחוז שקמים בשעה 11.00 בבוקר... ואנחנו רואים איך הם נראים... אנחנו רואים איך הם גוררים את הרגלים ומשפשים את העיניים בחצות היום... ו... דווקא ההתחככות במחיצתם... זה עצמו מה שגורם לנו לזנוח תשעה קבין של שינה... ולזנק מהמיטה בשש בבוקר... להוכיח לעצמנו שאנחנו לא כמותם!!!!

טמון בזה מסר חשוב:

אנחנו תמיד יודעים שצריך להתרחק מחברה רעה! צריך להתרחק מכל סביבה שלילית!! ו... ו... ובהחלט זה המצב האידיאלי... אם היינו יכולים ליצור סביבה סטרילית... מנוטרלת מכל חבר רע ושכן רע... זה היה הכי טוב! **אבל!!! דא עקא...** שעם כל הרצון הטוב... וכמה שתנסה... ברוב המקרים שום דבר לא יעזור... תמיד יהיו שוליים... ותמיד אנחנו ניאלץ איכשהו להיפגש על בסיס קבע עם אנשים שהם לא מודל לחיקוי... **אז שוב:** כל זמן שאנחנו יכולים עוד

כשהגבר נחשף להגזמה של האשה בשיחה... הוא פשוט לומד לקח... ולקח תשעה צעדים (קבין בלע"ז) אחורה!!! ו... ומשאיר לעצמו רק קב אחד של שיחה!!!! **זאת אומרת ככה:** בזכות מה לגבר יש רק קב אחד של שיחה?? רק בגלל שהוא מסויט מהתשעה קבין שהאשה קודחת לו באזניים!!! **עד כאן דיברתי מאוד בשבח הגברים... ו... ולכאורה בגנות הנשים**... אבל ממש לא!!!! כי אוי ואבוי... אם הנשים תהינה שתקניות... אז אנחנו נתחיל לדבר במקומם... כי מי ילמד אותנו שלא צריך לדבר הרבה?? **אם שמת לב...** כשיש איוסין... ונעמד אחד מהרבים ומדבר... אז הגברים דווקא נהיים בשקט!!! אבל הנשים?? איזה חחור בראש... פקה פקה פקה... בזכות מה הגברים נהיים בשקט?? רק בגלל הפקה הפקה של הנשים... הגברים שומעים את הבבלגן... ו... ואומרים לעצמם... לפחות אנחנו נשתוק... ואז סוף סוף נגמר האיוסין... הגבר כבר עומד בחוץ ומחכה... ומחכה... ומחכה... מה יש?? אשתו מפטפטת... הוא מתפפפפפץ... נו... כמה היא מדברת... רגע... מה אתה רוצה?? אם היא היתה שותקת... אז אתה היית מפטפט והיא היתה צריכה לחכות לך... נו... אתה רוצה להחליף איתה?? אז זהו! אני חושב שכדאי שנשאיר את זה ככה... שהנשים תמשכנה לדבר... וככל שהם תדברנה יותר ככה אנחנו נדבר פחות בחדר תה שבכולל... כדי לא יחשבו חלילה שאנחנו וייערבערס...

עד כאן בדיחות... עד כאן מתאים לשבת שבע ברכות...

אבל!!! אני רוצה לגלות לך סוד... באותה גמ' (קידושין מט:): שבה כתוב המשפט המוכר "עשרה קבין של שיחה ירדו... תשעה נטלו נשים וכו'..." **חוצץ!!! חוצץ מהמשפט הזה...** הגמ' מביאה שם עוד רשימה ארוכה ומרתקת של פתגמים מהסוג הזה... לדוגמא: עשרה קבין של שינה ירדו לעולם! תשעה נטלו עבדים והשאר לכל העולם כולו" בזמן חז"ל עבד זה היה הסמל והדוגמא לאדם משועמם אבל ממממזה משועמם... הרי מה זה עבד?? עבד ע"פ רוב זה סוג של אדם כזה שבחר להיות חסר אישיות עצמית... עבד זה אדם שלא מצא משהו מיוחד לעשות עם עצמו בחיים... גם אין לו סבלנות לקחת אחריות על עצמו ולדאוג לפרנסה... מה עושים?? נמכרים לעבד... מכאן ואילך הכל על חשבון האדון... הוא צריך לתת לי אוכל... לדאוג לי לפנימיה... למיטה טובה... אז נכון שאני צריך פה ושם לעבוד... אבל ברגע שגמרתי את העבודה... אני נכנס דוך בתוך המיטה וחורפ... וחורפ... וחורפ...

אז ככה: האמת היא: שבהתחלה האדון די פחד להכניס את העבד הזה לבית שלו כי הוא פחד שהילדים שלו- מוישי ואיציק- ילמדו מהעבד תבין: הם יראו עבד שישן כ"כ הרבה שעות... הם יראו שהעבד קם כל יום בשעה 11.00 בבוקר... (עבד הרי פטור מק"ש) ו... ומוישי בן ה-13 יגיד לעצמו... רגע... אם יורם העבד שהוא בחור בן 22 מרשה לעצמו לקום ב-11.00 בבוקר... אז אני?? אני צריך לקום לק"ש? **אבא פחד מזה!!!** אבא פחד שהחיים במחיצתו של יורם העבד... זה ישמש כדוגמא שלילית לילדים שלי... **אבל!!! תתפלא לשמוע... אבא הופתע לטובה...**

עשרה קבין של שינה ירדו לעולם...

יש פתגם בגמ' שאין מי שלא מכיר אותו... **"עשרה קבין של שינה ירדו לעולם... תשעה נטלו הנשים ואחד כל העולם כולו..."** עכשיו... מרוב שכולנו מכירים את הפתגם הזה ומשתמשים בו כקלף נגד הנשים... בסופו של דבר אנחנו שוכחים להתבונן באמת מה שכתוב כאן... **סוף סוף זה גמרא! זה חז"ל! זה לא רק בדיחה!!!** כתוב כאן לכאורה שהדיבור הוא כמו סוג של פיצה שיש בה עשרה משולשים... והיא צריכה להתחלק בין כולם בשווה... אבל דא עקא שהנשים באו ולקחו תשעה משולשים ולגברים לא נשאר נעבאך רק משולש אחד... זאת אומרת: אנחנו הגברים אמנם היינו רוצים לדבר יותר... רק מה נעשה... הנשים גנבו לנו כבר את כל המילים???

אה... מה הפשט בזה?? רגע... מה יקרה אם יום אחד אני אגנוב איזה שלושה משולשים של שיחה מהנשים... מה... אז הם ידברו פתאום פחות??

בקיצור: הדברים טעונים הבנה!!!! מה הפשט בזה???

ההסבר בזה הוא ככה:

הקב"ה ברא בעולמו דברים חיוביים!!! **אבל עם גבול!!!** דבש זה מאוד טעים... מאוד מתוק... אבל עם גבול! הרבות דבש לא טוב! שיחה זה אחד מהדברים הכי חיוביים... **אבל עם גבול!** אם חוצים את גבול הטעם הטוב זה כבר לא טוב... עכשיו: הקב"ה רצה שאנחנו נשתמש בכל דבר... **אבל שנדע גם את הגבול!!!** שנדע איפה בדיק הגבול! שנדע עד היכן זה טוב... ומאיזה שלב די... זהו! עד כאן... זה כבר עובר את הגבול...

נו... מאיפה אני אדע איפה הגבול! גבול הטעם הטוב???

לקחו! בשביל זה!!! מה עשה הקב"ה?? בכל דבר חיובי שהקב"ה ברא בעולם!!! הקב"ה דאג שיהיו אנשים מסוימים שחלק משלל התפקידים שלהם בעולם... **זה ל ה ג ז י ס באותו דבר!!!** ו... ו... וכתוצאה מזה שהם מגזימים אז כל מי שימצא במחיצתם... יקבל סחרחורת וילמד לקח מההגזמה הזו ויקח תשעה צעדים אחורה וילמד לקחת רק קב אחד!!! עשירית ממה שהם מגזימים... **אז הנה!** הקב"ה ברא שיחה!!!! שיחה זה דבר חשוב מאוד... שיחה זה אחד מ-48 קנייני תורה... אבל! **מיעוט שיחה**... ואילו **להרבות שיחה** זה לא טוב. נו. אין נקבל פרופורציות?

אין נדע לעשות מיעוט שיחה רק בתוך קניין תורה ולא על חשבון התורה בעצמה?? בשביל זה הקב"ה פקד על האשה שתגזים בשיחה! שהיא לשם שינוי הרי לא חייבת בתלמוד תורה... וממילא עקרונית אין לה בעיה לדבר כמה שהיא רוצה... ואם כבר מותר לה לדבר... אז הקב"ה נתן לה את הטבע להגזים בשיחה... והיא מדברת ומדברת ומדברת... ושוב מדברת... והגבר יושב ומקבל חחחחחחור בראש... אוה... כככמה היא מדברת זאתי... ואז!!!!

עוד שם בגמ' עשרה קבין של ניאוף ירדו לעולם...
השנה נטלו ערכיים והשאר נטלו כל העולם... שוב...
 מה הפשט בזה??? אנחנו צריכים להתרחק מהכיעור
 ומן הדומה לו... אנחנו צריכים לברוח מכל אדם
 שהראש שלו נמצא בשטויות... אבל!!! אם כבר אתה
 עומד מול עובדה מוגמרת!!! ויש לפניך בן אדם כזה...
 ואתה נמצא בסיטואציה שאתה לא יכול להתרחק
 ממנו... (כן... יש כאלו מצבים... זה קורה... שלא יקרה) אז
 לפעמים דווקא ההתחככות מול אדם שכזה יכולה
 ליצור אצלך נוגדנים יותר מכל אחד אחר! כולנו
 מכירים את הסיפורים על המשפחות האלו שילד אחד
 ל"ע ירד מהדרך והוא סחף איתו עוד ילד או שתיים...
אבל!!! יש סיפורים שאנחנו פחות מכירים!!! יש לך
 מושג כמה משפחות יש... שילד אחד ירד מהדרך... ו...
 דווקא כל השאר יצאו בני עליה מיוחדים ומרוממים
באופן חריג ויוצא דופן!!! ולמה?? דווקא!!! דווקא
 בגלל שעומדת להם מול העיניים דוגמא שלילית של
 קרוב משפחה שירד מהדרך ו... והם רואים איזה
 אומלל שהוא... דווקא המפגש הזה גורם להם לקחת
 תשעה צעדים אחורה ולהתרחק מכל הטעויות שהוא
 עשה... דווקא התשעה קבין של ניאוף שיש לו במכשיר
 הזה... הוא הוא זה שגורם למי שנמצא במחיצתו
 לקחת תשעה צעדים אחורה בכל מה שנוגע לפגיע
 הטכנולוגיה של היום... ולהישאר עם העיניים הכי
 נקיות והכי טהורות...

את המסר הזה חייבים להפנים! בפרט בדור שלנו!!!

זהו!!! אנחנו כבר לא נמצאים בדור החממות...
 הסכנות מידי קרובות... ומי שעדיין מדמיין שהוא
 יצליח להסתובב רק בחברה סטרילית... **אז זהו שלא!!!**
ולא! ושוב פעם לא!!! הלוואי ותצליח... (אם תצליח
 תגלה לי... אני מגיע אחרון...) אבל אם אתה לא מצליח...
 ואתה עומד מול שוקת שבורה של כל מיני טיפוסים
 לא סימפטיים שאתה חי בחברתם... פוגש אותם
 בבית הכנסת... ואתה מפחד כל הזמן להיות מושפע
 מהם...

אז זהו!!! שהרבה מאוד פעמים אפשר להיות מושפע לטובה!!!

הנייסען הזה שכל היום מדבר נגד כל מי שזז... תראה
 איך שהוא נראה.. תראה איך שהוא שורף את הזמן...
 תחשוב רק כמה אנשים עושים כעת כסף... והוא
 במקומם עסוק כעת בלדבר עליהם ולהשאר חסר
 כל... הם עושים עליו **קופה**... והוא עושה עליהם **קפה**...
 לא נראה לך נעבאך??? שיהיה לך ברור: אף עסקן לא
 מדבר כ"כ הרבה נייעס כמו הנייסען הזה (שכמונן כל היום
 מדבר עליהם... על העסקנים...) אתה יודע למה העסקנים לא
 מנייעים?? כי הם עסקנים!!! ועסקנים עושים
 עסקים!!! חבל להם על הזמן... מי שעושה עסקים
 חבל לו לנייעס... מי יש לו זמן לנייעס?? מי שבלאו
 הכי יש לו אובדנפט בבנק... ויש לציין שבזמן האחרון
 דווקא בזכות הנייעסנים הפסקתי לנייעס... כי... אני
 קצת מכיר את החשבון בנק שלהם... ואני יודע
 שהמכנה המשותף בין כל הנייעסנים שהם אנשים
 שהחיים לא האירו להם פנים... אז אני מתנער מהם...
 לא קשורים אלי... אני מכין קפה ומיד ממשיך לחברים
 שלי... אלה שכן עושים כסף... אלה שאין להם זמן
 לנייעס... אלה שעושים משהו מהחיים שלהם...

איכשהו ליצור חומות בינינו לבינם... זה מה
 שנדרש מאיתנו והלוואי... אבל אחרי ש... די...
 עשינו מה שעשינו... ואי אפשר יותר... זה המצב...
 ואין כבר מה להתרחק עוד **כאן המקום שלנו**
לפתוח ראש ולהבין שלא תמיד!!! לא תמיד
 האנשים הלא סימפטיים מזיקים!! לפעמים הם
 משמשים רק כחיסון מחשלי!! לפעמים הם
 נשלחים ישירות משמים כדי לחנך אותנו יותר טוב
 מכל מחנך... מה לא להיות...

אין לך מחנך יותר גדול מאדם שחי בהתנהלות לא
 נכונה וכתוצאה מזה הוא עושה את כל הטעויות
 האפשרויות... ואתה קולט את הטעות שלו... ו...
 ואתה כל הזמן עם יד על הלב שלא להיות
 כמוהו!!! אין לך מחנך מחכים גדול ומוחשי
 מזה... **אני אתן לך עוד דוגמא:** פעם הייתי כמו כל
 האלה האלה שיושבים לך בשבת שבע ברכות וכל
 מי שנעמד לדבר... הייתי שולח קריאות ביניים
 והייתי מסנן לחבר שלי משפטי צניות כלפי
 הדרשן... גיחוך על ההקדמה שלו... או מי הוא בכלל
 שיטיף לנו מוסר... (כן... אתה יודע בדיוק על מה אני
 מדבר...) ופתאום הפסקתי!!! פתאום הבנתי שזה
 מכוער!!! ועשיתי מהפך 180 מעלות והיום כל
 אחד שנעמד ומדבר אני מקשיב אליו בכבוד
 והרבה הרבה פעמים יוצא לי ליהנות מהדברים
 (ולפעמים גם אתה בסופו של דבר נהנה מזה...
 מע"ג גיליון זה...) איך זה קרה?? איזה ספרי מוסר
 למדתי שעשו לי את המהפך הזה?? **שום דבר!!!**
 פשוט מאוד קרה לי פעם שבמשך שבת שבע
 ברכות שלימה ישבתי ליד מישהו שהיה יותר
"מוצלח" ממני... יותר ציני ממני... **יותר** מגזים
 ממני... ובמשך שבת שלימה... כל מי שנעמד
 לדבר... הוא קטל... וזלזל... וגיחך... והשפיל...
 ואתה הרי יודע מה זה שבת שבע ברכות?? כל
 סעודה זה שעות ע"ג שעות!!! ובמשך כל השעות
 האלו הייתי צריך לשמוע את כל הקטילות
 והציניות... ו... ו... ו... ובקיצור: **הוא הגזים!!!** עכ"פ
 אפילו מבחינתי זה היה הגזמה!! כשיצאתי מאותה
 שבת הרגשתי איכס!!! הרגשתי גועעועל נפש...
ומאז!!! פשוט פיתחתי ריאקציה... מאז הפסקתי
 עם הציניות הזו רק בגלל ש... שההללו... אני לא
 רוצה להיות כמוהו... אז **כמונן שאחרי!** אחרי
 שהפסקתי פתאום הבנתי כמה שזה שלילי
 באמת... ועכשיו זה כבר מגיע ממקום אמיתי!!!
 אבל בהחלט אפשר לומר שהמכה הראשונה!!!
 והשוקר חשמלי הראשון שקלטתי שזה לא
 אנושי... זה קרה לי דווקא כשישבתי ליד אחד כזה
 שעשה את זה בגגדול!! בהגזמה!!! אז שלא תבין
 לא נכון... אם יש לך בעיה בבין אדם לחבירו... ותבא
 ותשאל מה צריך לעשות?? ברור שזה לא נכון
 לומר... בא... תיצור קשר עם כל המושחתים
 ותראה על בשרך כמה זה נורא... ברור שזה לא
 שיטה לומר לאדם... לך תהיה חילוני במשך תקופה
 ואז תראה כמה זה לא טוב... **ברור שזה עקום!!!**
וברור שזה עצת היצר! אני מדבר עכשיו על מצב
 נתון!!! אחרי שזה המצב!!! אחרי שיש כזה בחור
 בפנימיה ואחרי שיש כאלו שכנים או לדאבוננו
 אחד מהמשפחה... ואין אפשרות להרחיק אותו
 ולהתרחק ממנו... אז מה יהיה?? הם יקלקלו
 אותנו?? **אז זהו שלא!!!** צריך לקחת בחשבון
 שלפעמים המחנך הגדול ביותר... זה מי שמלמד
 אותנו דוגמא אישית מה לא לעשות...

עשרה קבין של גסות הרוח ירדו לעולם, תשעה
 נטלה עולם ואחד כל העולם... פעם רק אני הייתי
 צודק!!! רק אני!!! רק הדרך שלי!!! ורק העיר
 שממנה סבא שלי הגיע מחוץ לארץ!! מי שהעז
 להשתייך למגזר אחר... הסברתי לעצמי ובעיקר לו
 עד כמה שהוא טועה. ועד כמה שהוא צריך
 להתפלל לזכות לכה"פ בגלגול הבא להיוולד
 במשפחה שלי..

עד!!!! שיום אחד מצא מין את מינו... ונתחברתי
 עם אחד שגם הוא חשב בדיוק כמוני... אבל יותר
 "מוצלח" ממני... ו... וכל מי שלא הלך בדיוק בצבע
 של הגרביים שלו... הוא דחה אותו בסכינא חריפא...
 ומה אתה חושב... בשלב מסוים גם הגיע התור
 שלי... והוא הסביר לי באריכות עד כמה רק הרב
 שלו צודק ויש מקום בגהינם גם לי וגם לרב שלי...
 ו... **ואז!!! בזכותו!!!** רק בזכות הגסות הרוח
 המוגזמת שלו... זכיתי לעשות מהפך של מאה
 שמונים מעלות!! ולקחת תשעה צעדים אחורה
 ולהבין שיש עוד אנשים שיש להם זכות קיום חוץ
 ממני... והתורה לא ניתנה רק לסבא שלי... בזכות
 התשעה קבין גסות הרוח שהוא לקח... בזכות זה
 אני לקחתי תשעה צעדים אחורה... ונשארתי עם
 קב אחד של גאוות יחידה במגזר שבו אני נמצא...
 אבל עם מספיק מקום להכיל עוד תשעה קבין של
 מגזרים שונים שחבר שלי דחה אותם באמת
 הבנין...

מכל מלמדי השכלתי!!! אפשר ללמוד מכל אחד!!!

רק הבחירה שלנו זה האם ללמוד או להיות
 מושפע??
 ללמוד זה לקחת לעצמי מה שנוגע אלי... מה שיכול
 להוסיף לי... להיות מושפע זה להיגרר אחרי מה
 שראיתי... להיות מושפע זה אף פעם לא טוב!!! גם
 בדברים טובים לא צריך להיגרר... **אסור לאדם**
לכתוב לעצמו על הגב: נגרר! לא להיות מושפע.
 ללמוד! לקחת מה ששייך אלי...

לחידודי:

א. בגמ' בבא מציעא (פה) איתא: "רבי זירא כי סליק לארעא דישיראל יתיב מאה תעניתא דלשתכח גמרא בבבליה מנייה כי היכי דלא נטרדיה", וקשה טובא: דהנה בגמ' ברכות (מו): "רבי זירא חלש על לגבי רבי אבהו, אמר אי מתפח קטינא חיידך שקי עבידנא יומא טבא לרבנן, איתפח, עבד סעודתא לרבנן כי מטא למושרי, אמר: ליבצי לן מר, א"ל: לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבב דאמר בוצע מוכרד", ומפרש רש"י שם: "היינו רב הונא סתמא, ולפי שעכשיו היה רבי זירא בארץ ישראל, והיה עולה מבבל קאמר הכי", משמע שלמרות שהתענה ר"ז מאה תעניות, עדיין לא שכה תלמודא דבבל, שהרי עדיין ציטט את דבריו של ר"ה "דמן בבב" שאמר: בוצע מוכרד?

ב. בגמ' ברכות (ז:) "ההוא צדוקי דהוה בשבבותיה דריב"ל הוה קא מצער ליה טובא בקראי יומא חד שקל תרנגולא... סבר כי מטא ההיא שעתא אלטייה כי מטא ההיא שעתא ניים אמר שמע מינה לאו אורח ארעא למעבד הכי ורחמינו על כל מעשיו כתיב וכתוב גם ענוש לצדיק לא טוב", כלומר: ריב"ל למד מזה שנדרם שקללה מכל מקום אינה דבר טוב, וקשה: והא לקמן (י:) יש מעשה דומה ב"הנהו בריוני דהוה בשבבותיה דר"מ הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עליהו דלימותא אמרה ליה ברוריא, מי כתיב חוטאים חטאים כתיב... כיון דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם אלא בעי רחמי עליהו דלהדרו בתשובה", א"כ מנא ליה ריב"ל להסיק מזה שנדרם שקללה זה דבר שאינו ראוי, אולי הכי נמי, אלא שכאן היה צריך להתפלל כר"מ בשעתו דלהדרו בתשובה?

ויפתח ז' את פי האתון... הלא אנוכי אתוןך...
ההסן הסכנתי לעשות לך כזה...

אני לא מבין: אם כבר הקב"ה עשה כזה נס שהוא פתח את פי האתון... אז למה היא מדברת איתו דברים טכניים? למה היא מתלוננת ש... שאל תכה לי... לא אני... זה המלאך... חבל!! אם כבר הקב"ה עושה נס כזה עצום!! והאתון כבר מדברת... אז שתיגש ישר לעניין שתגיד לבלעם. תדע לך: עם ישראל צדיקים!! אל תקלל אותם!! לא תאור את העם כי ברוך הוא..?

התשובה היא אולי:

שהאתון תגלה לבלעם שעם ישראל הם עם הנבחר?? לא... את זה האתון לא צריכה להגיד לו... את זה הוא יודע עוד יותר טוב ממנה... אין לאתון מה להוסיף לו בפרט הזה... מה כן??? מה כן היה לאתון לחדש לבלעם??? מי אתה בעצמך!! בלעם ידע הכל... ידע דעת עליו... חוץ ממהו אחד שהוא לא הכיר: את עצמו!!!! בלעם היה חי את כל חייו ברמאות עצמית... הוא חש מעצמו שהוא הכי צדיק בעולם... בלעם היה חי ב"רוח גבוהה ובנפש רחבה..." בטוח שהוא אף פעם לא עובר על רצון ה' לעשות קטנה או גדולה...
זה!! זה מה שהאתון באה לחדש לנו!!!

אדוני... אתה יכול להמשיך לרמאות את מי שאתה רוצה... גם את עצמך... אבל עלי?? אותי אל תרמה!! הלא אנוכי אתונך... אני יודעת בדיוק עם מי יש לי עסק... יודעת אתון נפש בהמתה- הרוכב עליה... הלא הוא בלעם... אני הרי יודעת שאתה עושה מה שאתה רוצה... אז למה פה אתה פתאום מצטדק ואומר: הדבר אשר ישים ה' בפי אתון אשמור לדבר... זו האמת שהצליפה אתון בבלעם!! וזה מה שהיה לה להוסיף לו...

התורנות הדו חודשית בגני המשחקים ברחוב עמוס ושדרות צפניה...

שלום... קוראים לי יענקי... אני בגיל שמונה... ואני בכיתה ג'... אבא שלי מתפלל בקהילת הפרושים בעיר יריחו... לפני שנתיים עשו בבית שלי מסיבה... כי התלמדתי לשמור את ידי בטהרה!! ומאותו יום אבא כבר הירשה לי למזוג יין לבד... ואפילו... אפילו בשבוע שעבר אבא סמך עלי ומסר בידיים שלי עיסה של חלה... ואני בעצמי!!!! הלכתי עם זה למשפחת קארן ביום שיש... ונתתי להם את ההפרשת חלה... והשבוע אבא אפילו שלח איתי סלט ירקות בתוך קופסא... שאקח את זה לחידר... ואתן את זה למוישי כהן... כדי שיאכל את זה בהפסקת עשר... ואבא כתב לו שלא ישכח לברך: אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על אכילת תרומה...

עכ"פ העיר שלנו היא עיר מעורבת... יש בה שתי קהילות... ושני חידרים... ושני בתי מכולת... מצד אחד הכל מופרד... אבל מצד שני אנחנו חיים ביחד... אני וחברים שלי בחידר של הפרושים!! ויש לנו חברים בחידר הרגיל!! אבא לימד אותי איך מצד אחד להיות חבר שלהם ומצד שני להזהר לא לגעת בהם ולא לתת להם צ'פחות... אבא גם המליץ לי: לא להרביץ להם מכות... כי... כי סתם ככה אסור להרביץ... אבל!!!! חוץ מזה!! שאני אעשה מאמץ עליון גם לא לקבל מהם מכות... כי אז... לא רק שיכאב לי... אלא גם אני אצטרך לטבול במקווה... כי הילד של השכנים עמי הארץ נגע בי... עד כאן הקדמה ורק לסיפור שלי...

קעת אתחיל עם הסיפור: ובכן: יש בעיר שלנו שתי רחובות שאבא שלנו לא מרשה לנו להיכנס לשם!!!

רחוב צפניה!!! ורחוב עמוס!!! כבר מגיל 3 אבא הזהיר אותנו שלרחובות האלו אסור לנו להיכנס בשום אופן... ולמה??? כי יש מסורת מלפני מאות שנים שהיה באחד מהרחובות האלו בית קברות... ועם השנים נטשטשו העדויות... ונוצר ספק באיזה רחוב בדיוק זה היה... האם צפניה או עמוס... מה שברור הוא שאחד מהרחובות האלו **ב ט ו ח** טמא בטומאת מת!!!! עכשיו ככה: אנחנו ששייכים למשפחות של הפרושים... אז אנחנו נזהרים מטומאת מת... ולכן אנחנו לא יכולים להיכנס לרחובות האלו!!!! אבל הילדים ששייכים לחידר השני... הם שייכים לקהילה של אנשים שרק לקראת החג הם נטהרים... אבל כל השנה הם לא נזהרים מטומאת מת... ממילא: להם אין בעיה להיכנס לרחובות האלו... **יש לציין שלפעמים אני די מקנא בהם!!!** כי לפעמים דווקא די מתחשק לי להיכנס לרחובות האלו... בפרט כשאני נוסע באופניים ופתאום אני צריך לעשות סיבוב כי הגענו לרחוב עמוס... **ובפרט!!!!** בפרט שבשנתיים האחרונות העירייה הציבה בדיוק בשתי הרחובות האלו גני משחקים חדשים... עם מגלשות גדולות ומתקנים כאלו גבוהים... ש... שאני רואה אותם מרחוק... אבל... אין לך רשות לשחק בהם אלא לראותם בלבד!! (לא סתם העירייה עשתה דווקא בשתי הרחובות האלו... כי דווקא שם יש שטח פנוי שאפשר להקצות לגני משחקים... כי מטבע הדברים יש פחות אנשים שיכולים לגור שם... ממילא נוצר מצב שיש שטח פנוי לעשות גני משחקים... רק העירייה שכחה שמהסיבה שלא יכולים לגור שם גם לא יכולים לשחק שם... **בכיתי לאמא** ש... ש... די... גם אני רוצה ללכת לשם... גם אני רוצה לשחק במתקנים החדשים... **ולמה דווקא אנחנו לא??? אמא** הקשיבה ברצינות ובסוף היא אמרה שהיא תדבר על זה עם אבא... בלילה... הקשבתי לשיחה של אבא ואמא... ושמעתי את אמא אומרת: זה... זה באמת בעיה בקהילה שלנו... אנחנו יורדות כל יום עם הילדים... ואין לנו גינה... אנחנו מתיישבות בספסל של המדרכה... ו... ואין לילדים איפה לשחק... **ואכן!!!! אבא העלה את הנושא**... ועשו אסיפה של ועד ההורים עם מנהל החידר והמורים... והוחלט שהמנהל יסע לר' יוחנן בן זכאי וייתיעץ איתו מה לעשות. התרגשתי מאוד!!!! הולכים לריב"ז במיוחד בשבילנו

עברו כמה ימים... וכל הילדים בשיא המתח!!!! המנהל עוד מעט צריך לחזור מירושלים ולהגיד לנו מה ריב"ז פסק לנו... בליל ר"ח תמוז עברה השמעה שהמנהל חוזר הבייתה!!! כל הילדים התאספו והעלו השערות... הילדים של ביתה ז' טענו שאין שום סיכוי... כי הם רחובות טמאים... אבל הילדים של ביתה ח' טענו שיכול להיות שכן... כי זה רק ספק טומאה ברה"ר... בקיצור: הם התווכחו שם בלימוד... ואני הבנתי רק חלק מהדברים... למחרת!!!! אחרי התפילה וההלל... המנהל אסף את כל הילדים של ביתה ב' ג' ד' ה'... דממה השתררה!! ואז המנהל הודיע בדרימות... נכנסתי אצל ריב"ז ובקשתי ממנו רשות... אם הוא מרשה לכם להיכנס לגני המשחקים ברחובות עמוס וצפניה... והוא אמר לי: שהוא מוכן להתיר לכם!!!! יש!!!!!!!!!!!!!! כל הילדים ניתרו בשמחה... **רגע רגע... עצר המנהל**... אבל ריב"ז אמר שבשביל זה יש לו כמה תנאים!!!! **התנאי הראשון:** תהיה תורנות של כיתות!!!! כיתה ב' וג' משחקים רק בגן המשחקים ברחוב עמוס!!!! ולהם אין רשות בשום אופן להיכנס לרחוב צפניה... אפילו לא לרחוב!!!! ואילו כיתה ד' וה' משחקים רק!!! רק בגן המשחקים ברחוב צפניה... וגם הם לא נכנסים אפילו לרחוב עמוס... ברור??? עכשיו הלאה... נעבור לתנאי הבא... (הסיבה בקצה היא כן: ספק טומאה ברשות הרבים להקל! ממילא אפילו שנכנסים לאחד מהרחובות... עדיין לא נטמאים... כי כל אחד מהם לכשעצמו הוא רק ספק טמא... אבל ברגע שנכנסים לשניהם כאחד... אז ממה נפשך נטמאים... לכן ברגע שניתן לפקח על ילדים שהם נכנסים רק לרחוב אחד... זה בסידור) **התנאי השני:** גם כשנכנסים לגינה... זה רק שלוש ילדים ביחד!! אסור להיכנס לבד לגינה!!!! (כי גדר של רשות הרבים לעניין טומאה זה משלושה אנשים ומעלה... פחות מכן זה רשות היחיד... ובר"ה הדין שונה שספק טומאה ברשות היחיד טמא) סיים המנהל ואמר: ההוראות האלו הם לחודש הקרוב!! מהיום- ר"ח תמוז... ועד ר"ח אב... בעזה"ש בר"ח אב... אנחנו שוב נתאסף... ואז אני אגיד לכם עוד משהו... עוד משהו שריב"ז אמר לי.

ששון ושמחה... עוד באותו יום... בשעות אחרי הצהריים... רחוב עמוס כמעט התפקע... ילדי כיתה ב' וג' חרשו את הרחוב הלך חזר... קפצו במתקנים... והשתוללו... הסתובבו בבנינים... הריחו פרחים... חיבקו עצים... ובמקביל... ברחוב צפניה... פתאום הגיעו שכנים חדשים... ילדי כיתה ד' וה' נסעו באופניים הלך חזר... קנו ארטיקים... נכנסו לחנויות המשחקים... איזה עקשן... ככה היה בשבוע הראשון... אח"כ ההתלהבות ירדה לאט לאט... והתרגלנו למתקנים... ילדי כיתה ב' וג' התחילו לקנאות בתיאורים שלנו על החנות ארטיקים שיש בצפניה... וגם אנחנו התחלנו לקנאות במגלשה הענקית שיש ברחוב עמוס... בקיצור: הדשא של השני תמיד ירוק יותר... הגיע ר"ח אב!!!! המנהל שוב כינס את כל הילדים... ובכן: יש לי הצעה שבשילכם!!!! האם אתם רוצים להחליף רחוב??? זאת אומרת: שילדי כיתה ב' וג' שהיו עד היום ברחוב עמוס!! יעברו לצפניה!! וילדי כיתה ד' וה' שברחוב צפניה יעברו לעמוס??? כן!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! צעקו כל הילדים... אם ככה... אמר המנהל... אני מסכים... אבל יש לזה מחיר!!!! רבי יוחנן בן זכאי אמר שאתם יכולים להחליף תורנות... **רק בתנאי שתעשו שבוע הפסקה!!!** שבוע שלם שאתם לא נכנסים לא לרחוב עמוס!! ולא לרחוב צפניה!!!! **אתם מסכימים או לא?? מסכימים!!!!!!** אם ככה... אז מהיום- יום א' באב... ועד יום ז' באב בערב... אף אחד לא נכנס לשום מקום!! לא עמוס ולא צפניה!! ואז... ביום ג' באב כל הילדים קיבלו מכתב להביא לחידר את האופניים ואת החמש אבנים ואת כל מה שהם רק הכניסו לגן המשחקים... למחרת הגיע במיוחד לחידר ר' חצקל המזהר... הוא ישב בחדר... וכל ליל נכנס עם האופניים ועם 5 אבנים והמימיה והילקוט... ור' חצקל היזהר עליו... עברו עוד 3 ימים... ושוב ר' חצקל המזהר הגיע... ושוב כל ילד הביא אופניים והוא היזהר עליו... בשעות אחרי הצהריים כל הילדים הלכו למקווה!!!! **ולמחרת החלפנו תורנות**... מהיום כיתה ב' ג' ברחוב צפניה... וכיתה ד' ה' ברחוב עמוס... אחרי חודש- ח' באלול... שוב המנהל כינס אותנו... שוב פרשנו שבוע... שוב הזאת ג' וז' ושוב החלפנו תורנות... פרטים נוספים אמרתם שטרות פרק ה'...

אוי אוי... קנאה ותחרות... אוי אוי...

בכותלי הישיבה יש כישרון מסוים שהוא מאוד בולט!! מאוד דומיננטי!!

והוא: כשרון התפיסה הסהירה!!!

מה אני מתכוין?? בהבנה יש כל מיני חלקים... יש **הבנה יסודית**... יש **הבנה עמוקה**... יש **הבנה מקורית**... יש **הבנה מהירה**!!!

זאת אומרת: הבנה מהירה זה אחד מסוגי הכישרון שיש בהבנה...

אבל!!! דא עקא שלשם שינוי... ההבנה מהירה היא מאוד בולטת!! ומאוד דומיננטית... ו... ולמה?? כי מי שמבין מהר... אוטומטית הוא גם מבין **ראשון**... ומי שמבין **ראשון**... אז אה... הוא בעל כשרון!!!!

בתחרויות תמיד המנצח הוא מי שהגיע ראשון... איזה תחרות שתהיה... אם זה תחרות ריצה... ואם זה תחרות מי יגמור את האוכל... תמיד **הראשון** הוא המנצח!!! ומיילא מי שיש לו תפיסה מהירה!! הוא בדרך כלל קוצר את כל התשבחות!! הוא הבעל כשרון הבלתי מעורער של הישיבה... כי סוג הכשרון מאוד בולט וניכר לעין... **עד כדי קרן**!!! שאני מכיר הרבה בחורים שזה הכשרון היחיד שהם מכירים... (מאי נפקא מינה?? שהם הגיעו למסקנה שהם לא בעלי כישרון... אוי אוי... כמה אתם לא מבינים מהחיים שלכם.)

אז זהו!!!! שאני רוצה לגלות לך סוד כמוס:

שטדע לך: שתפיסה מהירה זה כשרון מאוד מאוד מסוים... כשרון מאוד נקודתי... **ואני רוצה לגלות לך:** שיש כשרון הרבה הרבה יותר חשוב וצורך ודומיננטי בחיים והוא התפיסה **העמוקה**!!!

במירון החיים התפיסה היסודית והעמוקה היא הרבה יותר חשובה ונצרכת מאשר התפיסה מהירה!! עד כאן ברור???

עכשיו הלאה... תקשיב טוב טוב: צחוק הגורל קובע... **שעל פי רוב תפיסה מהירה ו--תפיסה עמוקה לא יכ" הולכים ביחד!** אדרבה... בעל התפיסה העמוקה... **דווקא!!!!** דווקא בגלל התפיסה העמוקה שלו... ההבנה שלו יותר איטית... אורך לו יותר זמן לעבד את הפרטים... ולמה?? כי... כי... כי ההבנה שלו היא רחבה... מקיפה... יסודית... אז היא הרבה יותר כבדה!! היא שוקלת הרבה יותר קילו בייט!! (בדיוק כמו מחשב שיש בו תוכנה כבדה... אורך לו הרבה יותר זמן עד שהוא פותח אותה) ממילא הרבה פעמים קורה שדווקא בעל התפיסה העמוקה **מתקשה להבין מהרה!!!** ואילו דווקא בעל התפיסה המהירה... **בגלל** התפיסה המהירה שלו יש לו נטיה טבעית לטחיתות... לטיוח... ולאיבוד פרטים בהבנה הבסיסית של מה שנאמר כאן... (כאן חשוב להבהיר: שום דבר לא שחור לבן!! וחץ מזה... אפשר לפתח כל דבר... בעל התפיסה העמוקה יכול עם הזמן לפתח תפיסה מהירה... ובמקביל בעל התפיסה המהירה יכול לפתח הבנה עמוקה... אני מדבר כעת רק על הכשרון כמות שהוא חומר גלם.)

עד כאן ברור?? עכשיו כלפי מה הדברים אמורים??

האבסורד הגדול ששניהם נכנסים לשיעור כללי... בעל התפיסה **העמוקה** ובעל התפיסה **המהירה**... והראש ישיבה בדקה הראשונה שואל שאלה... ואז הוא מתרץ... ודוחה... תוך שלוש דקות בעל התפיסה העמוקה כבר מאבד את הקצב... הוא עדיין תקוע אי שם בהבנת השאלה!! ואילו בעל התפיסה המהירה... הוא דווקא אוזח ראש מצוין... והוא אפילו מצליח לחשוב כמה צעדים קדימה... והוא אפילו שאל שאלה בשיעור כללי והראש ישיבה חיין ואמר: אל תגנוב לי את המשך השיעור... כולם הסתכלו על בעל התפיסה המהירה בהערצה... וכולם ידעו שהוא הבעל כישרון הבלעדי של הישיבה... **אבל!!!** אי שם בירכתי הבית מדרש יושב לו בעל ההבנה העמוקה ופניו חפות... הוא רחוק רחוק מלהפגיש באמצע השיעור כי... כי הוא בכלל איבד קשר עין... אז הוא מתחיל להרגיש קנאה צורבת באותו בחור בעל כישרון... ו... ובשלב מסוים השיעור כללי נהפך אצלו לאחד מהמעמדות המשפילים והמדכאים של השבוע... כי אז מתגלה לו עד כמה הוא סתום... ועד כמה חברו כשרוני...

ו... והוי הוי הוי... לך תסביר לוו!!!! לך תסביר לבחור הזה... הההלו

יש לך כשרון הרבה יותר גדול מחבר שלך **למרות!!!** שהוא סמרה להבין את השיעור לפניך... לך תבנה מדינה... לך תסביר לבחור שכעת נמצא בתחושה מושפלת שהוא לא מבין את השיעור... לך תסביר לו שלמרות כן עדיין ההבנה העמוקה שלך היא הרבה יותר כשרונית מהתפיסה המהירה והבולטת של חברך הספגז בשיעור כללי...

לך תסביר לו את זה!!!! לוו!!!! האמת היא שאין סיכוי גדול שאתה תבין את זה... אבל לפחות אני אזעק!! אולי תאמין לי... לפחות תאמין...

אבל חכה... זה עוד הסיפור הקטן... הסיפור היותר גדול:

מעשה שהיה: בחור יסודי... חושב... מעמיק... קבע חברותא לתומו עם בחור בעל תפיסה מהירה... **הוא לא חלם לאיזה מירון מכוניות הוא נכנס!!!** מתחילים ללמוד... אומרת המשנה... הוא מתחיל לקרא במהירות... אני בקושי הבנתי מה המשנה אומרת... והוא כבר אוזח ברש"י... אני עוצר אותו!! רגע רגע... אל תקפץ לרש"י... אני עדיין לא הבנתי מה כתוב במשנה... מה?? מה אתה לא מבין?? בכיף... אני אסביר לך... ואז תוך כדי שאני מסביר לו מה אני לא מבין בגמ'... הוא כבר פוזל ברש"י... ועונה לי מתוך רש"י על כל השאלות שלי... (אגב: רש"י בכבודו ובעצמו גם לא הסתכל ברש"י... קודם כל הוא שאל את השאלות המתמסות שאני שואל עכשיו... ומשם הוא חידש את רש"י... ודו"ק) טוב!! סוף סוף אני-הסתום הבנתי את המשנה... נו... עכשיו מתחילים רש"י... אבל איפה... הוא כבר מסתזק את רש"י... ואני לומד את רש"י... והוא כבר על קוצים... נו... ווייטאטנו... בא נעבור לתוס'... אבל חכה... אני לא הבנתי מה רש"י בא לומר... מה זה המשפט הארוך הזה ברש"י... והוא נושף לי בעורף... ואני בשלב מסוים נכנס ללחץ... ו... ואז הראש באמת נסגר... אני חוזר כמה פעמים על המשפט הארוך של רש"י... ומנסה להסביר אותו... ואז החברותא מתחיל לשיי... ואז אני שואל אותו: רגע... אבל רש"י סותר את עצמו מיניה וביה... הוא מחיין ודופק על הסטנדרט... ויפי!!! ברוך שכיוונת לשאלת התוס'... אה... כבר הספקת לראות את תוס'... בקיצור: ככה כל היום אני מנהל אחריי מרדף נסות להדביק את הקצב... הוא במקביל נושף לי בעורף להמשיך... ובמקרה הטוב תוך שבוע אנחנו מבינים שאנחנו לא מתאימים ו... ונתפרדה החבילה... זה במקרה הטוב... כיי!!! כי במקרה הפחות טוב... אני לא מסוגל לרדת מהעץ... מה... הוא יותר בעל כישרון ממני?? אני חייב לעקוף אותו... ואז נוצר מין תחרות מסויה מי מבין יותר מהר... ובדרך כלל הוא מבין יותר ממני... אבל הרבה פעמים אני תופס אותו על חוסר הבנה בסיסית... ואז אני נתקף מבין שמחה לאידו... סליחה... לא שמחה לאידו... אלא שמחה על הגבחה קרני שהייתה עד כה מושפלת עד עפר... בקיצור: מי שמבין על מה אני מדבר... יכול להשלים את המשפטים שלי... ואני לא צריך להמשיך... ומי שלא מבין... אז

בלאו הכי זה צרפתי... מה שברור: אתה יוצא מהחברותא הזו בהרגשה מושפלת!! מביכה!! ולפעמים גם מתוסבכת... אני סתום!!!! אני הרבה פחות מבין ממנו!!! ו... ולך תסביר לבחור שההלו... אתה עדיין הרבה יותר כשרוני ממנו!!! לך תסביר לו...

מאוד מאוד קשה לבחור להבין את זה... כי כפי שהקדמתי התפיסה מהירה היא מאוד מרשימה... מאוד בולטת!! ויתכן מאוד שהיא חזקה עוד יותר מהעשרים סימני קריאה שאני עושה לך פה!!!!!!!

ממילא מאוד מאוד קשה לבחור צעיר לקלוט... שהההלו... נדמה לך שהוא יותר בעל כשרון... אבל ממסזה לא... תשמע לי... הלוואי ותאמין לי...

אוי אוי אוי... כמה בחורים נפלים על מצבה הקנאה והתחרות הזו...

אתה יודע מה... בשלמא אם היית רואה בחור שיש לו באמת כשרון יותר משלך... ואתה מקנא בו... נו... זו בעיה... זו בעיה שצריך לפתור אותה (ויש פתרון...) אבל כאן?? הרי אין לך בכלל מה לקנאות!! אתה מקנא על ריק!!! בסך הכל יש לחבר שלך כשרון מאוד מסוים שבפרט הזה הוא באמת יותר חזק מכולנו... שיערב לו... זה בדיוק כמו שתקנא בבחור שיועד לצייר יפה... או שהוא "ספר" טוב... זה בהחלט כשרון... אף אחד לא אמר שלא... אבל כשרון מאוד מסוים... רחוק מלהגיע לקנאה...

לפני חודש וחצי בערך נכתב כאן מאמר על ר"ע שעד גיל 40 הוא לא הבין כלום... ואז הוא נהיה כשרוני בשביל להוכיח לכולם שאפשר לצמוח מאפס. אז בעקבות מאמר זה מישהו התקשר ואמר לי וורט נפלא ביותר או שזה נכון או שזה לא נכון... מה שבטוח הרעיון הוא ודאי נכון!

כולנו יודעים שרבי עקיבא ניסה עד גיל 40 ללמוד א' ב' ולא הצליח!!!!

באמת למה הוא לא הצליח?? רבש"י: מה ביקשתי... א' ב'?? הרי אפילו הראשים הכי חלשים שאני ואתה מכירים... הצליחו יום אחד ללמוד א' ב'... אז מה... רבי עקיבא היה עד כדי כך קשה הבנה?? מה הפשט בזה???

אז מישהו הסביר לי פשט נפלא:

הוא אמר כך: שים לב: **שבדיוק אותו עקיבא** שלא הצליח ללמוד א' ב'... **הוא זה שברבות הימים** דרש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות...

בדיוק אותו עקיבא שלא ידע **צורת אות!** הוא הוא זה שחיבר את מדרש "אותיות דרבי עקיבא"!! הוא הוא זה שמסביר לנו למה הרגל של גימ'ל תלויה... ולמה הרגל של דל"ת מפנה עורף לאות גימ'ל???

אה... שמת לב... אתה יודע מה מריח פה?? תקשיב טוב:

כשאתה עקיבא הגיע ללמוד א' ב'... כולם הבינו!!! חוץ ממנו!!! אתה יודע למה?? כי... כי אותו עקיבא... **כבר אז היה לו פוטנציאל של ר' עקיבא!** כבר אז בתכונות שלו... הייתה לו כבר את ההבנה העמוקה והחודרת לתהום של הליגע'ר רבי עקיבא... וממילא: כשכנכולם ישבו מול הרבה... והמלמד תינוקות הראה להם א' ב'... כולם הבינו... מה הבעיה... מה לא מובן... הלאה... ממשיכים לאותיות הבאות... אבל אותו עקיבא?? **דווקא!!!! דווקא בגלל העומק העצום שלו!!!!** דווקא בגלל המבט החודר והעמוק שלו... הוא נעצר שם!!! הוא התעכב שם באל"ף!!! הוא לא יכל להמשיך הלאה!!! הפנימיות והעומק של האות אל"ף עיכבה אותו... היא לא נתנה לו להמשיך הלאה לאות ב"ת... כל הילדים מסומזם המשיכו... הם כבר אווזים באות צד"י... והוא עדיין מתעכב... הוא עדיין אווז בקוץ שבאל"ף... עקיבא חוזר הבייתה... ובאמתחתו האות אל"ף!!!! זהו!! זה האות היחידה שהוא הצליח לרדת לסוף דעתה בפארנע'ם של רבי עקיבא... **והנה למחרת???** המלמד תינוקות ממשיך כבר באות קו"ף... ואילו עקיבא עדיין אווז אי שם באות ב"ת... מה הפלא שהוא חזר מרוסק הבייתה... תראי איפה אני אווז ואיפה כולם אווזים... כולם דוהרים קדימה ורק אני כזה קשה הבנה...

הוי הוי הוי... לך תסביר לאותו עקיבא... לך תסביר לו שכל הסיבה שהוא לא מבין כי הוא עתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות!!!!

מי יכול לדרוש על כל קוץ וקוץ?? מי רק שמתעכב על כל קוץ וקוץ!!!!

לך תסביר לאותו עקיבא... שהוא לא מפגר אחרי כולם!!!! אלא הוא פשוט צריך להתעכב ורק תסביר לך קוץ וקוץ שבתורה ולדרוש עליה תילי תילים של הלכות!!!! כולם לא יודעים לרדת לעומק הזה... אין להם מה לראות פה... לכן הם יכולים להרץ הלאה... אבל אני- עקיבא?? לי יש הרבה מה לעשות פה... יש פה הרבה קוצים... יש פה הרבה הרים שצריך לעקור אותם ולטחון אותם זו בזו בסברא... מה הפלא שאני מפגר אחרי כולם!!! אני סימטריילר!!!! מה הפלא שאופנוע יכול לעקוף אותי... זו הסיבה שבדיוק רבי עקיבא היה עד כדי קשה הבנה... שדווקא הוא לא הצליח ללמוד א' ב'... כי לרוב העומק שלהם הוא נעצר שם!!!

זה מהפך של מאה שמונים מעלות בכל הגישה לכשרון!!!!

המהלך הזה אמור לתת מענה ללחצים אסטרונמיים מיותרים לחלוטין!! הוי... איזה עולם הפוך ראינו... בחורים בעלי הכשרון העמוק ביותר מסתובבים נחיתיים... מסתובבים בתחושה שהם מבינים פחות...

צעיר יקר: אני וחברי לא הבנו את זה בגיל שלך... ו... ועברנו סאת יגון בכל מה שקשור לחברותות ולתחרויות... אז ככל הנראה רוב הסיכויים שגם אתה לא תבין את זה בשלב הגיל הזה... אבל תעשה טובה... למה לך לעבור את מה שאנחנו עברנו... בא... בא תאמין לי... תאמין לי שזה ככה גם אם אתה לא מתחבר לזה... עזוב... עזוב את החשבונות האלו... תסגור אותם בתוך קופסא... ותמשיך הלאה... אני מבטיח לך שיום יבא ואתה תבין את זה... אז עזוב את זה עכשיו...